

แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้
สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

นายอรรถสิทธิ์ ปากคลอง

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย
The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

GUIDELINES FOR NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATIONAL MANAGEMENT TO
ENHANCE LEARNING SKILLS FOR SMALL BUSINESS MANAGEMENT

Mr. Atthasit Parkhlong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Non-Formal Education

Department of Lifelong Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2011

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับ

การจัดการธุรกิจขนาดย่อม

โดย

นายอรรถสิทธิ์ ปากคลอง

สาขาวิชา

การศึกษานอกระบบโรงเรียน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณะบดีคณะครุศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร. อาชัญญา รัตนอุบล)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ดร. ชนินทร สุขเจริญ)

อรรถสิทธิ์ ปากคลอง : แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
 อรรถศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม. (GUIDELINES
 FOR NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATIONAL MANAGEMENT TO
 ENHANCE LEARNING SKILLS FOR SMALL BUSINESS MANAGEMENT) อ. ที่
 ปรีกษาวิทยานิพนธ์หลัก รัช. ดร. อาชัญญา รัตนอุบล, 149 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหา ความต้องการการจัดการศึกษานอก
 ระบบและการศึกษาตามอรรถศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม
 2) แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้
 สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ประกอบการจำนวน 287 คน เครื่องมือวิจัย
 ครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการศึกษาปัญหา ความต้องการการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
 อรรถศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม อยู่ในระดับสูงทุกด้าน
 ประกอบด้วย ด้านเนื้อหาและกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้าน
 สภาพแวดล้อม ด้านการประเมินผล โดยด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ปัญหา ($\bar{X} = 4.71$)
 ความต้องการ ($\bar{X} = 4.41$)

2) แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะ
 การเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ควรเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการจัด
 กิจกรรมการเรียนรู้ทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านเนื้อหาและกิจกรรม และการจัดการเรียนรู้ที่
 หลากหลายทันสมัยกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน เช่น การเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต ซีดี มีการจัดการ
 นิทรรศการการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้อย่างทั่วถึง

ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต.....ลายมือชื่อ.....

สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรีกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ปีการศึกษา 2554.....

5283501327 : MAJOR NON-FORMAL EDUCATION

KEYWORDS : GUIDELINES / NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATIONAL / MANAGEMENT ENHANCE LEARNING SKILLS

ATTHASIT PARKHLONG : GUIDELINES FOR INTEGRATED NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATIONAL MANAGEMENT ENHANCE LEARNING SKILLS FOR SMALL BUSINESS MANAGEMENT. ADVISOR : ASSOC.PROF.ARCHANYA RATTANAUBOL,Ph.D.,149 PP

The purposes of this research were to 1) study problem, needs in non-formal and informal education management to enhance learning skills for small business management; and 2) propose guidelines in non-formal and informal education management enhance learning skills for small business management. The research samples were 287 entrepreneurs. The research instruments were the questionnaire and the interview form.

The results were as follow:

1) problems and needs in non-formal and informal education management to enhance learning skills for small business management were reported at the high levels including contents and activities participation, public relation, environment, evaluation aspect was the highest in both problems ($\bar{X} = 4.71$) and needs ($\bar{X} = 4.41$).

2) The guidelines in non-formal and informal education management to enhance learning skills for small business management should focus on the participation in learning of the entrepreneurs in every aspects, especially in the contents and activities and various learning management that related to the new and current technologies. For instance, learning through the Internet, CD, and public relations in general knowledge.

Denpartment : Lifelong Education..... Student's Signature.....

Field of Study ; Non-Formal Education..... Advisor's Signature.....

Academic Year : 2011.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างสูง ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้การดูแลตลอดระยะเวลาการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คือ รองศาสตราจารย์ ดร. อาชัญญา รัตนอุบล กรรมการภายนอก ดร. ชนินทร สุขเจริญ และท่านประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา รวมไปถึงคณาจารย์สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ เพื่อนๆทุกคนที่เรารู้จัก รวมทั้งคุณครูที่สอนเรามาตั้งแต่อนุบาล ขอขอบคุณที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เพราะทำให้ชีวิตเล็กๆชีวิตนี้มีค่า ขอขอบคุณสุภามาศ อ๋าดวง คุณจักรกริษฐ์ สุขสวัสดิ์ คุณลิขิตทิพย์ พุฒเขียว คุณยุวลักษณ์ พุงคาโน คุณวิลาวัลย์ สาคกร และเพื่อนร่วมชั้นเรียนระดับปริญญาโททุกคน ขอขอบคุณประชากรวิจัยที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและผู้เชี่ยวชาญรวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ร่วมฝ่าฟันอุปสรรค ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจด้วยกัน จนถึงวันที่สำเร็จการศึกษา ขอขอบคุณจากใจจริง

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณความหวังที่ยังมีในตัวข้าพเจ้าเสมอ และคำคมดีๆที่เป็นแรงผลักดันให้ก้าวไปข้างหน้า “ถ้าคุณไม่ลองก้าว จะไม่มีวันรู้เลยว่า ข้างหน้าเป็นอย่างไร” และสุดท้ายจงใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่านโลกใบนี้ ยิ้มเข้าไว้.....

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	9
1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	13
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	27
2.3 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551.....	33
2.4 ทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม.....	37
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	51
3 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	52
3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ.....	52
3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	56
4 ผลการวิจัย.....	61

หน้า

4.1 ตอนที่ 1 ปัญหา ความต้องการจัดการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม.....	61
4.2 ตอนที่ 2 แนวทางการจัดการการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม	85
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	108
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	109
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	115
5.3 ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย.....	124
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	125
รายการอ้างอิง.....	126
ภาคผนวก.....	132
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ.....	133
ภาคผนวก ข จดหมายขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลงานวิจัย.....	135
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	137
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	149

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงร้อยละของเพศ สถานะภาพ ระดับการศึกษา.....	61
ตารางที่ 2 แสดงค่าต่ำสุด สูงสุด และค่าเฉลี่ยของอายุ ประสบการณ์.....	62
ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลระดับปัญหาด้านเนื้อหาและกิจกรรม.....	63
ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลระดับปัญหาด้านการมีส่วนร่วม.....	66
ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลระดับปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์.....	67
ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลระดับปัญหาด้านสภาพแวดล้อม.....	68
ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลระดับปัญหาด้านประเมินผล.....	69
ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลระดับความต้องการ ด้านเนื้อหาและกิจกรรม.....	70
ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลระดับความต้องการ ด้านการมีส่วนร่วม.....	73
ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลระดับความต้องการ ด้านประชาสัมพันธ์.....	74
ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลระดับความต้องการ ด้านสภาพแวดล้อม.....	75
ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลระดับความต้องการ ด้านการประเมินผล.....	75
ตารางที่ 13 แสดงข้อมูลระดับปัญหารายด้าน.....	77
ตารางที่ 14 แสดงข้อมูลระดับความต้องการรายด้าน.....	77

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“กระบวนการเรียนรู้” หมายถึงการมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากลตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองมีความริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 หมวด 1 มาตรา 7

ในหมวด 3 มาตรา 15 ได้ระบุถึงการจัดการศึกษามีสามรูปแบบคือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (1) การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษาหลักสูตรระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน (2) การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบวิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม (3) การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจศักยภาพความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์สังคมสภาพแวดล้อมสื่อหรือแหล่งความรู้อื่นๆ และในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 เป็นกฎหมายที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนได้ตามศักยภาพ การจัดการเรียนรู้ออกนอกระบบจำเป็นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ธรรมชาติของผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบโรงเรียน และส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ มีความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ที่แตกต่างจากกลุ่มเป้าหมายในระบบโรงเรียน การจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึงจิตวิทยาผู้ใหญ่ ซึ่งต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิด จิตใจ อารมณ์

พฤติกรรมของผู้ใหญ่ ซึ่งจะมีความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความสนใจ มีลักษณะการเรียนรู้เฉพาะของตน เพื่อสามารถดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ได้อย่างถูกต้อง(กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน, 2547)

ส่วนการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้บุคคลได้เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้บนฐานของการสนทนากิจการศึกษิตตามอัธยาศัยเน้นการจัดสภาพแวดล้อมสถานการณ์ปัจจัยเกื้อหนุนตลอดจนสื่อแหล่งความรู้บุคคลเพื่อส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตามความสนใจศักยภาพโอกาสความพร้อมเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งบุคคลครอบครัวชุมชนและสังคม (ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย, 2544)ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการดำเนินชีวิตของมนุษย์นับตั้งแต่เด็กด้าบรรพ์เป็นการเรียนรู้ตามความสนใจของมนุษย์ไม่มีระบบและระเบียบตายตัวการศึกษาตามอัธยาศัยจึงเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นกระบวนการของการศึกษาที่ส่งเสริมให้มนุษย์สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต(ชัยศอิมสุวรรณ,2550)

วิธีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเชิงบูรณาการ สำหรับการจัดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ด้วย ทฤษฎี Andragogy ตามแนวทางของ Knowles (1987)ได้สรุปพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่สมัยใหม่ ประกอบด้วยความต้องการและความสนใจผู้ใหญ่จะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ถ้าหากตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา เขาก็จะเกิดความพึงพอใจ เพราะฉะนั้นควรจะมีการเริ่มต้นในสิ่งเหล่านี้ อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมทั้งหลายเพื่อให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ันต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ด้วยเสมอ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดีถ้าหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ดังนั้น การจัดหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ควรจะยึดถือเอาสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่เป็นหลักสำคัญ มิใช่ยึดที่ตัวเนื้อหาวิชาทั้งหลายการวิเคราะห์ประสบการณ์ เนื่องจากประสบการณ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ ดังนั้น วิธีการหลักสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่ก็คือ การวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของผู้ใหญ่แต่ละคนอย่างละเอียดว่ามีส่วนไหนของประสบการณ์ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้บ้าง แล้วจึงหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง ความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของผู้ใหญ่ก็คือ การมีความรู้ลึกต้องการที่จะ

สามารถนำตนเอง เพราะฉะนั้นบทบาทของครูจึงอยู่ในกระบวนการสืบหาหรือค้นหาคำตอบ ร่วมกันกับผู้เรียน มากกว่าการทำหน้าที่ส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้ แล้วทำหน้าที่ ประเมินผลว่าเขาคล้อยตามหรือไม่เพียงเท่านั้น ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละบุคคลเมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นการสอน นักศึกษาผู้ใหญ่จะต้องจัดเตรียมการในด้านนี้อย่างดีพอ เช่น รูปแบบของการเรียนการสอน เวลาที่ได้ทำการสอน สถานที่สอน และประการสำคัญ คือ ความสามารถในการเรียนรู้ในแต่ละชั้นของผู้ใหญ่ ย่อมเป็นไปตามความสามารถของผู้ใหญ่แต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การเรียนรู้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ อาจเกิดขึ้นได้มากกว่าหรือดีกว่าในอีกสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งในเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับหลักการและทฤษฎี การเรียนรู้อันเป็นแนวทางที่นักการศึกษาและผู้จัดการศึกษาคควรจะต้องคำนึงถึง ซึ่งองค์ประกอบ หรือหลักการ 10 ประการ ที่จะมีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และจะเป็นการ ช่วยให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จด้วยดี ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เหล่านี้มีส่วนสัมพันธ์กันอย่างมากในการเรียนรู้และการฝึกอบรมผู้ใหญ่ โดยจะคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ควรพิจารณาและให้ความสำคัญกับ แรงจูงใจในการเรียนรู้
2. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ต้องมีความสะดวกสบาย เหมาะสม ตลอดจนได้รับความไว้วางใจและการให้เกียรติผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม
3. ควรคำนึงถึง ความต้องการในการเรียน ของแต่ละบุคคล และ รูปแบบของการเรียนรู้
4. ต้องคำนึงถึง ความรู้เดิมและประสบการณ์ อันมีคุณค่า
5. ควรได้พิจารณาถึงการดูแล และให้ความสำคัญกับ เนื้อหาและกิจกรรมในการเรียนรู้
6. ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ปัญหาที่สอดคล้องกับความจริง และนำการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา
7. ต้องให้การเอาใจใส่กับการมีส่วนร่วมทั้งทางด้าน สติปัญญา และทางด้านร่างกาย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
8. ควรให้มี เวลาอย่างเพียงพอ ในการเรียนรู้โดยเฉพาะ การเรียนรู้ข้อมูลใหม่ การฝึกทักษะใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
9. ให้โอกาสในการ ฝึกภาคปฏิบัติจนเกิดผลดี หรือ การนำความรู้ไปประยุกต์ได้
10. ให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ หรือสมรรถภาพในการเรียนรู้

จากแนวคิดข้างต้นทำให้สามารถสรุปได้ว่า ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประกอบด้วยหลักการ 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้าน

การประชาสัมพันธ์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินผลที่เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของผู้ประกอบการ

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดที่ใช้ในการ พัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและ ทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคลและกลุ่มบุคคลซึ่งมีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่แตกต่างกัน โดย กลุ่มเป้าหมายสามารถเลือกรูปแบบในการพัฒนาอาชีพตามความต้องการของตนเอง และ เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ดังที่รัฐบาลให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง เห็นได้ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 มีการกำหนด นโยบายการพัฒนาอาชีพโดยใช้การศึกษาเพื่อนำมาพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ให้ กระทรวงศึกษาธิการมีภารกิจในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน ได้กำหนดความมุ่งหมายและ หลักการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ในการมุ่งเน้นการพัฒนาสังคมและชุมชนให้ มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยให้ สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นจัดกระบวนการเรียนรู้ ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และ รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความต้องการ(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559)

คำว่า “การจัดการ” โดยทั่วไปหมายถึง ลักษณะของการปฏิบัติงาน แต่คำว่า “การบริหาร” โดยทั่วไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายให้พนักงานปฏิบัติตามรวมถึงการบริหารราชการและการ บริหารธุรกิจ อย่างไรก็ตามคำทั้งสองได้ถูกนำมาใช้แทนกันอยู่เสมอ โดยที่การบริหารจะเน้นใน เรื่องการบริหารหรือการจัดการที่เกี่ยวกับนโยบายขั้นสูง หรือส่วนราชการ การจัดการ จะเน้นใน เรื่องการจัดหรือดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ หรือใช้กับกิจกรรมที่ประกอบธุรกิจ การ จัดการจึงหมายถึง การจัดทรัพยากรการบริหารมาใช้ในการดำเนินการ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วาง ไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันประกอบด้วยกระบวนการวางแผน การควบคุม การ อำนาจการและประสานการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้ธุรกิจ บรรลุผลสำเร็จตามแผนงานและโครงการที่วางไว้ การจัดการธุรกิจขนาดย่อม หมายถึง กระบวนการวางแผนการจัดองค์การ การบริหารงานด้านต่าง ๆ ของธุรกิจขนาดย่อมที่ดำเนินการ อันประกอบไปด้วยขั้นตอนแรกในการนำวัตถุดิบเข้ามา ผ่านกระบวนการผลิตหรือขั้นตอนการบริการ

ต่าง ๆ ออกมาเป็นสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน เป็นที่ภูมิใจและประทับใจลูกค้า(ศูนย์ส่งเสริมอาชีพฯ, 2550)

ทักษะการจัดการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่การปฏิบัติการวางแผนดำเนินงานในด้านการทำกิจกรรมต่างๆ ตามหน้าที่ของตนด้วยความคิดสร้างสรรค์ที่ดีกว่าเดิมได้อย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพและประหยัด รวมทั้งการจัดข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเลือกให้ทรัพยากรบุคคล เงิน ตลอดจนควบคุมติดตามและประเมินผล ให้การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมในความรับผิดชอบ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (วิจิตรา การกลาง, 2550)

เนื่องจากการพัฒนาทักษะการจัดการ เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาในการฝึกฝน บุคคลจำนวนหนึ่งมีทักษะการจัดการอยู่แล้วในตัวเองโดยธรรมชาติ แต่ในบุคคลจำนวนมากต้องการเวลาสำหรับที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการ และคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็สามารถปรับปรุงให้มีทักษะการจัดการได้ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่ถูกต้องและความพยายามอย่างเต็มที่ (Batley, 1989) ในการประกอบกิจการธุรกิจขนาดย่อมการจัดการเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งการจัดการจะต้องอาศัยทรัพยากรอันเป็นปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ ดังที่สมคิด บางโม (2545) ได้กล่าวไว้ดังนี้คือ การจัดการด้านบุคลากร การจัดการด้านการเงิน เครื่องมือ เครื่องจักร และบริหาร

จากแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) จึงถูกจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบนโยบายและแผนแม่บทให้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) การกำหนดยุทธศาสตร์และแผนได้คำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ที่ให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูเศรษฐกิจจากปัญหาวิกฤติทางการเงินของโลก การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และการสร้างสรรค์ การยกระดับผลผลิตภาพและประสิทธิภาพการเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการ เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแผนระดับกลุ่มจังหวัดที่คำนึงถึงความต้องการ ศักยภาพของผู้ประกอบการ ในท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัด และความพร้อมของภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน จุดมุ่งหมายของการส่งเสริมธุรกิจขนาดย่อมในช่วง 5 ปีต่อจากนี้ จะมุ่งเน้น “การพัฒนาศักยภาพธุรกิจขนาดย่อมไทยให้เติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจไทย” ทั้งในด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน สร้างสมรรถนะเพื่อแข่งขันในเชิงคุณภาพ เพิ่มประสิทธิภาพ การสร้างสรรค์และนวัตกรรมให้กับธุรกิจขนาดย่อมรวมทั้งมุ่งเน้นให้เกิดการรวมตัวและเชื่อมโยงกันทางธุรกิจ นอกจากนี้ ยังเน้นการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อม ในแต่ละพื้นที่ โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสอดคล้องกับเอกลักษณ์

ของแต่ละพื้นที่ และจะส่งเสริมธุรกิจขนาดย่อมเพื่อเตรียมพร้อมและสร้างโอกาสจากการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ซึ่งคาดว่า ผลของการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมไทยตามแผนฯ ฉบับที่ 3 นี้ จะช่วยสร้างโอกาสทางธุรกิจ สร้างรายได้ที่เกิดการพัฒนาและสร้างมูลค่าของสินค้าและบริการจากธุรกิจขนาดย่อม(สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม,2555)

วิกฤติเศรษฐกิจในปัจจุบัน เศรษฐกิจไทยมีภาพที่เห็นได้ชัดว่ากำลังประสบปัญหาถดถอย มีการปรับอัตราแลกเปลี่ยนเป็นระบบลอยตัว ธุรกิจจำนวนมากต้องปิดกิจการลงและคนจำนวนมากต้องออกจากงาน (วีระวุธ มาษะศิริานนท์,2543) ภาวะดังกล่าวเป็นแรงผลักดันที่ปรับสภาพของเศรษฐกิจธุรกิจขนาดใหญ่ลงไปเป็นการประกอบการธุรกิจขนาดย่อมรายใหม่ขึ้นเป็นจำนวนมากกระจายตัวอยู่ในธุรกิจประเภทต่างๆ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา ได้ให้นิยามของธุรกิจขนาดย่อม ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการ ว่าเป็นสากล ธุรกิจขนาดย่อมหมายถึง ธุรกิจที่มีลักษณะอย่างน้อยที่สุด 2 ประการ จากลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ มีการบริหารงานเป็นอิสระ ใช้เงินลงทุนไม่มากและมักเป็นทุนส่วนตัว หรือจากคนกลุ่มเล็กๆ มีขอบเขตการดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่น และเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจในกลุ่มเดียวกันจะมีขนาดเล็กกว่า(Pickle,1989)

โครงสร้างของธุรกิจขนาดย่อมแบ่งออกเป็น 3 ประเภทธุรกิจ คือภาคการผลิต ประกอบด้วยอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และเหมืองแร่ ภาคการค้า ประกอบด้วยการค้าส่ง และการค้าปลีก ภาคบริการ ประกอบด้วยการโรงแรม การท่องเที่ยว การซ่อมบำรุง และการขนส่ง (อุบลวรรณ ภวานันท์,2546) โดยจำนวนวิสาหกิจรวมทั้งหมดในประเทศ ณ สิ้นปี 2553 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,924,912 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวน 2,913,167 ราย วิสาหกิจขนาดกลางจำนวน 18,387 ราย และเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่จำนวน 9,140 ราย โดยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีสัดส่วนร้อยละ 99.6 ของวิสาหกิจทั้งหมด และเมื่อจำแนกตามจังหวัดพบว่า จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีจำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสูงที่สุด โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 573,634 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.7 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม,2553)

วิสาหกิจขนาดย่อมประเภทผู้ผลิต เป็นวิสาหกิจที่มีความเหมาะสม มีความคล่องตัวในการปรับสภาพให้เข้ากับสถานการณ์ทั่วไปของประเทศ และยังเป็นวิสาหกิจที่เงินทุนในจำนวนที่ต่ำกว่าวิสาหกิจขนาดย่อมประเภทอื่นๆ และช่วยรองรับแรงงานจากภาคเกษตรกรรม แหล่งที่สามารถรองรับแรงงานที่เข้ามาใหม่เป็นการป้องกันการอพยพของแรงงานเข้ามาหางานในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล ซึ่งช่วยกระจายการกระจุกตัวของโรงงานกิจการวิสาหกิจในเขตกรุงเทพฯ

และปริมาณทลไปสู่นภูมิภาค ก่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในส่วนภูมิภาค และของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

วิกฤติเศรษฐกิจที่ผ่านมาได้สร้างความเสียหายให้กับนักธุรกิจจำนวนมาก ซึ่งก็มีหลายหน่วยงานที่ระดมความคิดเห็นและแนวทางแก้ไขปัญหา เช่น ส่งเสริมการส่งออก เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวต่าง ๆ มาตรการที่ได้กล่าวมานั้นยังได้รวมถึงข้อสรุป การสนับสนุนและส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งมีมากกว่า 90% ของจำนวนทั้งหมด ในประเทศ วิสาหกิจขนาดย่อมประเภทผู้ผลิตมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ดังเช่น

1. ช่วยสร้างงาน
2. สร้างมูลค่าเพิ่ม
3. สร้างเงินตราต่างประเทศ
4. ลดการนำเข้าสินค้าต่างประเทศ ช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศ
5. เป็นจุดเริ่มต้นในการประกอบการธุรกิจ และสร้างเสริมประสบการณ์
6. เชื่อมโยงกับกิจกรรมขนาดใหญ่ และภาคการผลิตอื่น ๆ
7. เป็นแหล่งพัฒนาทักษะฝีมือ

สร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจ และเนื่องจากมีผู้สนใจเข้ามาเริ่มธุรกิจขนาดย่อมเป็นจำนวนมากแต่มีเพียงผู้ประกอบการบางส่วนที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจนี้ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้เก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการศึกษาวิจัยในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา พบว่าปัญหาโดยรวมของเอสเอ็มอี ที่ประสบอยู่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พอจะสรุปโดยสังเขปได้คือ ปัญหา ด้านการตลาด ขาดแคลนเงินทุน ปัญหาด้านแรงงาน ปัญหาด้านการจัดการ เทคโนโลยีการผลิต ปัญหาการเข้าถึงการส่งเสริมของรัฐ ปัญหาข้อจำกัดด้านบริการส่งเสริมพัฒนาขององค์กรภาครัฐและเอกชน ปัญหาข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสารข้อมูล (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เครือข่ายมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548 : ออนไลน์)

วิสาหกิจขนาดขนาดย่อมเป็นจำนวนมากเป็นการจัดตั้งกิจการที่มีรูปแบบไม่เป็นทางการ เช่น ผลิตตามบ้าน ผลิตในลักษณะโรงงาน ห้องแถว ไม่มีการจดทะเบียนโรงงาน ทะเบียนพาณิชย์ หรือทะเบียนการค้า ดังนั้นกิจการหรือโรงงานเหล่านี้จึงค่อนข้างปิดตัวเองในการเข้ามาใช้บริการของรัฐ หรือแม้แต่กิจการหรือโรงงานที่มีการจดทะเบียนถูกต้อง ก็มักไม่ค่อยอยากเข้ามายุ่งเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากปฏิบัติไม่ค่อยถูกต้องเกี่ยวกับการเสียภาษี การรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม หรือการรักษาความปลอดภัยที่กำหนดตามกฎหมาย นอกจากนี้ในเรื่องการส่งเสริมการลงทุนก็เช่นเดียวกัน แม้ว่ารัฐบาลจะได้ลดเงื่อนไขขนาดเงินลงทุนและการจ้างงาน หรือจูงใจให้

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเสนอโครงการขอรับการส่งเสริมการลงทุนให้มากขึ้น แต่จากข้อมูลการศึกษาวิจัยพบว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพียง 8.1 % เท่านั้นที่มีโอกาสได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลการส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ผ่านมาได้ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หอการค้าไทย สมาคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ตลอดจนสมาคมการค้าและอุตสาหกรรมต่างๆ อย่างไรก็ตามเนื่องจากอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมมีจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วประเทศ ประกอบกับข้อจำกัดของหน่วยงานดังกล่าว เช่น ในเรื่องบุคลากรงบประมาณ จำนวนสำนักงานสาขาในภูมิภาค การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนด้านต่างๆ จึงไม่อาจสนองตอบได้ทั่วถึงและเพียงพอ(สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเครือข่ายมหาวิทยาลัยขอนแก่น,2548)

ผู้ประกอบการเลี้ยงปลาทะเลสวยงามและนกเป็นผู้ประกอบการอีกกลุ่มที่มีปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ธุรกิจขนาดย่อมส่วนใหญ่มักตอบสนองความต้องการของตลาดในท้องถิ่น หรือตลาดในประเทศ ยังขาดความรู้ความสามารถด้านการตลาดในวงกว้างโดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ ขณะเดียวกันความสะดวกรวดเร็วในการคมนาคมขนส่ง ตลอดจนการเปิดเสรีทางการค้าทำให้วิสาหกิจขนาดใหญ่ รวมทั้งสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับสินค้าในท้องถิ่นหรือในประเทศที่ผลิตโดยกลุ่มวิสาหกิจขนาดย่อมมากขึ้นวิสาหกิจขนาดย่อมมักประสบปัญหาการขอกู้เงินจากสถาบันการเงินเพื่อมาลงทุนหรือขยายการลงทุน หรือเป็นเงินทุนหมุนเวียน ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีการทำบัญชีอย่างเป็นระบบ และขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ ทำให้ต้องพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ และต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูง แรงงานที่ทำงานในวิสาหกิจขนาดย่อมจะมีปัญหาการเข้าออกสูง กล่าวคือ เมื่อมีฝีมือและมีความชำนาญงานมากขึ้น จะย้ายออกไปทำงานในโรงงานขนาดใหญ่ที่มีระบบและผลตอบแทนที่ดีกว่า จึงทำให้คุณภาพของแรงงานไม่สม่ำเสมอและการพัฒนาไม่ต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพของสินค้าผู้ประกอบการมักขาดความรู้ในด้านการจัดการ หรือการบริหารงานที่มีระบบ ใช้ประสบการณ์จากการเรียนรู้โดยเรียนรู้ผิดเป็นหลักอาศัยบุคคลในครอบครัวหรือญาติพี่น้องมาช่วยงาน การบริหารในลักษณะนี้แม้มีข้อดีในเรื่องการดูแลที่ทั่วถึงหากธุรกิจไม่ใหญ่นัก แต่เมื่อกิจการเริ่มขยายตัวหากไม่ปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีระบบก็จะเกิดปัญหาขึ้นได้ เนื่องจากปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ ข้างต้น วิสาหกิจย่อมโดยทั่วไป จึง

ค่อนข้างมีจุดอ่อนในการรับรู้ข่าวสารด้านต่าง ๆ เช่น นโยบายและมาตรการของรัฐบาล ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด เป็นต้น (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2553)

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงปัญหา ความต้องการในการจัดการศึกษาถึงแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้ทฤษฎี แอนดราโกจี ของ Knowles (1975) เป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินผล

จุดมุ่งหมายสุดท้ายของการวิจัยครั้งนี้คือ การศึกษาถึงแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในธุรกิจประเภทนี้ รวมทั้งผู้ที่กำลังสนใจจะเข้ามาประกอบกิจการได้มีแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข ด้านการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม และจะได้เป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในอนาคต และยังเป็นแนวทางให้กับนักวิชาการหรือผู้ที่สนใจค้นคว้าในเรื่องดังกล่าว หรือที่เกี่ยวข้องได้มีข้อมูลในการศึกษาขั้นสูงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

1.1 การศึกษานี้ใช้แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ของ Knowles (1975) ของการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินผล

1.2 การศึกษานี้ใช้แนวคิดการจัดการธุรกิจขนาดย่อมของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม ตามแนวทางของ สมคิด บางโม (2545) ได้กล่าวไว้ดังนี้ คือ การจัดการด้านบุคลากร การจัดการด้านการเงิน การจัดการเครื่องมือ เครื่องจักร และการจัดการด้านการบริหาร

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็นสองกลุ่มคือผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ประกอบการ ที่เป็นผู้เลี้ยงและเพาะขยายพันธุ์ปลาทะเลสวยงามผู้เลี้ยงและเพาะขยายพันธุ์นกที่ขึ้นทะเบียนไว้กับ สสว. เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 350 คน

2.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญการจัดการธุรกิจขนาดย่อม กลุ่มนี้ประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ทางด้านการจัดการธุรกิจขนาดย่อม หรือเป็นผู้ที่อยู่ในบริบทการจัดการธุรกิจขนาดย่อมที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 คน

2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มที่เป็นนักการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ จำนวน 4 คน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แนวทาง หมายถึง แนวปฏิบัติในการดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่จะส่งเสริมทักษะการจัดการธุรกิจขนาดย่อม สอดคล้องต่อความต้องการของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่จัดขึ้นตามแนวทางของ Knowles (1975) เป็นการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ

1. ด้านเนื้อหาและกิจกรรม
2. ด้านการมีส่วนร่วม
3. ด้านการประชาสัมพันธ์
4. ด้านสภาพแวดล้อม
5. ด้านการประเมินผล

ทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม หมายถึง วิธีการที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้ประกอบการ มีทักษะในการจัดการธุรกิจขนาดย่อมซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการบุคลากร
2. ด้านการบริหาร
3. ด้านการเงิน
4. ด้านเครื่องมือเครื่องจักร

ผู้ประกอบการ หมายถึงเจ้าของธุรกิจขนาดย่อม ที่เป็นผู้เลี้ยงและเพาะขยายพันธุ์ปลาทะเลสวยงามผู้เลี้ยงและเพาะขยายพันธุ์นกที่ขึ้นทะเบียนไว้กับ สสว. (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม) อยู่ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลของงานวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนการจัดการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและอัตรายาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการจัดการธุรกิจขนาดย่อมของผู้ประกอบการ ให้มีความสามารถเพิ่มมากขึ้น
2. ผลของการวิจัยจะนำไปสู่แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและอัตรายาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการธุรกิจขนาดย่อมที่ตอบสนองปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการ รวมทั้งยังได้ข้อมูลประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม และสามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมศักยภาพของผู้ประกอบการ สร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาความสามารถของผู้ประกอบการ หรือบุคคลทั่วไปที่สนใจให้มีความสามารถในการจัดการธุรกิจขนาดย่อมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้ที่ต้องการเริ่มต้นการประกอบอาชีพธุรกิจขนาดย่อม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

- 1.1 การศึกษานอกระบบ
- 1.2 ประเภทของการจัดการศึกษานอกระบบ
- 1.3 หลักการจัดการศึกษานอกระบบ
- 1.4 การศึกษาตามอัธยาศัย
- 1.5 ประเภทของการศึกษาตามอัธยาศัย

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

- 2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- 2.2 หลักการสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- 2.3 ความต้องการทางการศึกษา

ตอนที่ 3 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551

ตอนที่ 4 ทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

- 4.1 ทักษะการเรียนรู้
- 4.2 องค์ประกอบการเรียนรู้
- 4.3 ธุรกิจขนาดย่อม
- 4.4 ผู้ประกอบการ

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 งานวิจัยภายในประเทศ
- 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.1 การศึกษานอกระบบ

ปฐม นิคมานนท์ (2528) ได้ให้ความหมายของคำว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมที่สังคมสนใจจัดขึ้นเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยเฉพาะนอกเหนือจากการเรียนตามปกติในโรงเรียนกิจกรรมดังกล่าวอาจจัดเป็นกิจกรรมเฉพาะหรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่นใด ทั้งนี้เพื่อมุ่งสนองความต้องการด้านการเรียนรู้ตามแต่ละบุคคลจะสนใจ

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2529) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบว่าเป็นกิจกรรมทางการศึกษาใดๆ ที่จัดขึ้นอย่างมีระบบแต่จัดขึ้นนอกเหนือจากระบบโรงเรียนภาคปกติ ทั้งนี้ไม่ว่าจะแยกออกเป็นกิจกรรมหนึ่งต่างหากหรือเป็นส่วนสำคัญของกิจกรรมหลักก็ตามโดยมีความมุ่งหมายที่จะให้บริการต่อประชากรให้ได้รับการเรียนรู้ทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่

รัตนา พุ่มไพศาล (2530) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบไว้ว่าเป็นการศึกษาสำหรับผู้ที่มีโอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนปกติเป็นการศึกษาที่จัดให้ประชาชนเพื่อเขาจะได้ศึกษาเล่าเรียนสิ่งต่างๆ ตามที่เขาต้องการเรียน

อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบว่าหมายถึง การศึกษาและประมวลประสบการณ์ความรู้ใดๆ ก็ตามที่ตั้งขึ้นโดยบุคคลหน่วยงานและสถาบันต่างๆ ในสังคมโดยมุ่งจัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียนภาคปกติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทักษะและทัศนคติที่พึงประสงค์ของบุคคลต่างๆ ในสังคมโดยยึดหลักการที่ว่ากิจกรรมการศึกษานอกระบบนั้นๆ จะสนองต่อความต้องการความสนใจและประยุกต์ใช้แก้ปัญหาให้แก่บุคคลนั้นได้ด้วย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบว่าเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบวิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

อุดม เขยทีวงศ์ (2544) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบว่าเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบวิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

อุ้นตา นพคุณ (2546) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบว่ากิจกรรมหรือโครงการใดๆที่สถาบันต่างๆ ในสังคมจัดขึ้นโดยมีเจตนาและวัตถุประสงค์ที่จะให้การเรียนรู้แก่ประชาชนที่สามารถกำหนดเป้าหมายได้ผู้รับการศึกษาเองก็มีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ในการที่จะรับการเรียนรู้กิจกรรมดังกล่าวจัดให้แก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยทุกชุมชนและทุกระดับการศึกษา เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีความรู้ทักษะและทัศนคติค่านิยมที่ดีกิจกรรมทางการศึกษาที่เรียกว่าเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องจัดขึ้นในระยะเวลาอันสั้นหลักสูตรยืดหยุ่นประหยัดและตอบสนองความต้องการความสนใจของผู้เรียนและปัญหาของชุมชน

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 (ราชกิจจานุเบกษา, 2551) มาตรา 4 กล่าวถึงความหมายของการศึกษานอกระบบว่ากิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจนมีรูปแบบหลักสูตรวิธีการจัดและระยะเวลาการเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้นและมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

Knowles (1984) นักการศึกษาผู้ใหญ่ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบว่าเป็นกระบวนการที่ผู้ใหญ่ได้เรียนรู้ต่อไปหลังจากที่ได้ออกจากโรงเรียนภาคปกติไปแล้วและเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นไว้สำหรับผู้ใหญ่โดยสถาบันต่างๆเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ

สรุปความหมายของการศึกษานอกระบบว่าเป็นการศึกษาที่เสริมการศึกษาในระบบและสนองผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาระบบมีกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนที่ชัดเจนตอบสนองความต้องการในการแก้ปัญหาของผู้เรียนมีความยืดหยุ่นในจุดมุ่งหมายรูปแบบวิธีการระยะเวลาและการวัดประเมินผลซึ่งมีความเหมาะสมในการใช้ในการเรียนรู้ทางผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่

1.2 ประเภทของการจัดการศึกษานอกระบบ

รัตนา พุ่มไพศาล (2530) ได้แบ่งประเภทของการจัดการศึกษานอกระบบโดยพิจารณาจากจุดประสงค์และเนื้อหาของกิจกรรมออกเป็น 6 ประเภทดังนี้

1. การศึกษาด้านสามัญหรือความรู้พื้นฐานได้แก่ ความรู้ด้านหนังสือการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็นตลอดจนความสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมการศึกษาประเภทนี้ได้แก่

- การศึกษาก่อนประถมศึกษา

- การศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ

2. การศึกษาด้านอาชีพมุ่งพัฒนาความรู้ทักษะที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและทักษะที่เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ

3. การศึกษาสำหรับการพัฒนาชุมชน ได้แก่ การให้การศึกษาเกี่ยวกับกิจการของท้องถิ่นและสถาบันชาติตลอดจนกระบวนการต่างๆในสังคมเช่น การปกครองในภูมิภาคการปกครองชาติ การร่วมมือสหกรณ์โครงการของชุมชนต่างๆและกิจกรรมอื่นที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชน

4. การศึกษาสำหรับปรับปรุงความเป็นอยู่ในครอบครัวได้แก่ การปลูกฝังความรู้ทักษะทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพของชีวิตของบุคคลในครอบครัว เช่น ความรู้ความสามารถในเรื่องสุขภาพอนามัย เป็นต้น

5. การศึกษาประเภทที่มุ่งเสริมสร้างความสมบูรณ์แห่งชาติ เช่น การดนตรีศิลปะ สันทนาการ การศึกษาปรัชญาศาสนา เป็นต้น

6. การศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการและเพิ่มผลผลิต

สุนทร สุนันท์ชัย (2530) ได้กล่าวถึงการศึกษานอกระบบไทย พบว่ามีขอบข่ายครอบคลุมเนื้อหาต่างๆ 6 ประเภทดังนี้

1. สามัญศึกษาทั่วไปเป็นการศึกษาเทียบเท่าระบบโรงเรียนตั้งแต่ชั้นอ่านออกเขียนได้จนถึงระดับอุดมศึกษาโดยผู้เรียนได้รับคุณวุฒิตามระดับที่ศึกษา

2. การฝึกอาชีพได้แก่ การฝึกทักษะอาชีพตามต้องการของผู้เรียนในสาขาต่างๆ

3. การศึกษาด้านสุขภาพสวัสดิภาพและชีวิตในครอบครัวได้แก่ การป้องกันรักษาโรคภัยไข้เจ็บ โภชนาการ สวัสดิศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

4. การศึกษาด้านการเมืองการปกครองได้แก่ การปกครองประเทศ การปกครองท้องถิ่น การออกเสียงเลือกตั้งกิจการสาธารณะ การเสียภาษีอากร สิทธิหน้าที่ของประชาชนองค์กรต่างๆ

5. การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลได้แก่ การศึกษาเสรี การดนตรี ศิลปะนันทนาการ ศาสนา ฯลฯ

6. การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนได้แก่ การศึกษาเพื่อมุ่งให้เกิดความสามารถในการมีส่วนร่วมในชุมชน

อรรถัญญา รัตนอุบล (2542) ได้แบ่งประเภทการศึกษานอกระบบไว้ 5 ประเภทโดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายประชากรดังนี้

1. การศึกษาแม่และเด็กหรือการศึกษาครอบครัวเป็นกิจกรรมมุ่งเน้นแม่และเด็ก

2. กิจกรรมองค์การเยาวชนเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนอันเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศ

3. การศึกษาผู้ใหญ่เป็นการจัดการศึกษาให้กับผู้ใหญ่ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปเพื่อให้โอกาสเสริมความรู้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และสามารถนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

4. การศึกษาชุมชนเป็นการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนเพื่อเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้าน

5. การศึกษาพิเศษเป็นการจัดการศึกษาให้กลุ่มชุมชนในสภาพแวดล้อมแตกต่างกันในสังคม เช่น กลุ่มชนในพื้นที่ห่างไกล

และได้สรุปการจัดเนื้อหากิจกรรมการศึกษานอกระบบโดยแบ่งได้ดังต่อไปนี้คือ

1. การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาต่อเนื่องได้แก่การศึกษานอกระบบสายสามัญ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา เป็นต้น

2. การศึกษาด้านทักษะอาชีพ คือ กิจกรรมฝึกอาชีพเพื่อมุ่งพัฒนาความรู้ทักษะที่เป็นประโยชน์เพื่อการประกอบตามความต้องการในสาขาวิชาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสาขาเกษตรกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม คหกรรม ศิลปกรรมและหัตถกรรม

3. การให้บริการข่าวสารข้อมูลและสารสนเทศต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมการจัดห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ห้องสมุดประชาชนตำบล ที่อ่านหนังสือและแหล่งความรู้ประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดเคลื่อนที่ หน่วยโสตทัศนศึกษา วิทยุศึกษา โทรทัศน์เพื่อการศึกษ ตลอดจนหนังสือวารสารและสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ต่างๆ เป็นต้น

4. การศึกษาด้านสุขภาพอนามัยการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ในครอบครัวชุมชนและสิ่งแวดล้อมคือความรู้ทักษะและทัศนคติต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ การป้องกันรักษาโรคภัยไข้เจ็บ สุขภาพอนามัย โภชนาการบริโภค ศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัวและการวางแผนครอบครัว เป็นต้น

5. การศึกษาเพื่อสันติภาพและด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ การสร้างความสงบเรียบร้อยการปกครองในระดับต่างๆ องค์การประชาชนการใช้สิทธิและหน้าที่ในกระบวนการทางสังคม เช่น กิจกรรมเพื่อชุมชน การเสียภาษีอากร การเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองประเทศ เป็นต้น

6. การศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคคล ได้แก่ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี กิจกรรมทางศาสนา นันทนาการ การใช้เวลาว่างหรืองานอดิเรก เช่น ดนตรี การละคร กีฬา ฟักผ่อน เป็นต้น

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2550) ได้ แบ่งการให้บริการการศึกษานอกระบบเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การจัดการศึกษานอกระบบสายอาชีพเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีอาชีพหรือเห็นช่องทางการทำมาหากิน คิดเป็นแก้ปัญหาเป็น มีความรู้ทักษะและเจตคติที่ดีในการทำงาน เพื่อการประกอบอาชีพอิสระอาชีพในตลาดแรงงานหรือเพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชนรวมทั้งเพื่อเพิ่มวุฒิทางการศึกษาและการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับหน้าที่การงาน โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน กลุ่มสนใจวิชาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2533 (ปอ.) หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2539 (กศน.ปวช.)

2. การจัดการศึกษาพื้นฐานเป็นการจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมให้ประชาชนที่พลาดโอกาสทางการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อนำความรู้ไปปรับปรุงคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นหรือเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูงต่อไปโดยกำหนดหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญไว้ ดังนี้ หลักสูตรการศึกษาเบ็ดเสร็จพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

3. การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการเสนอโอกาสและทางเลือกเพื่อการศึกษาค้นหาความรู้ด้วยตนเองให้แก่ประชาชนทั่วไปให้ได้รับการศึกษาและเพิ่มเติมความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกก่อให้เกิดโลกทัศน์ที่กว้างขวางสามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงชีวิตให้ก้าวหน้าและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การศึกษาตามอัธยาศัยเกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานจากบุคคลจากครอบครัวจากสื่อจากชุมชนและจากแหล่งความรู้ซึ่งสามารถเรียนได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต

4. การจัดการศึกษาในต่างประเทศการจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 2 วิธีเรียนคือ วิธีเรียนแบบพบกลุ่ม หมายถึง การเรียนที่ผู้เรียนต้องมารวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรโดยใช้เวลาเรียนภาคเรียนละไม่น้อยกว่า 150 ชั่วโมง (เหมาะสำหรับกลุ่มเด็ก/เยาวชนไทยที่เกิดและเติบโตใน

ต่างประเทศและผู้ใหญ่ที่สามารถไปเรียน/พบกลุ่มที่ศูนย์การเรียนรู้ได้) วิธีเรียนแบบทางไกล หมายถึง การเรียนรู้ด้วยตนเองจากชุดการเรียนทางไกล และหรือจากกิจกรรมเสริมการเรียน (เหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีความสะดวกและสามารถใช้ Internet ด้วยตนเองแต่ไม่สามารถหรือไม่สะดวกในการไปเรียนที่ศูนย์การเรียนรู้ในต่างประเทศ/ ท้องถิ่นนั้นได้)

สรุปได้ว่าประเภทของการศึกษานอกระบบแบ่งได้หลายประเภทไม่จำกัด โดยมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของบุคคลและท้องถิ่นคำนึงถึงความต้องการและประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนและการพัฒนาสังคมเป็นสำคัญหากองค์กรหรือชุมชนมีความต้องการศึกษาด้านสุขภาพสามารถจัดการศึกษานอกระบบเพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมสุขภาพทางจิตได้

1.3 หลักการศึกษานอกระบบ

สุมาลี สังข์ศรี (2543) ได้เสนอหลักการศึกษานอกระบบมีหลักการสำคัญที่นำมาใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. หลักความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาประชาชนทุกคนควรมีโอกาสที่จะรับบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างเท่าเทียมกันโดยเฉพาะผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน
2. หลักการกระจายโอกาสทางการศึกษาควรต้องหาวิธีการต่างๆ ที่กระจายการศึกษานอกระบบให้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงแม้จะอยู่ในชนบทห่างไกล
3. หลักความต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตควรจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบอย่างต่อเนื่อง เมื่อกลุ่มเป้าหมายต้องการจะเรียนรู้หรือมีความพร้อมเมื่อใดควรจะได้เรียนได้เสมอ
4. หลักความยืดหยุ่นการศึกษานอกระบบจะมีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น หลักสูตรสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นได้ระยะเวลาเรียนสถานที่เรียนกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถปรับให้เอื้อต่อสภาพของกลุ่มเป้าหมายและอำนวยความสะดวกต่อกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด
5. หลักการสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายกิจกรรมการศึกษานอกระบบเน้นการสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญโดยจะมีการสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายก่อนจึงจะกำหนดกิจกรรม กิจกรรมที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายแต่ละพื้นที่อาจแตกต่างกัน

6. หลักความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตเนื้อหาหลักสูตรของกิจกรรมการศึกษานอกระบบควรมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพและปัญหาในชีวิตจริงเพื่อที่กลุ่มเป้าหมายจะสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้ได้ในการดำเนินชีวิต

7. หลักความหลากหลายกิจกรรมการศึกษานอกระบบควรมีความหลากหลายทั้งประเภทของกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนการสอนทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายในเรื่องอายุพื้นฐานความรู้ความสนใจเพื่อการศึกษานอกระบบให้กลุ่มเป้าหมายเลือกได้ตามความต้องการ

8. หลักความเป็นประชาธิปไตยในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นกลุ่มเป้าหมายควรมีอิสระในการเลือกกิจกรรมได้ตามความสนใจเลือกเวลาเรียนเลือกวิธีเรียนได้ตามความพร้อมและความสะดวกสามารถหยุดพักจากกิจกรรมได้เมื่อมีความจำเป็นและสามารถกลับเข้าร่วมกิจกรรมได้เมื่อมีความพร้อม

9. หลักการมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบนั้นผู้จัดมิได้จำกัดอยู่เฉพาะโรงเรียนหรือสถานศึกษาเท่านั้นและจะมีทั้งหน่วยงานรัฐหน่วยงานเอกชนสมาคมมูลนิธิองค์กรต่างๆ ในชุมชนรวมทั้งประชาชนในชุมชนด้วย

10. หลักการพึ่งพาตนเองเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบนั้นมุ่งให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเองได้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตการปรับปรุงอาชีพการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม

สมประสงค์ วิทยกเกียรติ (2544) ได้เสนอหลักการศึกษานอกระบบว่ามี 6 ประการ คือ

1. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นแนวคิดที่สำคัญในตัวผู้เรียนตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรการวางแผนการเรียนการสอนการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินการเรียนการสอน ดังนี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรในปัจจุบันนี้จะพัฒนาโดยคำนึงถึงความต้องการความสนใจและในสิ่งที่ปัญหาของผู้เรียนเพื่อให้เนื้อหาหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมา นั้นเกิดประโยชน์ต่อชีวิตของผู้เรียนมากที่สุดเมื่อผู้เรียนได้มาร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวันหรือสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิตจริงได้ หลักสูตรที่สนองต่อความต้องการต่อความสนใจย่อมจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจและตั้งใจที่จะร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรจึงต้องมีการสำรวจความต้องการของผู้เรียนก่อนเพื่อให้ได้หลักสูตรที่ผู้เรียนยินดีที่จะเลือกเข้ามาร่วมเรียนการพัฒนาหลักสูตรโดยคำนึงถึงผู้เรียนจัดได้ว่าเป็นการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

1.2 การวางแผนการสอนการจัดแผนการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกในสิ่งที่ต้องการศึกษาหาความรู้ผู้เรียนอาจเลือกวิชาหรือชุดวิชาที่คิดว่าจะมีประโยชน์ต่อตัวเองและเป็นวิชาที่พอใจสนใจที่จะศึกษาและควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดแผนการเรียนการสอนว่าต้องการเลือกเรียนชุดวิชาใดวิชาหนึ่งก่อนหลังหรือจะเรียนมากน้อยแค่ไหนผู้สอนควรมีส่วนช่วยในเรื่องการแนะแนวทางว่าควรจะทำแผนการเรียนมากน้อยแค่ไหนสิ่งใดก่อนหลัง ส่วนการตัดสินใจควรเป็นของผู้เรียนหรือร่วมกันวางแผนระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนน่าจะดีกว่าที่ผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดแผนการเรียนการสอนแต่เพียงฝ่ายเดียว

1.3 การร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นกิจกรรมที่จัดส่วนใหญ่ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด ส่วนตัวผู้สอนนั้นเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนเท่านั้น กลวิธีการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตั้งแต่การที่ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อต่างๆ ทั้งสื่อเดียวและสื่อประสมการเรียนการสอนจากกิจกรรมกลุ่มซึ่งอาจจะเป็นการอภิปรายกลุ่ม การระดมพลังสมอง การแสดงบทบาทสมมุติ การประชุมสัมมนา การประชุมปฏิบัติ การทัศนศึกษา

1.4 การประเมินการเรียนการสอนสิ่งหนึ่งที่ผู้เรียนทุกคนกลัวมากในการเรียนการสอน คือ การต้องสอบโดยเฉพาะผู้ใหญ่แล้วยิ่งกลัวการสอบมากกว่าเด็ก เนื่องจากผู้ใหญ่อาจมีประสบการณ์ในการสอบที่เคยผิดพลาดมาแล้วหรือบางคนอาจมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดีแต่เมื่อมาศึกษาเล่าเรียนแล้วการสอบตกจะทำให้เกิดการเสียหน้าขึ้นได้ การประเมินการเรียนการสอนจึงต้องการให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนการสอนของตนเองโดยเฉพาะในเชิงให้ผู้เรียนได้เห็นถึงความก้าวหน้าของการเรียนมากกว่าที่จะเห็นว่าเป็นการสอบได้สอบตกเพราะการศึกษานั้นหมายถึงความเจริญงอกงาม ถ้าผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้แล้วก็จะเกิดความเจริญงอกงามจึงน่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนแล้วการเรียนการสอนจึงควรที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนการสอนเองหรือร่วมกับผู้สอนน่าจะเกิดผลดีมากกว่าที่ผู้สอนจะประเมินการเรียนการสอนเองแต่เพียงฝ่ายเดียว

2. หลักสูตรที่เลือกได้ผู้เรียนการศึกษานอกระบบเป็นผู้เรียนที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียนแล้วซึ่งอาจเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากระบบการศึกษาไปแล้วหรืออาจเป็นผู้ที่ยังอยู่ในวัยที่ต้องศึกษาเล่าเรียนแต่ด้วยเหตุผลบางประการ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจหรือปัญหาทางภาวะส่วนตัวหรือครอบครัวทำให้ศึกษาในระบบโรงเรียนไม่ได้กลุ่มผู้เรียนของการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงหลากหลายกว้างขวางมาก การที่จะมาร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบหรือการมาร่วมศึกษา

เล่าเรียนจะต้องเลือกในสิ่งที่สนใจหรือในสิ่งที่เห็นว่าเกิดประโยชน์ ดังนั้นหลักสูตรหรือสิ่งที่จัดให้แก่กลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบจะต้องมีมากพอที่จะให้เลือกได้ดังนั้นหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงต้องพัฒนาขึ้นตามแต่ละสภาพท้องถิ่นหรือตามสภาพของกลุ่มเป้าหมาย นั่นคือ ต้องมีการศึกษาสำรวจสภาพความเป็นอยู่ดี สภาพความสนใจและสภาพปัญหาของแต่ละท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มเป้าหมายแล้วนำมาวิเคราะห์พัฒนาเป็นหลักสูตรหรือมวลงประกอบที่สามารถสนองตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายนอกจากนั้นหลักสูตรจะต้องพัฒนาปรับเปลี่ยนให้เป็นปัจจุบันทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมซึ่งมีอยู่ตลอดเวลาอาจกล่าวได้ว่าหลักสูตรจะต้องมีความยืดหยุ่นแปรเปลี่ยนไปตามสภาพท้องถิ่นแปรเปลี่ยนตามกลุ่มเป้าหมายและแปรไปตามกาลเวลา

3. ความสัมพันธ์แนวราบการเรียนการสอนในการศึกษาโดยทั่วไปในความรู้สึกรู้สึกว่าต้องมีครูอาจารย์กับนักเรียนนิสิตนักศึกษาโดยมีครูอาจารย์เป็นผู้สอนหรือเป็นผู้บอกเล่าและมีนักเรียนนิสิตนักศึกษาเป็นผู้ฟัง ผู้ปฏิบัติตามอันเป็นลักษณะความสัมพันธ์แนวตั้งแต่การศึกษานอกระบบนั้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนควรจะมีความสัมพันธ์ในแนวราบ คือ ผู้สอนจะมีบทบาทในการช่วยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้เกิดการศึกษาในตัวเองบทบาทของผู้สอนมิใช่แต่เพียงเป็นผู้บรรยายหน้าชั้นเรียนเท่านั้นแต่จะเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ซึ่งบทบาทนี้เรียกว่าบทบาทของผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ อาทิเช่น ผู้สอนต้องการ จัดกิจกรรมการป้องกันสิ่งเสพติดผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการเล่าถึงเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งของสภาพสังคม เช่น การที่พ่อคดียาบ้าทำร้ายคนในบ้านจนบาดเจ็บถึงตายซึ่งจะเป็นประเด็นให้ผู้เรียนอภิปรายกันถึงสภาพที่เป็นอยู่ในชุมชนของผู้เรียนเองและแนวทางป้องกันยาเสพติด การจัดกิจกรรมเช่นนี้ผู้สอนกับผู้เรียนจะมีความสัมพันธ์กันที่มีบรรยากาศเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ดี นอกจากนี้ผู้เรียนจะมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดที่มีกับผู้สอนแล้วความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนก็จะเกิดขึ้นในทางที่ดี อีกด้วยและเป็นความสัมพันธ์ในแนวราบเช่นเดียวกันโดยความสัมพันธ์ในแนวราบก่อให้เกิดผลดีต่อการศึกษานอกระบบคือ

- 3.1 สร้างเสริมความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้สอนและผู้เรียน
- 3.2 สร้างเสริมบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้
- 3.3 สร้างเสริมให้เกิดแนวการศึกษาแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 3.4 สร้างเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล
- 3.5 สร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

4. การพึ่งพาทรัพยากรท้องถิ่นการศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการศึกษาที่มุ่งบริการแก่กลุ่มประชากรที่อยู่นอกระบบเป็นสำคัญและยังรวมถึงการบริการไปสู่นักเรียนนักศึกษาในระบบโรงเรียนด้วย จำนวนกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบจึงกว้างขวางมากมายจะจัดกระจายไปตามพื้นที่ต่างๆทั้งในเมือง นอกเมืองและที่ทุรกันดารห่างไกลการที่จะนำทรัพยากรจากรัฐแต่เพียงอย่างเดียวคงเป็นไปได้ยากเพราะความจำกัดของงบประมาณและทรัพยากรคงจะลงทุนได้แต่เพียงบางกลุ่มท้องถิ่นที่เท่านั้นแต่ความมุ่งหมายและปณิธานของการศึกษานอกระบบนั้นต้องการบริการการศึกษาให้กับทุกคนทุกพื้นที่การจะกระทำดังกล่าวได้ดังความมุ่งหมายและปณิธานนี้ก็ต่ออาศัยทรัพยากรจากท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นด้านบุคคลทรัพย์สินหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆสำหรับการเรียนการสอนเหตุผลอีกประการหนึ่งในการพึ่งพาทรัพยากรท้องถิ่นคือในท้องถิ่นนั้นมีภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญมีคุณค่าของท้องถิ่นควรเชิญชวนให้มาช่วยกันพัฒนาดำเนินการให้ความรู้ประสบการณ์และทักษะแก่คนในท้องถิ่นด้วยกันและเหตุผลอีกประการหนึ่งที่สำคัญในการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้คือการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความรู้สึกตื่นตัวที่จะช่วยพัฒนาท้องถิ่นและเป็นการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของงานเจ้าของโครงการที่เข้ามาพัฒนาท้องถิ่นของตนเองจะทำให้เกิดการดำเนินการกันเองและการดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกระบบในท้องถิ่นเป็นไปอย่างต่อเนื่องด้วยทรัพยากรของท้องถิ่นของตนเอง

5. การใช้ประโยชน์ได้ทันทีผู้ที่มาร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ไม่ได้ศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียนซึ่งอาจจะเป็นผู้มีอาชีพอยู่แล้วแต่เข้ามาเพื่อเพิ่มเติมในความรู้ประสบการณ์หรือความชำนาญในบางสิ่งบางอย่างผู้ที่เข้ามาร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบต้องการสิ่งที่จะนำไปปฏิบัติได้และเป็นประโยชน์ต่อชีวิตต่อหน้าที่การงานทันทีทั้งในระหว่างที่ร่วมกิจกรรมหรือภายหลังที่ร่วมกิจกรรมไปแล้วดังนั้นกิจกรรมการศึกษานอกระบบที่กำหนดขึ้นมานั้นจึงต้องเป็นกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ หรือความสนใจของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ กิจกรรมการศึกษานอกระบบจึงต้องพัฒนาขึ้นมาอย่างหลากหลายพอเพียงที่กลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบจะเลือกศึกษาหรือเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาได้ตามที่ต้องการนอกจากนั้นกิจกรรมการศึกษานอกระบบที่จัดจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ศึกษาหาความรู้ทั้งเนื้อหาและการปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตของกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ

6. การมีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นโครงสร้างของการศึกษานอกระบบไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างของหลักสูตรโครงสร้างของการเรียนการสอน โครงสร้างสื่ออุปกรณ์ โครงสร้างการบริหาร โครงสร้างการประเมินควรมีความยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงและมีความยินดีพอใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม

ด้วยบรรยากาศที่มีความสุขสามารถที่จะศึกษาหรือร่วมกิจกรรมจนสำเร็จ โครงสร้างหลักสูตรควรมีหลักสูตรที่พัฒนามาจากความต้องการและความสนใจของกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ร่วมกิจกรรมและมีความหลากหลายที่คนสามารถเลือกได้ โครงสร้างการเรียนการสอนควรมีความหลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนผู้ร่วมกิจกรรมได้ศึกษาเล่าเรียนอย่างมีความสุขและได้รับความรู้ประสบการณ์ โครงสร้างสื่ออุปกรณ์ก็เช่นเดียวกันต้องเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เนื้อหาและควรเป็นสื่อประสมและมีความหลากหลายให้ผู้ที่จะอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้โครงสร้างการบริหารก็เช่นเดียวกันควรมีการยืดหยุ่นไม่กำหนดแน่นอนว่าต้องมีการเรียนในห้องใด อาคารใด เวลาเท่าใด นานเท่าใดแต่ควรจะให้ยืดหยุ่นตามที่ผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมวางแผนกำหนดกันและสุดท้ายคือ เรื่องโครงสร้างการประเมินควรจะให้ยืดหยุ่นตามกลุ่มเป้าหมายและสถานการณ์ เช่น การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มเป้าหมายที่ไม่รู้หนังสือมาเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้อาจจะระยะเวลาที่มาศึกษาหาความรู้เป็นตัวประเมินการผ่านหรือไม่ผ่านมากกว่าการสอบได้หรือสอบตก

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551) กล่าวว่า การส่งเสริมกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ยึดหลักการดังต่อไปนี้

1. หลักความสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียนซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่นหลากหลายสอดคล้องกับวิถีชีวิตความต้องการและความแตกต่างของแต่ละบุคคลและชุมชน
2. หลักความต่อเนื่องตลอดชีวิตซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งให้บุคคลมีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เกิดจนตายเต็มศักยภาพและความสนใจ
3. หลักความเสมอภาคซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงและรับการศึกษาอย่างกว้างขวางทั่วถึงเป็นธรรมและมีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน
4. หลักการกระจายอำนาจแก่สถานศึกษาและหลักการมีส่วนร่วมของสถาบันต่างๆของสังคมซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งให้ภาคีเครือข่ายและสถาบันอื่นของสังคมมีสิทธิและส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้
5. หลักการพัฒนาศักยภาพของกำลังคนและสังคมซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาและเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตและการแข่งขันของประเทศ

สรุปได้ว่าหลักการสำคัญของการจัดการศึกษานอกระบบเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางที่ให้ความเสมอภาคของบุคคลให้มีโอกาสในการศึกษาเท่าเทียมกันมี

ความต่อเนื่องและยืดหยุ่นและมุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญหลักการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ได้อย่างชัดเจน

1.4 การศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาตามอัธยาศัย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 15 นิยามว่าการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความ สนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ

Cooms (1974) การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กระบวนการศึกษาตลอดชีวิตที่บุคคล ได้รับและสะสมความรู้ ทักษะ ทักษะ และความเข้าใจในประสบการณ์ในชีวิตประจำวันและ สิ่งแวดล้อมอันได้แก่ ครอบครัว การทำงาน และการเล่น จากแบบอย่างและทัศนคติของแต่ละ ครอบครัว เพื่อน การท่องเที่ยว การอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังวิทยุ และภาพยนตร์ โดยทั่วไปแล้ว การศึกษาแบบธรรมชาติวิสัย ไม่มีการจัดเป็นระบบและไม่มีแบบแผนแต่มีความสำคัญอย่างมากใน การเรียนรู้ทั้งหมดของบุคคลแต่ละคน แม้แต่บุคคลที่ถือว่าตนนั้นเป็นผู้ได้รับการศึกษาจากระบบ การศึกษาในโรงเรียนมาแล้ว

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2538) การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่เกิดขึ้น ตามวิถีชีวิตที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จากการทำงาน จากบุคคล จากครอบครัว จาก ชุมชน จากแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มีการ ลงทะเบียน และไม่มีการสอน ไม่มีการรับประกาศนียบัตร มีหรือไม่มีสถานที่แน่นอน เรียนที่ไหนก็ได้ลักษณะการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นการเรียนเพื่อความรู้และนันทนาการ อีกทั้งยังไม่จำกัดเวลาเรียน สามารถเรียนได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต

ฉลงศรี พลโยธา (2544) การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง ขั้นตอนของการเรียนรู้ ซึ่ง เกิดจากมวลประสบการณ์ที่ได้รับอันเนื่องมาจากความต้องการ ความสนใจ หรือความพึงพอใจ ของแต่ละบุคคล เป็นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตที่มนุษย์ได้รับ โดยวิธีที่ไม่เป็นทางการ เป็นการ เรียนรู้ด้วยตนเองตามธรรมชาติตามวิสัยของมนุษย์ โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์และ สิ่งแวดล้อมโดยมีผู้จัดหรือไม่มีผู้จัดก็ได้ สิ่งที่บุคคลจะเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมขึ้นอยู่กับ สภาพแวดล้อมนั้นมีคุณภาพทางการศึกษามากเพียงใด การศึกษาเป็นเพียงกิจกรรมการเรียนรู้ใน วิถีชีวิตมนุษย์

ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ (2543) ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ การทำงาน หรือเรียนรู้จากบุคคล ครอบครัว สังคม ชุมชน รวมไปถึงสภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งความรู้ต่างๆ โดยเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะที่สำคัญ คือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มี การลงทะเบียน ไม่มีการสอน ไม่มีประกาศนียบัตร ไม่มีสถานที่แน่นอน เรียนที่ไหนก็ได้ ไม่จำกัดเวลาเรียน ลักษณะการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้เพื่อความรู้และนันทนาการซึ่งสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นทุกช่วงวัยตลอดชีวิต

สรุปได้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่เกิดขึ้น ตลอดชีวิตโดยกิจกรรม การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมทางสังคม โดยการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันเกิดจากความต้องการและการเลือกวิธีการรับรู้ และเรียนรู้ของบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา หรืออาจมีวัตถุประสงค์อื่นตลอดจนการแก้ปัญหาเฉพาะบุคคลหรือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน

1.5 ประเภทของการศึกษาตามอัธยาศัย

วิชณี ศิลตระกูล และอมรา ปฐภิญโญบุรณ์ (2544) ได้แบ่งประเภทของการศึกษาตามอัธยาศัย แบ่งเป็น 4 ประเภท ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. การศึกษาตามอัธยาศัยในวิถีชีวิต มีลักษณะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แม้มีการจัดกระทำมิใช่เพื่อการศึกษาโดยตรง เช่น ครอบครัว สภาพแวดล้อมรอบๆตัว สังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติ

2. การศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการคุณภาพชีวิต เป็นการจัดกระทำโดยองค์การสถาบัน เพื่อจุดประสงค์ทางการศึกษาทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น แหล่งความรู้ในชุมชน ศาสนสถาน แหล่งศิลปวัฒนธรรม แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต สื่อมวลชน แหล่งนันทนาการ แหล่งท่องเที่ยว

3. การศึกษาตามอัธยาศัยตามธรรมชาติแหล่งสังคมเป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมการพัฒนา ชุมชน และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน เช่น กิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตย เช่น เวทีชาวบ้าน การทำประชาพิจารณ์ การทำจดหมายข่าว กิจกรรมสำรวจชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

4. การศึกษาตามอัธยาศัยโดยอาศัยงานวัฒนธรรม เกิดจากการผสมผสานการเล่น การแสดงออก และการเลียนแบบท่าทาง ถ่ายทอดผ่านทางงานศิลปะการแสดง เช่น สื่อพื้นบ้าน สื่อบันเทิง การแสดงแบบจำลอง

ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์(2543) กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยว่าควรคำนึงถึง หลักการดังต่อไปนี้

1. การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาเพื่อตัวผู้เรียนเอง ขึ้นอยู่กับความสนใจใฝ่รู้ ความพอใจที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพราะผู้เรียนตระหนักรู้เองว่าเป็นผู้ที่เรียนรู้ได้หรือไม่ และผลการเรียนรู้นั้นเป็นประโยชน์อย่างไร

2. การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นวิถีชีวิต เป็นวัฒนธรรมของมนุษยชาติ เพราะมีมนุษย์ต้องการ การเรียนรู้ตลอดเวลาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม แต่ไม่อาจจะ ปฏิเสธที่จะไม่เรียนรู้ไม่ได้ เพราะการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต

3. สังคมแห่งการเรียนรู้ ต้องสร้างบรรยากาศ สถานการณ์ ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่ เอื้ออำนวยให้บุคคลเรียนรู้ได้ตามความสนใจ ตามความต้องการของตนเอง

4. การส่งเสริมให้บุคคลสามารถเข้าถึงการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องแพร่กระจายแหล่ง การเรียนรู้ให้มากขึ้น หลากหลายขึ้น ใกล้เคียงผู้เรียนขึ้นเพื่อสะดวกต่อการใช้บริการ บทบาทของ นักการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเสริมประสานงาน กระตุ้นหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน ต่างๆ ให้จัดแหล่งการเรียนรู้ให้มากขึ้น รวมทั้งให้คำแนะนำในการจัดการส่งเสริมมาตรฐาน

5. การส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ควรส่งเสริมในด้านการอ่าน การเขียน การพูด การฟังในระดับที่จะแสวงหาความรู้ได้ และสนับสนุนให้รู้จักการคิดวิเคราะห์เพื่อนำความรู้นั้นไปใช้ ประโยชน์ได้

สรุปว่าการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยนั้น เป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการ ส่วนหนึ่งของมนุษยชาติตามธรรมชาติ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ หากมอบหมายให้ใครหรือบุคคลใด บุคคลหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหรือจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ถือได้ว่าเป็นภาระอันใหญ่หลวง การที่มี ภาควิเคราะห์ เช่น หน่วยงานรัฐ เอกชน องค์กรต่างๆ ซึ่งสามารถรวมตัวกันเป็นเครือข่ายทาง การศึกษา เพื่อมีส่วนร่วมที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย

ตอนที่ 2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

2.1 ทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่แตกต่างจากการเรียนรู้ของเด็ก เพราะผู้ใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า ดังนั้นการเรียนการสอนต้องยึดหลักให้ตอบสนองต่อธรรมชาติของผู้ใหญ่ นั่นคือต้องรู้หลักการศึกษผู้ใหญ่ ซึ่ง Knowles(1975) เรียกทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่นี้ว่า Andragogy

อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ได้ให้คำนิยามไว้ว่าเป็น “ ศิลป์และศาสตร์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่ เกิดการเรียนรู้” ซึ่งประกอบด้วย 1) มโนทัศน์ของผู้เรียนผู้ใหญ่จะมีลักษณะที่เติบโต ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีวุฒิภาวะสูง มโนทัศน์ต่อตนเอง จะพัฒนาจากการพึ่งพาผู้อื่นไปเป็นการนำตนเอง เป็นตัวของตัวเอง 2) ประสบการณ์ของผู้เรียนผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะมากขึ้น มีประสบการณ์อย่างกว้างขวางที่จะเป็นแหล่งทรัพยากรอันมีค่าของการเรียนรู้ ขณะเดียวกันก็จะมีพื้นฐานเปิดกว้างที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ 3) ความพร้อมที่จะเรียนผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียน เมื่อรู้สึกว่าการนั้น “จำเป็น” ต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตน และ 4) แนวทางการเรียนรู้ ผู้ใหญ่จะยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ มุ่งนำความรู้ไปใช้ทันที

กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน (2547) การจัดเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ธรรมชาติของผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบโรงเรียน และส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ มีความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ที่แตกต่างจากกลุ่มเป้าหมายในระบบโรงเรียน การจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึงจิตวิทยาผู้ใหญ่ ซึ่งต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิด จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรมของผู้ใหญ่ ซึ่งจะมีความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความสนใจ มีลักษณะการเรียนรู้เฉพาะของตน เพื่อสามารถดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ได้อย่างถูกต้อง

เชยศิริ วิวิธสิริ (2530) กล่าวถึงความต้องการของผู้ใหญ่ในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ โดยประกอบด้วย 3 ประการได้แก่

1. ความต้องการที่จะรู้จักตนเองและพัฒนาตนเองเพื่อการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
2. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง
3. ความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นและรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า

อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ว่า

1. เพื่อความเจริญและพัฒนารสส่วนบุคคลให้มีศักยภาพในตนเอง
2. เพื่อพัฒนาส่วนบุคคลและความก้าวหน้าของสังคม

3. เพื่อประสิทธิภาพขององค์กรออกแบบสร้างโครงการเพื่อสนับสนุนให้องค์กร บรรลุความสำเร็จผ่านกิจกรรมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

4. เพื่อการปลูกสร้างสติปัญญาที่มีวัตถุประสงค์ว่าการเรียนรู้มีคุณค่าในตัว ของตัวเองเมื่อมีการถ่ายทอดความรู้ก็ยังมีคุณค่า

5. เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมมีการเปลี่ยนแปลงสังคมที่รุนแรงโดยใช้การศึกษา ผู้ใหญ่เพื่อนำไปสู่การปลดปล่อยจากการถูกกดขี่

Knowles (1975) กล่าวถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนนอกระบบโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศความเป็นกันเองเป็นการแสดงการยอมรับในเอกลักษณ์ของ ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความยินดีที่ได้รู้จักและยอมรับในความแตกต่างและความเป็นตัว ของแต่ละคนซึ่งเป็นการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล ความรู้สึกนี้จะพัฒนาต่อไป เป็นความรู้สึกเคารพซึ่งกันและกันเป็นความรู้สึกไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2. จัดโครงสร้างทางกายภาพห้องเรียนมีบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการขนาดของ โต๊ะและเก้าอี้เหมาะกับผู้นั่งสบาย การจัดโต๊ะและเก้าอี้หลีกเลี่ยงการจัดแบบห้องบรรยายต้อง จัดให้อยู่ในลักษณะล้อมวงคุยกันเพื่อเอื้อต่อการสื่อสารแบบสองทางของสมาชิกทุกคนขณะพูด ทุกคนได้มองเห็นผู้พูดทั้งนี้เพื่อมุ่งกระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ผู้เรียนรู้สึกสนใจสนทนา มา

3. ผู้สอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการของตัวเองและหากติดขัดสิ่งใดผู้สอน ต้องช่วยแนะนำวิธีการหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนการที่ผู้เรียนระบุ ความต้องการของตนเองมีข้อดีข้อแรกคือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ได้ระบุความต้องการของ ตนเองข้อดีต่อมาคือเกิดความมุ่งมั่นผูกพันต่อเป้าหมายที่ตนเองเป็นผู้กำหนด

4. ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์ที่เป็นจริงได้ในการเรียนรู้ในการเขียน ความต้องการให้อยู่ในรูปของวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่เหมาะสมผู้เรียนผู้ใหญ่บางคนสามารถ เขียนได้เองหากติดขัดผู้สอนต้องช่วยแนะนำและให้ความสะดวก ข้อดีของการวิเคราะห์ความ ต้องการของตนเองคือ ภูมิใจในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเองและความผูกพันมุ่งมั่นและการ ยอมรับในสิ่งที่ตนเองระบุเอง

5. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนรู้เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียน ชอบและมั่นใจที่จะกระทำหากติดขัดผู้สอนต้องแนะนำทางเลือกช่วยบอกข้อดีข้อจำกัดของแต่ละ วิธีการเรียนรู้มอบการตัดสินใจให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้เรียนสอดคล้องกับการรับรู้ของ

ตนเองที่จะชี้นำตนเองของผู้ใหญ่และเปิดโอกาสให้ได้ใช้ประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเรียนรู้อย่างเต็มที่

6. ผู้เรียนจะดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีผู้สอนเป็นพี่เลี้ยงเพื่อให้เกิดความมั่นใจเมื่อติดขัดหรือต้องการความช่วยเหลือผู้เรียนกับผู้สอนมีโอกาสเรียนรู้จากกันและกัน

7. ประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นระยะเพื่อให้ผู้เรียนตัดสินใจในการกระทำของตนเองตามกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถ้าจำเป็นต้องดัดแปลงหรือยืดหยุ่นสำหรับการประเมินในขั้นสุดท้ายเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากผู้เรียนจะทราบว่าตนเองถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้แล้วหรือยังยังขาดอีกเท่าไร การประเมินตนเองขั้นนี้มีข้อดีที่กลายเป็นการวิเคราะห์ความต้องการหรือสิ่งที่ขาดของผู้เรียนด้วยตนเองอีกครั้งถ้ายังไม่ถึงจุดหมายที่ต้องการผู้เรียนทราบว่าขาดอีกเท่าไรผู้เรียนเป็นผู้ระบุความขาดหรือความต้องการเองทำให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ต่อไปทำให้วงจรกระบวนการเรียนรู้จากขั้นตอนที่ 7 ย้อนไปบรรจบเป็นขั้นตอนที่ 3 กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้ใหญ่จึงเกิดอย่างต่อเนื่องด้วยการชี้นำตนเองสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

Knowles (1978) อธิบายปัจจัยด้านคุณลักษณะของวัยผู้ใหญ่ที่มีความต้องการขั้นพื้นฐานอยู่ 6 ด้านคือ

1. ความต้องการด้านกายภาพ
2. ความต้องการในการเจริญงอกงาม
3. ความต้องการได้รับความมั่นคงและปลอดภัย
4. ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ
5. ความต้องการด้านจิตใจและอารมณ์
6. ความต้องการได้รับการยอมรับ

กล่าวเน้นเฉพาะเรื่องการเรียนรู้ที่ผู้ใหญ่จะมีรูปแบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากความต้องการและความสนใจของตนเองมีการวิเคราะห์ประสบการณ์และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมาใช้ประกอบการศึกษาตลอดจนเกิดความรู้สึกที่ต้องการนำตนเองและเรียนรู้เพื่อสนองตอบความแตกต่างของภาวะปัจเจกในตน

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบสำหรับผู้ใหญ่ต้องมีบรรยากาศที่เป็นมิตรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการวัตถุประสงค์เนื้อหากระบวนการและวิธีการในการประเมินผลการเรียนรู้ทั้งนี้มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญเนื่องจากวัยผู้ใหญ่จะกำหนดความต้องการและความสนใจในการเรียนรู้เป็นของตนเองและนำความรู้กับ

ประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาประยุกต์เพื่อใช้แก้ปัญหาในชีวิตรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนจึงสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของผู้ใหญ่ได้พระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2.2 หลักการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การเรียนรู้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ อาจเกิดขึ้น
ได้มากกว่าหรือดีกว่าในอีกสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งในเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับหลักการและทฤษฎีการ
เรียนรู้ อันเป็นแนวทางที่นักการศึกษาและวิทยากรการฝึกอบรมควรจะได้คำนึงถึง ซึ่ง
องค์ประกอบหรือหลักการ 10 ประการ ที่จะมีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
และจะเป็นการช่วยให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จด้วยดี ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของ
ผู้ใหญ่เหล่านี้มีส่วนสัมพันธ์กันอย่างมากในการเรียนรู้และการฝึกอบรมผู้ใหญ่ โดยจะคำนึงถึงสิ่ง
ต่อไปนี้

1. ควรพิจารณาและให้ความสำคัญกับแรงจูงใจในการเรียน
2. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ต้องมีความสะดวก สบาย เหมาะสม ตลอดจนได้รับความ
ไว้วางใจและการให้เกียรติผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม
3. ควรคำนึงถึงความต้องการในการเรียน ของแต่ละบุคคล และรูปแบบของการเรียนรู้
4. ต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและประสบการณ์อันมีคุณค่า
5. ควรได้พิจารณาถึงการดูแล และให้ความสำคัญกับเนื้อหาและกิจกรรมในการเรียนรู้
6. ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ปัญหาที่สอดคล้องกับความจริง และนำการเรียนรู้ไปใช้ในการ
แก้ปัญหา
7. ต้องให้การเอาใจใส่กับการมีส่วนร่วมทั้งทางด้าน สติปัญญา และทางด้านร่างกาย ใน
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
8. ควรให้มี เวลาอย่างเพียงพอ ในการเรียนรู้โดยเฉพาะ การเรียนรู้ข้อมูลใหม่ การฝึกทักษะ
ใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
9. ให้โอกาสในการ ฝึกภาคปฏิบัติจนเกิดผลดี หรือการนำความรู้ไปประยุกต์ได้
10. ให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ หรือสมรรถภาพในการเรียนรู้ จนกระทั่งเขาได้มองเห็นถึง
ความก้าวหน้าว่า สามารถบรรลุเป้าหมาย ได้

สรุปการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ควรพิจารณาและให้ความสำคัญแรงจูงใจในการเรียน สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ความต้องการในการเรียน เนื้อหาและกิจกรรมในการเรียนรู้ มีส่วนร่วม การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โอกาสในการผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ

2.2 วิธีการสอนผู้ใหญ่

Jarvis (1983) ได้จำแนกวิธีการสอนผู้ใหญ่ออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ วิธีการสอนโดยใช้ครูเป็นศูนย์กลาง วิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง และวิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางรายบุคคล

1. วิธีการสอนโดยใช้ครูเป็นศูนย์กลาง เป็นวิธีการที่มีครูผู้สอนหรือวิทยากรทำหน้าที่เป็นผู้นำและผู้ดำเนินการ จัดเป็นวิธีการสอนที่จะพยายามให้ความรู้ ข้อมูลและข้อเท็จจริงแก่ผู้เรียน หรือผู้เข้าอบรมเป็นสำคัญ โดยอาจมีการใช้ศิลปะในการตั้งคำถามของครูหรือวิทยากร เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสนองตอบในการเรียน อย่างไรก็ตามผู้สอนบางคนหรือในการสอนบางครั้งก็ไม่สามารถใช้เทคนิคในการตั้งคำถามได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าไม่มีเวลา หรือเป็นเพราะว่าผู้เรียนมีจำนวนมากไม่สามารถที่จะถามได้

2. วิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางเป็นวิธีการสอนที่มีลักษณะที่ผู้เรียนสามารถจะเรียนรู้ร่วมกันในระหว่างพวกเขาตนเองเป็นส่วนใหญ่ทั้งนี้ก็จะเป็นการนำเอาความรู้จากประสบการณ์ของผู้เรียนมาสู่สถานการณ์การเรียนการสอนด้วยเพื่อนแต่ก็มีบางคนกล่าวแย้งว่าวิธีการสอนแบบนี้มีลักษณะคล้ายกันคนตาบอดจูงนำทางคนตาบอดด้วยกัน อย่างไรก็ตาม ความจริงแล้วก็มีความรู้หลายสิ่งหลายอย่างที่ผู้เรียนเองสามารถจะเป็นแหล่งความรู้ได้อย่างดี ซึ่งกรณีนี้ครูผู้สอนก็จะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

3. วิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางรายบุคคล เป็นวิธีการที่มีทั้งส่วนคล้ายและแตกต่างจากแบบที่ 2 ทั้งนี้เป็นวิธีการสอนซึ่งเน้นเฉพาะผู้เรียนแต่ละบุคคลเท่านั้น เพื่อผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง โดยมีลักษณะที่หลากหลายในวิธีการเรียน จากการเลือกเรียนด้วยตนเองหรือการให้ผู้สอนกำหนดกิจกรรมได้

สรุปวิธีการสอนผู้ใหญ่ออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ วิธีการสอนโดยใช้ครูเป็นศูนย์กลาง เป็นวิธีการที่มีครูผู้สอนหรือวิทยากรทำหน้าที่เป็นผู้นำและผู้ดำเนินการ จัดเป็นวิธีการสอนที่จะพยายามให้ความรู้ ข้อมูลและข้อเท็จจริงแก่ผู้เรียนหรือผู้เข้าอบรมเป็นสำคัญกลาง วิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางวิธีการสอนที่มีลักษณะที่ผู้เรียนสามารถจะเรียนรู้ร่วมกันในระหว่างพวกเขาตนเองเป็นส่วนใหญ่ และวิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางรายบุคคลวิธีการสอน

ซึ่งเน้นเฉพาะผู้เรียนแต่ละบุคคลเท่านั้น เพื่อผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

2.3 ความต้องการทางการศึกษา

วิธีการศึกษาความต้องการทางการศึกษา Knowles (1980) ได้เสนอแนะแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการทางการศึกษาเพื่อนำไปประกอบการประเมินความต้องการซึ่ง Knowles (1980) ได้เสนอไว้ว่าแหล่งข้อมูลความต้องการทางการศึกษาได้แก่

1. ตัวบุคคลที่เป็นเป้าหมายของการศึกษา
2. บุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลเป้าหมาย
3. สื่อมวลชนต่างๆ ในสังคมของบุคคลเป้าหมาย
4. องค์กรทางสังคมและชุมชนของเป้าหมาย

รัชดา คงคาหลวง (2553) ได้สรุปความต้องการทางการศึกษาว่า ความต้องการเป็นสภาพทางชีวิตวิทยา ที่จะนำบุคคลไปสู่ความสุข ความพึงพอใจ โดยบุคคลพยายามที่จะหลีกเลี่ยงภาวะที่ไม่มีความสุข ไม่มีความพึงพอใจ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทความต้องการได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ความต้องการทางด้านกายภาพ ความต้องการเจริญเติบโต ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการประสบการณ์ใหม่ ความต้องการความสำเร็จ และความต้องการการยอมรับว่าตนเองมีคุณค่า
2. ความต้องการทางด้านการศึกษา ซึ่งเป็นผลมาจากแรงกระตุ้นของความต้องการพื้นฐานร่วมกับสภาพแวดล้อมที่ทำให้บุคคลเกิดความต้องการเรียนรู้ในบางสิ่งบางอย่างที่ตนขาดแคลนเพื่อให้ตนเองดีขึ้น ความต้องการทางการศึกษาเป็นผลของการมีความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างองค์ประกอบความต้องการทั้ง 3 ได้แก่บุคคล สภาพที่คาดหวังของงานต่อบุคคล คือความสามารถที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมนั้นๆ และแรงจูงใจของบุคคลที่จะพัฒนาความสามารถหรือทักษะของตนเพื่อให้สามารถทำกิจกรรมได้สำเร็จ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถทำได้โดยการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ เช่น สอบถามหรือสัมภาษณ์จากบุคคลกลุ่มเป้าหมาย บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมาย ความต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

บุคคลจะเรียนรู้ได้ต้องจัดกิจกรรมต่างๆให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ Thomas (1998) ได้ระบุว่าลักษณะกระบวนการเรียนรู้มี 8 ประการได้แก่

1. การเรียนรู้เป็นการลงมือปฏิบัติ
2. การเรียนรู้เป็นปัจเจกบุคคล

3. การเรียนรู้ได้รับอิทธิพลจากบุคคลในสังคมร่วมกัน
4. การเรียนรู้เป็นการตอบสนองสิ่งที่พบ/กระตุ้น
5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต
6. การเรียนรู้ไม่สามารถเปลี่ยนกลับไปกลับมาได้
7. การเรียนรู้ต้องใช้เวลา
8. การเรียนรู้ไม่สามารถเกิดถูกบังคับ

ดังนั้นการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด จึงควรจัดให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนให้ได้มากที่สุด ทั้งในด้านเนื้อหาและกิจกรรม

ตอนที่ 3 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยพ.ศ.2551จะเป็นกฎหมายที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นอย่างดีอย่างมีระบบและต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนได้ตามศักยภาพเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา กล่าวคือ

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“การศึกษานอกระบบ” หมายความว่ากิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมาย ผู้รับบริการ และวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจนมีรูปแบบหลักสูตรวิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้นและมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

“การศึกษาตามอัธยาศัย” หมายความว่ากิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวัน ของบุคคลซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามความสนใจความต้องการโอกาสความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

มาตรา 6 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ยึดหลักดังต่อไปนี้

1. การศึกษานอกระบบ ความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวางทั่วถึงเป็นธรรมและมีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน การกระจายอำนาจแก่สถานศึกษาและการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

2. การศึกษาตามอัธยาศัย การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา การจัดกรอบหรือแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อผู้เรียน

มาตรา 9 ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยให้ความสำคัญแก่ผู้เกี่ยวข้องตามบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถเลือกใช้บริการได้หลากหลายตามความต้องการของตนเอง
2. ผู้จัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบและผู้จัดแหล่งเรียนรู้สำหรับการศึกษาตามอัธยาศัยมีการดำเนินการที่หลากหลายตามศักยภาพเพื่อตอบสนององความต้องการของผู้เรียนโดยบูรณาการความรู้ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม
3. ผู้ส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งเป็นผู้ที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนและผู้จัดการเรียนรู้มีการดำเนินการที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

มาตรา 11 เพื่อประโยชน์ในการจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้เช่นแหล่งเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนสื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายเพื่อให้เกิดความร่วมมือและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายได้รับโอกาสในการจัดสรรทรัพยากรและเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงาน

มาตรา 13 ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะอนุกรรมการภาคีเครือข่าย” ที่ประกอบด้วยภาคส่วนต่างๆของสังคมที่เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรา 15 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย จังหวัดทุกจังหวัดโดยในกรุงเทพมหานครให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานครเลขาธิการ กศน. ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและ

ความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงแรงงาน ผู้แทนกระทรวง
สาธารณสุขและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนแปดคนเป็นกรรมการซึ่งในจำนวนนี้จะต้อง
แต่งตั้งจากผู้ปฏิบัติงานในภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษาของระบบโรงเรียนและ
การศึกษาตามอัธยาศัยจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนและให้ผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานกศน. กทมเป็น
กรรมการและเลขานุการ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยพ.ศ.2551จะเน้น
ไปที่การส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งการศึกษานอกระบบและอัธยาศัย เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนให้มีความ
พร้อม และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น และยังมิโนบายให้ภาครัฐและ
เอกชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมพ.ศ. 2545 มาตรา 4
ได้ให้ความหมายเรื่องการศึกษาซึ่งหมายความว่ากระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของ
บุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้การฝึกการอบรมการสืบสานทางวัฒนธรรมการ
สร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการการสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัด
สภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและ
กล่าวไว้ในมาตรา 15 ว่าการจัดการศึกษา มี 3 รูปแบบคือการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

1. การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษาหลักสูตรระยะเวลา
ของการศึกษาการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน
2. การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบ
วิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษาการวัดผลและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของ
การสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา
และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม
3. การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ
ศักยภาพความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์สังคมสภาพแวดล้อมสื่อหรือ
แหล่งความรู้อื่นๆ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551
(ราชกิจจานุเบกษา, 2551) มาตรา 4 กล่าวถึงความหมายของการศึกษานอกระบบว่ากิจกรรม
การศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจนมีรูปแบบหลักสูตร
วิธีการจัดและระยะเวลาการเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการ

และศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้นและมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

วิธีนี้ ศิลตระกุลและชัยยศ อิมสุวรรณ (2547) ได้นำเสนอความแตกต่างของรูปแบบของการศึกษานอกระบบและการศึกษาในระบบดังนี้

1. ผู้เรียนในการศึกษานอกระบบไม่มีการกำหนดเกณฑ์อายุเหมือนกับการศึกษาในระบบ การเรียนขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้เรียนเป็นสำคัญไม่มีการบังคับผู้เรียนทุกเพศทุกวัยและทุกคุณวุฒิสามารถสมัครเรียนได้ตามความต้องการและความสนใจที่ตนเองมีต่อวิชานั้นๆ

2. ผู้เรียน ผู้สอนและบุคลากรการศึกษานอกระบบอาจจะเป็นครูผู้สอนที่มีความรู้ความชำนาญและความเชี่ยวชาญในวิชาที่เรียนโดยตรงหรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์จากการประกอบอาชีพของตน มาเป็นวิทยากรและอาสาสมัคร

3. หลักสูตรและเนื้อหาวิชาหลักสูตรและเนื้อหาวิชาการศึกษาในระบบยืดหยุ่นได้มาก เนื้อหาสามารถปรับตามท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียนเรียนแล้วมุ่งให้นำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

4. รูปแบบการจัดไม่มีรูปแบบแน่นอนรูปแบบการจัดจะแตกต่างกันไปเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ของผู้จัดและผู้รับบริการ

5. การเรียนการสอนวิธีการเรียนการสอนของการศึกษานอกระบบจะมีรูปแบบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมความจำเป็นบางครั้งจะจัดการเรียนการสอนเป็นชั้นและบางครั้งจะไม่ใช่ชั้นเรียนแต่จัดในรูปกลุ่มพบปะสนทนา การสาธิต การฝึกอบรม การใช้โสตทัศนูปกรณ์และสื่อมวลชนการศึกษาทางไกล ฯลฯ

6. สถานที่ สถานที่จัดให้บริการการศึกษานอกระบบจะกระจายเปลี่ยนแปลงและโยกย้ายไปตามสถานที่ที่อำนวยความสะดวกและเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นโดยอาจจะจัดขึ้นที่ศาลาวัด ชั้นเรียนของโรงเรียนภาคปกติ ศูนย์อนามัยห้องสมุดประชาชนอำเภอหรือจังหวัด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนสถานประกอบการ สนามกีฬา ศาลาประชาคม ได้ร่วมไม้ ฯลฯ

7. ระยะเวลา ระยะเวลาเรียนของการศึกษานอกระบบขึ้นอยู่กับชนิดและลักษณะของวิชา รวมทั้งความสนใจของผู้เรียนด้วย เช่น การเรียนวิชาตัดเย็บเสื้อผ้าในที่แห่งหนึ่งอาจจะใช้เวลามากกว่าการเรียนการสอนวิชาเดียวกันในอีกที่แห่งหนึ่งก็ได้

8. การรับรองความสามารถและคุณวุฒิการประเมินผลการศึกษานอกระบบมักจะประเมินในระยะสั้นๆ ประการศึนียบัตรหรือวุฒิบัตรที่ได้มีความหมายเพียงว่าได้ผ่านการเรียนหรือการฝึกอบรมในเรื่องใดมาเท่านั้นมิได้ถือเป็นเรื่องที่สำคัญมากนักเพราะมิได้กำหนดให้เห็นว่ามี

ความรู้ความสามารถอยู่ในระดับใดของมาตรฐานการเรียนรู้ในระบบภาคปกติ (ยกเว้นการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เท่ากับผู้เรียนตามหลักสูตรของโรงเรียนภาคปกติทุกประการ)

9. การยืดหยุ่นของการจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆของการศึกษานอกระบบมีความยืดหยุ่นมากเพื่อให้การจัดสอนตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญส่วนหลักสูตรเนื้อหาระยะเวลา สถานที่ วิธีสอนและวิทยากรผู้สอนนั้นจะปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่

สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้แก่บุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบวิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาและการวัดประเมินผลเป็นรูปแบบการศึกษาที่มีความหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายโดยผู้เรียนทุกเพศทุกวัยและทุกคุณวุฒิสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการของตนเองโดยผู้สอนอาจเป็นผู้ชำนาญมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือมีประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆโดยมีหลักสูตรและเนื้อหาที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

ตอนที่ 4 ทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

4.1 ทักษะการเรียนรู้

ความหมายของทักษะการเรียนรู้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับความหมายของทักษะการเรียนรู้โดยมีผู้ให้ความหมาย ในลักษณะที่คล้ายๆกัน ดังนี้

กรมวิชาการ (2540) ให้ความหมายว่า ทักษะการเรียนรู้หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ที่หลากหลายด้วยวิธีการต่างๆ มีความสามารถในการรวบรวมข้อมูล สร้างความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และประเมินผลการเรียนด้วยตนเองตลอดจนสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

สายชล สิงห์สุวรรณ (2543) ให้ความหมายว่า ทักษะการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถพฤติกรรมทางการเรียนรู้ ซึ่งสามารถฝึกฝนและพัฒนาไปในทางที่ดีได้และช่วยให้สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุทัน มณีวัลย์และคนอื่นๆ (2544) ให้ความหมายว่า ทักษะการเรียนรู้หมายถึง ความสามารถในการแสวงหาความรู้และเลือกใช้แหล่งข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ได้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการสามารถประมวลสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง

ฉันทนา กล่อมจิต (2544) ให้ความหมายว่า ทักษะการเรียนรู้หมายถึงลักษณะความสามารถทางพฤติกรรมทางการเรียน ซึ่งสามารถฝึกฝนหรือปรับปรุงไปในทางที่ดีได้และเมื่อได้รับการฝึกฝนหรือนำไปปฏิบัติเป็นประจำ ผู้เรียนก็จะมีนิสัยทางการเรียนที่ดี ช่วยให้สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

พิชริน วรรณชัย (2547) ให้ความหมายว่า ทักษะการเรียนรู้หมายถึง ความสามารถทางพฤติกรรมของผู้เรียนในการหาวิธีการเรียนที่เหมาะสม โดยอาศัยการฝึกฝน ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นนิสัยในการเรียนรู้ที่ดี

Boyatzis and Kolb (1995) ได้ร่วมกันอธิบายว่า ทักษะการเรียนรู้หมายถึง ความสามารถความชำนาญในการค้นหาวิธีแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตัวเองโดยการประยุกต์กระบวนการเปลี่ยนผ่านความรู้

จากความหมายของทักษะการเรียนรู้ดังกล่าวสรุปได้ว่า ทักษะการเรียนรู้หมายถึง ความสามารถที่สามารถฝึกฝนให้เกิดความชำนาญได้ในการที่จะรับเอาหรือเรียนรู้สิ่งใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริง โดยความสามารถดังกล่าวสามารถปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นนิสัยในการเรียนที่ดีได้ ช่วยให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

4.2 องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้

จากความหมายของทักษะการเรียนรู้ จำเป็นต้องมีทักษะการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่งเพื่อใช้ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ในการพัฒนาตน ซึ่งองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ นั้น มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านแยกองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ ได้ดังนี้

องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้ตามแนวคิดของกรมวิชาการ(2540) และ วรรณฤดี พักหอม (2545) ประกอบด้วยประเด็นย่อย 5 ประเด็นดังนี้

1. รู้แหล่งข้อมูล และมีวิธีการแสวงหาความรู้ที่หลากหลาย ผ่านสื่อและเทคโนโลยีต่างๆ พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ บอกแหล่งข้อมูลและวิธีการแสวงหาข้อมูลได้
2. มีทักษะในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การฟัง การอ่าน การสังเกต การบันทึก และการตั้งคำถาม พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ เลือกใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมได้ สามารถสังเกตข้อมูลที่กำหนดให้ได้
3. มีทักษะในการวิเคราะห์สังเคราะห์จำแนก จัดลำดับ สรุป แปลความ ขยายความ การจำคาดคะเนนำไปใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์เก่ากับใหม่ พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่

สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ นำข้อมูลไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้แปลความหมายข้อมูลที่กำหนดให้ได้ คาดคะเนข้อมูลที่กำหนดให้ได้ สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้ สรุปความจากข้อมูลที่กำหนดให้ได้

4. มีทักษะในการประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ บอกวิธีการประเมินตนเองได้ เลือกตัดสิน ระบุระดับความรู้ที่ตนเองควรไปให้ถึง บอกจุดเด่นและจุดบกพร่องของตนเองได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเอง

5. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน สนใจใฝ่รู้ มีความกระตือรือร้นในการเรียน พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ มีความกระตือรือร้น ชอบและสนใจในการแสวงหาความรู้เมื่อมีเวลาว่างมักจะค้นคว้าหาความรู้

องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ตามแนวคิดของสุทัน มณีวัลย์และคนอื่นๆ (2544) สามารถสรุป ได้เป็น 3 องค์ประกอบดังนี้

1. การแสวงหาความรู้คือ บอกวิธีการแสวงหาความรู้ได้
2. การเลือกใช้ แหล่งเรียนรู้คือ บอกที่มาของแหล่งข้อมูลได้
3. ประมวลและสรุปความรู้ด้วยตนเองคือ การนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ส่วนแนวคิดของ App (1978) ได้จำแนกองค์ประกอบของทักษะทางการเรียนรู้ไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การวางแผน เป็นการคิดแนวปฏิบัติไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบย่อยๆ คือ
 - 1.1 กำหนดความต้องการจำเป็นในการเรียน
 - 1.2 ระบุจุดประสงค์ทางการเรียน
 - 1.3 ระบุตำแหน่งแหล่งวิทยาการที่ตรงกับจุดประสงค์
2. การดำเนินการเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเพื่อให้การเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ คือ
 - 2.1 ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งวิทยาการ
 - 2.2 ฝึกฝนทักษะการเรียน
3. การประเมินผล เป็นการพิจารณาและวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติว่าประสบความสำเร็จเพียงใด และจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร กิจกรรมประกอบด้วย
 - 3.1 กำหนดว่าจะต้องมีการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนหรือไม่

3.2 พิจารณาว่ากิจกรรมหรือการเรียนต่างๆ ที่ได้ปฏิบัติมาบรรลุวัตถุประสงค์
มากน้อยเพียงใด

3.3 กำหนดว่าจะมีกิจกรรมที่ใช้ในการติดตามผลอย่างไร

องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Niemi and others (2003) มี
องค์ประกอบ 7 อย่างดังนี้

1. กลยุทธ์การเรียนรู้โดยการฝึกฝน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน โดยการทำให้
ความเข้าใจสิ่งต่างๆ ที่ต้องการศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลายและมีระเบียบแบบแผน

2. กลยุทธ์การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหา การประเมินและ
การเปรียบเทียบ

3. กลยุทธ์ในการจับประเด็น หมายถึง การค้นพบสาระสำคัญ แนวคิดหลักจากสิ่งที่
เรียนรู้

4. กลยุทธ์การเชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับความรู้ใหม่หมายถึง ความสามารถในการเชื่อมโยง
ความรู้ที่เคยเรียนกับความรู้ใหม่ที่กำลังศึกษา เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ขึ้นตามแนวคิดของ
ตนเอง และสามารถอธิบายองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ได้

5. กลยุทธ์การใช้คำสำคัญ หมายถึง การแยกแยะคำที่สำคัญ อาจเป็นแนวคิดหรือ
ข้อคิดเห็น เพื่อใช้ในระหว่างการศึกษา การทบทวน

6. กลยุทธ์การประยุกต์ใช้ทฤษฎี หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์ความรู้จาก
ทฤษฎีมาใช้กับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

7. กลยุทธ์การประเมินตนเอง หมายถึง การตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
มาแล้ว โดยการตั้งคำถาม และการยกตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสิ่งที่ได้เรียนรู้มา

สามารถสรุปได้ว่า ทักษะการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถทางการเรียนที่สามารถ
ฝึกฝนให้เกิดความชำนาญโดยการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย การรู้
แหล่งข้อมูล ทักษะในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และการประเมินตนเอง

4.3 ธุรกิจขนาดย่อม

ธุรกิจขนาดย่อม หมายถึง ธุรกิจที่เป็นอิสระมีเอกชนเป็นเจ้าของดำเนินการโดย
ผู้ประกอบการ ไม่เป็นเครื่องมือของธุรกิจใด และไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือธุรกิจอื่น
ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และ สุณี เลิศแสวงกิจ (2541) ธุรกิจขนาดย่อม หมายถึง ธุรกิจที่ดำเนินการโดย
บุคคล หรือ กลุ่มบุคคลโดยบริหารด้วยตนเองโดยเงินทุนไม่มากนัก

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจ (2543) ได้ให้ความหมายของขนาดของสินทรัพย์ถาวรของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมว่า เป็นสินทรัพย์ถาวรที่ไม่ใช่ขนาดของทุนจดทะเบียน เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการประเมินมูลค่าและกำหนดขนาดของกิจการที่จะมีส่วนสัมพันธ์กับระดับของการได้รับ การสนับสนุน ทั้งด้านเงินทุนและการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาธุรกิจ

ชนินทร์ ชุณหพันธ์รักษ์ (2544) ธุรกิจขนาดย่อม หมายถึง ธุรกิจที่เป็นอิสระ มีเอกชนเป็นเจ้าของ ดำเนินการโดยเจ้าของ ไม่เป็นเครื่องมือของธุรกิจใด แล้วไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของธุรกิจอื่น

วิชัย โสสุวรรณจินดา 2546 ได้กล่าวถึงธุรกิจขนาดย่อม หมายถึงธุรกิจที่มีลักษณะดังนี้

1. มีการบริหารงานอย่างอิสระ และผู้บริหารมักเป็นเจ้าของกิจการเอง
2. เงินทุนที่นำมาทำธุรกิจ เป็นเงินทุนส่วนตัวหรือได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มคนกลุ่มเล็ก
3. ขอบเขตการดำเนินงาน กระทำในพื้นที่ท้องถิ่นเป็นส่วนมาก พนักงานและเจ้าของอยู่ในชุมชนเดียวแต่ตลาดและบริการไม่จำเป็นต้องอยู่ในท้องถิ่นนั้น
4. ธุรกิจมีขนาดเล็ก ทั้งด้านจำนวนพนักงาน เงินลงทุน ทรัพย์สินและยอดขาย

ประเภทของธุรกิจขนาดย่อม ธุรกิจขนาดย่อมสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

1) ธุรกิจการผลิต เป็นอุตสาหกรรมการแปรรูปวัตถุดิบไปเป็นสินค้า ซึ่งแบ่งเป็น 5 กลุ่มคือ

1.1 ธุรกิจการผลิตเกี่ยวกับการเกษตร เช่น การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ทำสวนผลไม้ สวนผัก ฯลฯ

1.2 ธุรกิจร้านอาหาร เช่น ร้านอาหารเดี่ยว ร้านอาหารแกง ร้านอาหาร ร้านกาแฟ ร้าน เบเกอรี่ ภัตตาคาร ร้านฟาสต์ฟู้ด ฯลฯ

1.3 ธุรกิจโรงงาน เช่น โรงงานผลิตน้ำตาล ผลิตปุ๋ย ผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยว ทำรูป โรงงานน้ำแข็ง โรงงานอาหารกระป๋อง ฯลฯ

1.4 ธุรกิจหัตถกรรมและงานศิลปะใช้ฝีมือ เช่น เครื่องปั้นดินเผา ดอกไม้ประดิษฐ์ ของขวัญ ของชำร่วย ทำป้ายโฆษณา ฯลฯ

1.5 ธุรกิจอื่น ๆ เช่น ร้านขายต้นไม้ ร้านถ่ายรูป ทำเหล็กตัดและมุ้งลวด ทำเฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ

2) ธุรกิจค้าส่ง เป็นธุรกิจการเป็นพ่อค้าคนกลาง ซื้อสินค้าจากแหล่งผลิตมาขายส่งให้กับผู้ขายสินค้า เช่น ค้าส่งอะไหล่รถยนต์ ค้าส่งยา ค้าส่งเหล็ก ค้าส่งบุหรี่ ฯลฯ

3) ธุรกิจค้าปลีก เป็นธุรกิจซื้อสินค้าไปขายให้กับลูกค้าโดยตรง และเป็นธุรกิจที่มีจำนวนมากที่สุด ซึ่งแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม คือ

3.1 ร้านค้าปลีกสายเดี่ยว หมายถึง ร้านค้าปลีกที่ขายสินค้าหลายประเภท แต่ต่างก็มี ความสัมพันธ์กัน เช่น ร้านขายเครื่องประดับ ร้านขายรองเท้า ร้านขายน้ำหอม ฯลฯ

3.2 ร้านค้าปลีกเฉพาะอย่างหมายถึง ร้านค้าปลีกที่ขายสินค้าชนิดเดียว แต่อาจจะหลายแบบ เช่น ร้านขายเนคไท ร้านค้ารองเท้ากีฬา ร้านค้าเฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ

3.3 ร้านค้าปลีกสินค้าเบ็ดเตล็ด หมายถึง ร้านค้าปลีกที่ขายสินค้ามากมายหลายชนิด โดยแต่ละชนิดมีจำนวนน้อย เช่น ร้านขายของชำ ร้านโชห่วย ฯลฯ

3.4 ห้างสรรพสินค้า หมายถึง ร้านขายปลีกขนาดใหญ่ มีสินค้ามากมายหลายชนิด และมักจะแบ่งเป็นแผนก เช่น ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ฯลฯ

3.5 ร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าตามสะดวก หมายถึง ร้านค้าที่ขายสินค้า หลายชนิด หลายประเภท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทอาหาร เครื่องดื่ม และอาจจะมีอย่างอื่นด้วย และให้ลูกค้าบริการตัวเอง เช่น ร้านสะดวกซื้อ ร้านสรรพสินค้าขนาดเล็ก

4) ธุรกิจบริการ เป็นธุรกิจที่ผลิตและขายบริการต่อเนื่องกัน และธุรกิจที่ไม่มีการผลิตแต่เพียงขายบริการ เช่น ร้านอาหาร ธุรกิจการเงิน ฯลฯ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 10 กลุ่ม คือ

4.1 ธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน-การธนาคาร เช่น ธนาคาร บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ โรงรับจำนำ ฯลฯ

4.2 ธุรกิจเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ได้แก่ หอพัก บ้านเช่า บ้านรับรอง โรงแรม รับสร้างบ้าน ฯลฯ

4.3 ธุรกิจเกี่ยวกับสุขภาพและพลาณามัย เช่น โรงพยาบาล คลินิกแพทย์ สถานที่ออกกำลังกาย นวดแผนโบราณ ฯลฯ

4.4 ธุรกิจเกี่ยวกับการคมนาคมขนส่ง เช่น รถประจำทาง รถแท็กซี่ รถบรรทุก รถไฟฟ้า รถใต้ดิน ฯลฯ

4.5 ธุรกิจเกี่ยวกับความบันเทิง เช่น สวนสนุก สวนสัตว์ โรงภาพยนตร์ ไนท์คลับ ค็อกเทลเล้าจน์ ดิสโก้เธค ฯลฯ

4.6 ธุรกิจเกี่ยวกับการศึกษา เช่น โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัยสถาบันการศึกษา ฯลฯ

4.7 ธุรกิจเกี่ยวกับกีฬา เช่น สนามกอล์ฟ ยิงปืน ว่ายน้ำ สนามเทนนิส สนามมวย ธุรกิจกีฬาฟุตบอล ฯลฯ

4.8 ธุรกิจเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารและบริการข้อมูล เช่น สำนักงานนักสืบ บริษัทรับจ้างโฆษณา หนังสือพิมพ์ บริการ โทรศัพท์ทางไกล ฯลฯ

4.9 ธุรกิจเกี่ยวกับการประกันภัยและคลังสินค้า เช่น การให้เช่าห้องเย็น เช่าโกดัง ประกันชีวิต ประกันภัย ประกันวินาศภัย ฯลฯ

4.10 ธุรกิจเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ เช่น ร้านตัดผม บริการกำจัดปลวก ซ่อมเครื่องยนต์ ซ่อมเครื่องไฟฟ้า ฯลฯ

5) ธุรกิจเหมืองแร่ เป็นธุรกิจเกี่ยวกับการขุดหาทรัพยากรธรรมชาติแหล่งแร่วัตถุดิบจากพื้นดิน ทั้งเป็นโลหะและอโลหะ เช่น พอลอยด์ ฟอสเฟต ถ่านหิน น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ หินปูน แร่เหล็ก แร่สังกะสี แร่ทองคำ แร่เงิน ฯลฯ

ลักษณะของธุรกิจขนาดย่อมนั้น วินิจ วีรยางกูล (2532) ได้สรุปไว้ว่าธุรกิจขนาดย่อมมีลักษณะดังนี้ คือ

1. มีอิสระในการบริหาร ไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลอื่นๆ หรือธุรกิจประเภทใด
2. ในการลงทุนเป็นเจ้าของของคนเดียวหรือกลุ่มย่อยๆ
3. ขอบเขตของการดำเนินงานมักอยู่ในท้องถิ่นเป็นส่วนมาก พนักงานและเจ้าของมักอาศัยอยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน
4. ขนาดของธุรกิจเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจขนาดอื่นๆ สามารถวัดได้จาก ยอดขายจำนวนคนงาน กำไรสุทธิ หรือการเปรียบเทียบที่สำคัญอื่นๆ

สรุปว่าธุรกิจขนาดย่อม หมายถึง ธุรกิจเล็กๆที่ก่อตั้งโดยบุคคลคนเดียว หรือกลุ่มบุคคลไม่กี่คน มีสินทรัพย์ของกิจการค่อนข้างจำกัด และเจ้าของธุรกิจบริหารกิจการด้วยตนเอง สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่ ธุรกิจการผลิต ธุรกิจการค้าปลีก ธุรกิจการค้าส่ง ธุรกิจการบริการ และธุรกิจการเหมืองแร่

4.4 ผู้ประกอบการ

จากการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของผู้ประกอบการ มีผู้ให้ความหมายของคำว่าผู้ประกอบการ ไว้ดังนี้ สุธรรม รัตนโชติ (2548) ธุรกิจหมายถึง ความพยายามของผู้ประกอบการที่จะผลิตหรือซื้อขายสินค้า หรือบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม (ลูกค้า) โดยหวังที่จะได้ผลกำไร และยอมรับความเสี่ยงในการขาดทุนหรือไม่ได้ผลกำไรตามต้องการ โดยมีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีจริยธรรมทางธุรกิจ ผู้ประกอบการจึงต้องทุ่มเทเวลา ความพยายามและเงินทุนเพื่อดำเนินธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งด้านประสิทธิผล และประสิทธิภาพ ได้ประเภทของธุรกิจ อาจแบ่งธุรกิจออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) ธุรกิจการผลิต หมายถึง ธุรกิจที่มีวัตถุประสงค์ในการแปรรูป วัตถุดิบให้เป็นสินค้า เช่น ธุรกิจการผลิตอาหาร ธุรกิจการทอผ้า ธุรกิจการผลิตรถยนต์ เหล่านี้ เป็นต้น
- 2) ธุรกิจบริการ หมายถึง ธุรกิจที่มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการลูกค้า เช่น ธุรกิจการเงิน ธนาคาร ร้านค้า ศูนย์การค้า ธุรกิจการบิน ธุรกิจการท่องเที่ยว เหล่านี้ เป็นต้น
- 3) ธุรกิจการค้า หมายถึง ธุรกิจที่มีวัตถุประสงค์ในการซื้อขายสินค้า หรือเป็นคนกลางในการซื้อขายสินค้า เช่น ห้างสรรพสินค้า ธุรกิจการค้าปลีก ธุรกิจการค้าส่ง เหล่านี้ เป็นต้น

วินิจ วีรยางกูร (2528) นิยามคำว่าผู้ประกอบการ ว่าหมายถึง ผู้ที่มีความคิดที่จะดำเนินธุรกิจ ทำการก่อตั้งธุรกิจขึ้นมา และคอยระคับประคองให้ธุรกิจที่ตั้งขึ้นมานั้น มีการเจริญเติบโต

ผู้สตี รุมาคม (2540) ให้ความ ผู้ประกอบการคือ บุคคลที่จัดตั้งธุรกิจ โดยยอมรับความเสี่ยงภัยเพื่อหวังกำไร

ชรินทร์ ชูณพพันธ์ (2544) ได้กล่าวว่า ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ที่คิดริเริ่มธุรกิจมาเป็นของตนเอง มีการวางแผนการดำเนินงานกิจการด้วยตนเอง โดยยอมรับความเสี่ยงต่างๆ เพื่อหวังผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจขนาดย่อม

สรุป ผู้ประกอบการ จึงหมายถึง บุคคลที่มีความตั้งใจที่จะก่อตั้งกิจการด้วยตนเองและดำเนินกิจการให้ประสบความสำเร็จในการประกอบกิจการธุรกิจขนาดย่อมการจัดการเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งการจักการจะต้องอาศัยทรัพยากรอันเป็นปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ ดังที่ สมคิด บางโม (2545) ได้กล่าวไว้ดังนี้คือ การจัดการด้านบุคลากร การจัดการ ด้านการเงิน การจัดการเครื่องมือ เครื่องจักร และการจัดการด้านการบริหาร

1. การจัดการด้านบุคลากรการจัดการมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ ความต้องการให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการด้านบุคลากรนับว่ามีความสำคัญที่สุด โดยเฉพาะเรื่องของการจัดคนเข้าทำงานซึ่งพยอม วงศ์สารศรี (2534) ได้กล่าวว่าเป็นการจัดหาบุคคลและเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับลักษณะงานที่กำหนดไว้ กล่าวคือ เป็นการหาคนให้เหมาะสมกับงานนั่นเอง สำหรับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ ดำเนินการสรรหา คัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้ปฏิบัติงานในองค์กร พร้อมทั้งสนใจการพัฒนาอํารงรักษาให้สมาชิกที่ปฏิบัติงานในองค์กรเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ในการทำงาน และรวมไปถึงการแสวงหาวิธีการที่ทำให้สมาชิกในองค์กร ที่ต้องพ้นจากการทำงานด้วยเหตุทุพพลภาพ เกษียณอายุหรือเหตุอื่นใดในงานให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2. การจัดการด้านการเงินการจัดการด้านการเงินของธุรกิจขนาดย่อม ถือเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะต้องคำนึงถึงในด้านการกำหนดความต้องการทางการเงิน โดยเฉพาะธุรกิจที่กำลังจะเปิดดำเนินหรือธุรกิจที่เปิดดำเนินการอยู่แล้วเพื่อให้เกิดการบริหารเงินให้มีประสิทธิภาพ ความต้องการทางการเงินของธุรกิจจะวนเวียนอยู่รอบๆ ความต้องการที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน 3 ประเภท คือ เงินทุนในการจัดตั้งธุรกิจ เงินทุนในการเริ่มต้นธุรกิจ และเงินทุนในการดำเนินงาน ความต้องการสองประเภท ประเภทแรกมุ่งที่ระยะเวลาก่อนเริ่มต้นดำเนินงาน ในขณะที่เงินทุนในการดำเนินงานอาจเป็นที่ต้องการ ณ จุดใดๆ ก็ได้ในระหว่างช่วงชีวิตของธุรกิจ

3. การจัดการด้านการบริหารกระบวนการบริหารงานประกอบด้วยหน้าที่ ทางการบริหาร 5 ประการ ดังที่ Fayol (2537) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. การวางแผนคือ ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนงานปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อสำหรับเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต นอกจากนั้น ธงชัย สันติวงษ์ (2537) ได้กล่าวว่า การวางแผนคือการกำหนดโครงการไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไรในการบริหารงาน ในการวางแผนนั้นผู้บริหารจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่า จะทำอะไร จะทำที่ไหน และกระทำเมื่อใด นอกจากนั้นผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม ดินฟ้าอากาศ และระบบของสังคม พฤติกรรมของบุคคล ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นที่ยึดถือของบุคคลกลุ่มนั้นๆ ด้วย

2. การจัดองค์กร คือภาระหน้าที่ผู้บริหารจำต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ และตัวคนอยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุความสำเร็จได้ นอกจากนั้น ธงชัย สันติวงษ์ (2537) ได้กล่าวว่า การจัดองค์กรหรือหน่วยงานโดยการแบ่งงานขององค์กรหรือของหน่วยงานเป็นหน่วยงานย่อย พร้อมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละส่วนงาน ตลอดจนกำหนดสายงานควบคุมและบังคับบัญชาในลักษณะหน่วยงานหลัก หน่วยงานที่ปรึกษา และหน่วยงานช่วย พร้อมทั้งกำหนดช่วงการบังคับบัญชา ในการจัดองค์กรอาจแสดงไว้ในรูปของแผนภูมิองค์กร เพื่อให้เกิดการสื่อสารความเข้าใจในองค์กรเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ สายการบังคับบัญชา และการติดต่อสื่อสาร

3. การบังคับบัญชาสั่งการ หมายถึง หน้าที่ในการสั่งงานต่างๆ ผู้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชา ซึ่งจะกระทำให้สำเร็จผลด้วยดีโดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจะต้องเข้าใจคนงานของตน จะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์กรที่มีอยู่ และรวม

ตลอดถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปฏิบัติงานได้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำเสมออีกด้วย หากโครงสร้างขององค์กรที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสมแล้วจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขและเช่นเดียวกัน

4. การประสานงาน หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดหมายเดียวกัน การประสานงานเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้เทคนิคในการส่งเสริม ชักจูง ตักเตือน และช่วยเหลือให้ทุกหน่วยงานขององค์กร รับเอาหน้าที่ขององค์กรไปเป็นจุดหมายปลายทาง วัตถุประสงค์ขององค์การทิศทาง และใช้มาตรฐานการปฏิบัติงานเป็นทางเลือกสำหรับบังคับตนเองและรวมระบบย่อยให้เป็นระบบใหญ่ที่เข้มแข็ง ดังนั้นการประสานงานจึงเป็นการจัดให้คนในองค์การทำงานให้เป็นระบบสัมพันธ์ และสอดคล้องกัน โดยยึดหน้าที่ วัตถุประสงค์ และมาตรฐานการปฏิบัติขององค์การเป็นหลัก ทั้งที่เพื่อให้องค์การเป็นปึกแผ่นและก้าวหน้าอยู่เสมอ

5. การควบคุม คือภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว

4.การจัดการด้านเครื่องมือเครื่องจักรในการจัดการด้านเครื่องมือเครื่องจักรขององค์กรนั้น มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการวัสดุให้กับ 3 หน่วยงานคือ การจัดซื้อ การผลิต และการจัดจำหน่ายสินค้า ญัฐพันธ์ เชาจรนนท์ (2545) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่าเป็นการจัดการวัสดุให้อยู่ในหน่วยงานเดียวกันที่เรียกว่า ฝ่ายจัดการวัสดุ หรือ ฝ่ายจัดการลำเลียง ที่รับผิดชอบในการวางแผน การจัดการ และการควบคุมกระบวนการไหลเวียนของวัสดุเครื่องมือเครื่องจักรทั้งหมดเข้าด้วยกัน ซึ่งจะทำให้การประสานงานการไหลของวัสดุเครื่องมือเครื่องจักรจากต้นทางถึงปลายทางมีประสิทธิภาพ มีผู้บริหารรับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยมีหน้าที่ที่สำคัญในการจัดการวัสดุเครื่องมือเครื่องจักรขององค์กร 2 หน้าที่ดังต่อไปนี้

1. การจัดซื้อ เป็นกระบวนการจัดการในการจัดหาวัตถุดิบและบริการให้แก่องค์กร โดยมีขอบเขตงานตั้งแต่การรับรู้ความต้องการ การเลือกผู้ขายวัตถุดิบและ/หรือบริการ การสั่งซื้อ และการจัดส่งวัตถุดิบ โดยการสั่งซื้อต้องตอบสนองความต้องการทั้งระยะสั้นและระยะยาวในการดำเนินงานขององค์กร ปัจจุบันการจัดซื้อได้รับการยอมรับว่าเป็นงานสำคัญขององค์กร เนื่องจากเป็นแหล่งต้นทางของวัตถุดิบ ซึ่งจะมีผลเกี่ยวเนื่องทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อมกับการดำเนินธุรกิจ

2. การกระจายสินค้า เป็นการจัดการกระบวนการไหลของสินค้าและ/หรือบริการจากองค์กรไปสู่ลูกค้า ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บและการขนส่งผลิตภัณฑ์จากโรงงานและ/หรือ

แหล่งผลิตไปสูโกดัง และผู้ค้าปลีก การกระจายสินค้าที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพช่วยให้องค์กรเข้าถึงตลาดและใช้ต้นทุนอย่างเหมาะสม

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

เนื่องจากยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมโดยเฉพาะ ผู้วิจัยจึงขอนำเสนองานที่ใกล้เคียงดังนี้

พจนี ราศรีรัตน์ (2530) ได้ทำการวิจัยศึกษาเรื่อง ปัญหาความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาอาชีพ หลักสูตรระยะสั้น ในศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนจังหวัดเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนนั้น นักศึกษามีปัญหาระดับปานกลาง ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศสภาพแวดล้อม ด้านตัวผู้เรียน ด้านหลักสูตร และด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ ส่วนด้านครูผู้สอน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และต้องการหลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระ นำไปใช้ได้ ต้องการเรียนภาคทฤษฎีน้อย แต่มีภาคปฏิบัติมากและมีหลายลักษณะรูปแบบการเรียนต้องการเรียนแบบต่อเนื่อง ตั้งแต่จบหลักสูตร สำหรับเทคนิคการสอน ต้องการให้ครูสาธิตอธิบาย พยายามใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ต้องการให้เชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาสอนด้วย ต้องการให้ครูสอนด้วยวิธีที่เข้าใจง่าย ส่วนการวัดและประเมินผล ต้องการวิธีสังเกตการ ปฏิบัติงาน ปฏิบัติชิ้นงาน ตามที่ครูมอบหมาย แล้วนำมาส่งครูตรวจ ด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ฝึกปฏิบัติ ต้องการให้ศูนย์จัดให้เพียงพอและมีสัดส่วนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

สมศรี สว่างศิลป์ (2538) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสายอาชีพ ของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนกลางและครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสายอาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสายอาชีพด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับดี แต่ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนครูผู้สอนมีความเห็นว่า โรงเรียนใช้หลักสูตรได้ครอบคลุม และสนองความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน ครูสอนได้ตรงสาขาวิชาชีพที่ถนัด และเห็นว่าผู้เรียนส่วนน้อยมีความตั้งใจจริง การสอนใช้วิธีบรรยายและสาธิต มีการใช้สื่อในการเรียนการสอน การวัดผลจะเน้นจากการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี ผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนสายอาชีพ มีความเห็นต่อปัญหาการจัด

การศึกษานอกระบบสายอาชีพว่ามีปัญหาในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอน วิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

พงศ์ศักดิ์ ไชยประสิทธิ์ (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนตัดเย็บเสื้อผ้าในโรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษานอกระบบ เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าความต้องการด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความต้องการด้านหลักสูตร ผู้สอน และวิธีสอน เครื่องมือ อุปกรณ์การเรียนการสอนและการจัดชั้นเรียน การประเมินผล และความช่วยเหลือจากโรงเรียน

दनัย เทียนพุดม (2541) ได้กล่าวถึงปัญหาการพัฒนาทักษะการจัดการว่า การฝึกอบรมไม่ได้เป็น เพนินซิลิน (ยาครอบจักรวาล) ที่จะแก้ไขได้ทุกเรื่อง การพัฒนาทักษะการจัดการที่ยกมา เช่น การบังคับบัญชา การสั่งการ การสื่อข้อความ จะต้องรู้ก่อนว่าการฝึกอบรมเพียง 1-3 วัน แล้วจะได้ผลในระยะยาวนั้นเป็นไปได้ ตรงกันข้ามจะต้องทำอย่างต่อเนื่อง องค์ประกอบของการฝึกอบรมนั้น ประกอบด้วยวิธีการฝึกอบรม วิทยากร ผู้เข้าอบรม ระยะเวลา เนื้อหาวิชา หน่วยงานฝึกอบรมต้องมุ่งปัญหาของธุรกิจ แล้วดำเนินการพัฒนาแผนการฝึกอบรมนั้น การพัฒนาคนต้องทำอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่สุด

พิชิต เทพวรรณ และคณะ (2544) ศึกษาเรื่องปัญหาในการดำเนินธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทไม้แกะสลัก กรณีศึกษาชุมชนบ้านถวาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่มีเจ้าของคนเดียว และปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การจัดการธุรกิจขนาดย่อม ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินผล

จันทรณี กิตติภูริวงศ์ (2548) ศึกษาปัญหาอุปสรรคของการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม : ศึกษาเฉพาะโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ พบว่าการฝึกอบรมผู้ประกอบการใหม่ การให้ความรู้เรื่องการจัดการธุรกิจขนาดย่อมเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ปัญหาในการดำเนินการพบว่า เป็นการดำเนินการของรัฐเพียงฝ่ายเดียวทำให้ต้องใช้งบประมาณมากและขาดแคลนบุคลากร การประชาสัมพันธ์การจัดฝึกอบรมไม่เพียงพอและยังล้าสมัย รวมทั้งขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม

พัชรี แสงจันทร์ (2548) ศึกษาการบริหารจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพทำผ้าบาติกในจังหวัดภูเก็ตมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพทำผ้าบาติกเพื่อเสนอแนะกระบวนการบริหารจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ พบว่า การบริหารจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพทำผ้าบาติกในจังหวัดภูเก็ต แม้จะยังไม่ได้กำหนดชัดเจนในเรื่องของการจัดการความรู้ แต่มี

ให้พบเห็นในสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจุดแข็งของกลุ่ม ด้านการมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสถานประกอบการ ที่ประกอบด้วยการประเมินสภาพแวดล้อม การสร้างองค์ความรู้ด้วยนวัตกรรมการผลิตของตนเอง การแบ่งปันความรู้ที่เป็นความรู้ในตัวตน และความทรงจำ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นในด้านปัญหา ความต้องการ การเข้ารับการศึกษาจะเห็นได้ว่าตัวแปรที่มีความสำคัญ ซึ่งควรนำมาศึกษาในครั้งนี้ประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการประเมินผล

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Morstain and Smart (1974) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจที่ทำให้ผู้ใหญ่ในสหรัฐอเมริกาเข้าเรียนในสถานศึกษา พบว่าผู้ที่มีอายุน้อยจะมีแรงจูงใจในการเข้าเรียนสูง การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นสูง

Cross and Valley (1982) ได้ศึกษาเหตุผลการเข้าศึกษาต่อ ของผู้ใหญ่ที่กำลังเรียนอยู่ พบว่า อายุ เพศ และสภาพทางสังคมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเข้าเรียนต่อของผู้ใหญ่ ผู้ที่มีอายุมากจะสนใจความรู้ อายุน้อยจะสนใจเรื่องส่วนตัว

Richter (1982) ได้ศึกษาอุปสรรคที่คาดหวังและประสบจริงต่อการศึกษาต่อของนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่ลงทะเบียนเรียนระดับปริญญา และประกาศนียบัตร โนเซต ชาร์ลสตัน เอส ซี พบว่าปัญหาทั้งก่อนและหลังการลงทะเบียนเรียน ได้แก่ ไม่มีเวลา ต้นทุนหรือ ค่าใช้จ่ายสูง ระยะเวลาเรียนนานไป มีภาระต้องรับผิดชอบครอบครัว รับผิดชอบภาระงานอาชีพ ไม่สะดวกเรียนตามตารางเวลาเรียน ทั้งนี้ได้สัมผัสตัวอย่างจากตัวแปรในด้านเพศ อายุ เชื้อชาติ สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ พื้นฐานการศึกษา ที่มีต่อเป้าหมายการศึกษาต่อ

Grzyb (1995) ได้ศึกษาเหตุที่วิศวกรทหารของสหรัฐอเมริกา เข้าศึกษาต่อ CPE (การศึกษาต่อเนื่องด้านอาชีพนักศึกษา) เหตุผลคือ เพื่อพัฒนาปรับปรุงอาชีพ ผลประโยชน์ด้านการงานฐานะมั่นคงขึ้น สามารถบริการผู้อื่นได้ดีขึ้น เป็นมืออาชีพสามารถแข่งขันและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานดีขึ้น พบว่าตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมขององค์การมีอิทธิพลสูงสุดต่อการเข้ามีส่วนร่วมในการศึกษาต่อของวิศวกรทหาร

Thornbrugh (1998) ได้ศึกษาถึงเรื่องการเข้าเรียนต่อของผู้ใหญ่ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มอาชีพใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยกลุ่มคนงานฝ่ายผลิตและกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม พบว่า ตัวแปรด้านอาชีพ ปัญหาทางครอบครัวมีผลต่อการศึกษาต่อ การสนับสนุนเรื่องการศึกษา อาจส่งผลให้มีขวัญและกำลังใจ เป็นแรงผลักดันสูงกว่าครอบครัวที่แตกแยก ซึ่งอาจขาดแรงผลักดันหรือไม่ได้รับการสนับสนุนในส่วนนี้

จากการทบทวนแนวคิด ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นในด้านการเข้ารับการศึกษาจะเห็นได้ว่าตัวแปรที่มีความสำคัญ ซึ่งควรนำมาศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ อายุ พื้นฐานการศึกษา สถานภาพการสมรส ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรดังกล่าวมาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยต่อไป

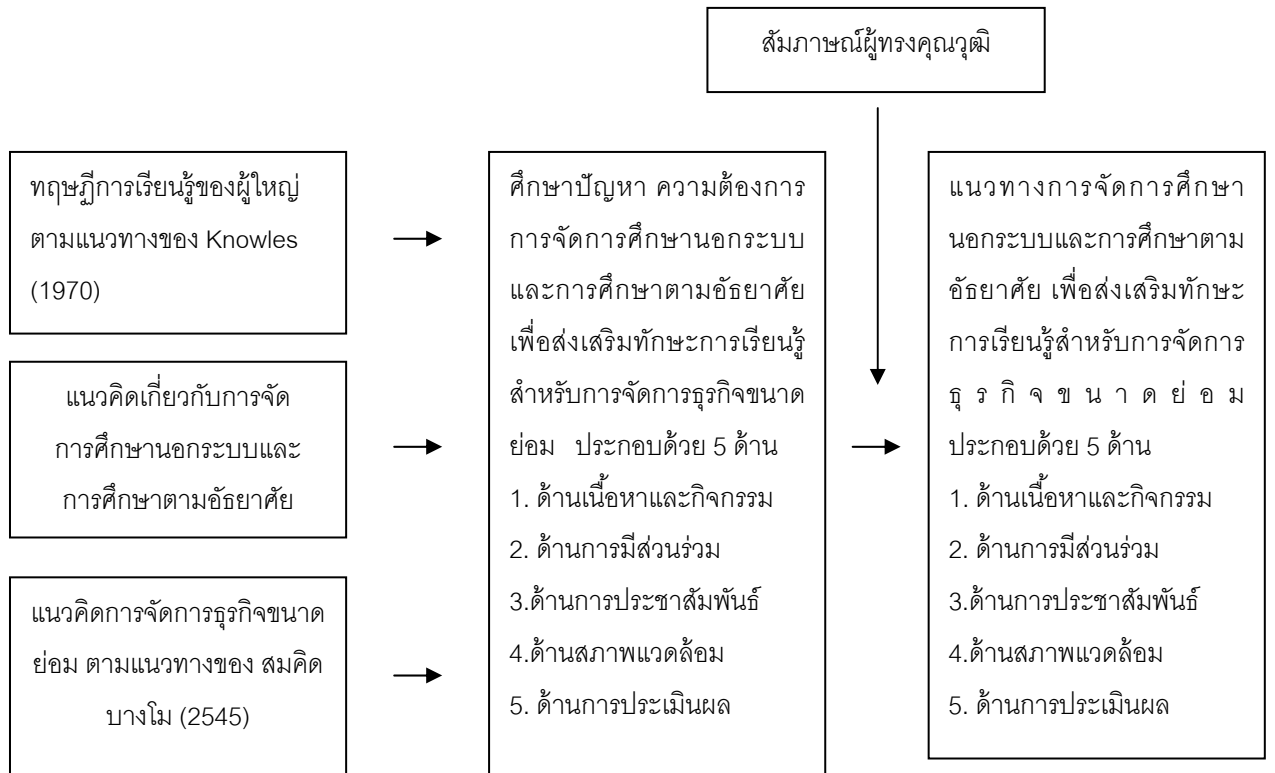
จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดทำให้สามารถสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาและความต้องการจากทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

Andragogy ตามแนวทางของ Knowles (1970) เพื่อกำหนดด้านที่จะใช้ ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการประเมินผล

2. การหาข้อมูลในรายละเอียดแต่ละด้าน ประกอบด้วยแนวคิดการจัดการธุรกิจขนาดย่อมของสมคิด บางโม (2545) ซึ่งจะอยู่ในส่วนของเนื้อหา และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จะอยู่ใน กิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการประเมินผล

ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาปัญหา ความต้องการ ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ โดยวิธีการสำรวจ ที่ใช้การวัดครั้งเดียว และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงโดยมีเกณฑ์ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมที่เพาะเลี้ยงปลาทะเลสวยงามและนก ที่ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดจํานวนประชากรทั้งสิ้นเท่ากับ 2,895 คน อยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จํานวน 548 คน การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นเท่ากับ 350 คนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยขอรายชื่อผู้ประกอบการจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจํานวน 350 คน แบ่งเป็นผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานครจํานวน 175 คน และปริมณฑลจํานวน 175 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามปัญหา ความต้องการ ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม เก็บข้อมูล โดยที่แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด และมีคำถามแบบปลายเปิดในตอนที 2 เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถตอบได้อย่างละเอียดและตรงกับตรงกับความ เป็น

จริง โดยได้จัดลำดับเนื้อหาแบบสอบถามให้ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการในการจัดการธุรกิจในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินผล จำนวน 55 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

การตรวจสอบเครื่องมือ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษา ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือได้ ของแบบสอบถามในเรื่อง การศึกษาปัญหา ความต้องการการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

1. นำแบบสอบถามที่ได้เรียบเรียงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 คน (ภาคผนวก ก) เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อขอคำแนะนำและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมในการนำไปเก็บข้อมูลจริง

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปหาความเชื่อถือได้ โดยนำไปทดลองใช้ กับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อหาความน่าเชื่อถือ โดยการเก็บตัวอย่างจากกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม ในพื้นที่กรุงเทพมหานครจำนวน 15 คน และปริมณฑลจำนวน 15 คน รวม 30 คน เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2555

3. การทดสอบความเชื่อถือได้ของเครื่องมือในส่วนของแบบสอบถามในส่วนที่กำหนดการวัดเป็นอัตราส่วนประมาณค่า ใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach's (1970)

สำหรับแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า

$$A = k / (k-1) \{ 1 - v_i / v_t \}$$

เมื่อ A คือ ค่าความเชื่อถือได้

K คือ จำนวนข้อ

V_i คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

V_t คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

จากการคำนวณความเชื่อมั่นในเรื่อง การศึกษาปัญหา ความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ได้ 0.81 โดยถือว่าอยู่ในระดับสูง

เกณฑ์การให้คะแนน

คำถามในแบบทดสอบตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนแบบประเมินค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert 's ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

1. ปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม เป็นการวัดระดับของความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม โดยผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับปัญหาของผู้ตอบ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับปัญหาของผู้ตอบ มาก

ระดับ 3 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับปัญหาของผู้ตอบ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับปัญหาของผู้ตอบ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับปัญหาของผู้ตอบ น้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนปัญหา

1. คะแนนระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึง มีระดับปัญหาค่ำมาก
2. คะแนนระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง มีระดับปัญหาค่ำ
3. คะแนนระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง มีระดับปัญหาปานกลาง
4. คะแนนระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง มีระดับปัญหาสูง
5. คะแนนระหว่าง 4.49-5.00 หมายถึง มีระดับปัญหาสูงมาก

2. ความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม เป็นการวัดระดับของความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม โดยผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้ตอบ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้ตอบ มาก

ระดับ 3 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้ตอบ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้ตอบ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้ตอบ น้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนความต้องการ

1. คะแนนระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึง มีระดับความต้องการต่ำมาก
2. คะแนนระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง มีระดับความต้องการต่ำ
3. คะแนนระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง มีระดับความต้องการปานกลาง
4. คะแนนระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง มีระดับความต้องการสูง
5. คะแนนระหว่าง 4.49-5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการสูงมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยยื่นหนังสือคำร้องต่อหัวหน้าภาควิชาการศึกษาดลอดชีวิต สาขาการศึกษานอกระบบ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอให้ออกหนังสือถึงสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยยื่นหนังสือขอความร่วมมือ และแบบสอบถามไปส่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมเพื่อเก็บข้อมูล

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยได้รับกลับคืนมาทางไปรษณีย์ จำนวน 200 ชุด ได้รับกลับคืนมา 187 ชุด และรับกลับด้วยตนเอง 100 ชุด รวม 287 ชุด เนื่องจากบางแห่งไม่ส่งกลับคืนมา และบางแห่งอยู่ลึกเข้าไปในชุมชนไม่สามารถเข้าไปเก็บแบบสอบถามได้ คิดเป็น 82%

การประมวลผลข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ไปตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำไปลงรหัส และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล และนำมาแสดงผลในรูปแบบของตารางเพื่อสรุปและวิเคราะห์ผล

สำหรับสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ การหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ซึ่งจะนำเสนอในรูปแบบของตาราง เพื่ออธิบายเกี่ยวกับระดับความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะนำเสนอด้วยตารางการแจกแจงความถี่และค่าเฉลี่ยจำแนกเป็น 6 ส่วนคือ

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ปัญหา ความต้องการด้านเนื้อหาและกิจกรรม
3. ปัญหา ความต้องการด้านการมีส่วนร่วม
4. ปัญหา ความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์
5. ปัญหา ความต้องการด้านสภาพแวดล้อม
6. ปัญหา ความต้องการการประเมินผล

ผู้วิจัยได้นำมาสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือปัญหา ความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

ส่วนที่ 2 ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม โดยเก็บและรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

1. การวิเคราะห์เอกสาร

แหล่งข้อมูลคือ ผลการศึกษาปัญหา ความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

2. การสัมภาษณ์

แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่มโดยสามารถรวบรวมจำนวนผู้ที่ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้น 6 คน ได้แก่

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการธุรกิจขนาดย่อม กลุ่มนี้ประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ทางด้านจัดการธุรกิจขนาดย่อม หรือเป็นผู้ที่อยู่ในการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ที่เกี่ยวข้อง หรือ เป็นเจ้าของสถานประกอบการที่เกี่ยวกับธุรกิจขนาดย่อม จำนวน 1 คน

2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา นอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มที่เป็นนักการศึกษา นอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้าและใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถอธิบายได้อย่างละเอียด และตรงกับความเป็นจริง และคำถามสามารถยืดหยุ่น รวมทั้งเพิ่มหรือลดประเด็นคำถามตามสถานการณ์ในการสัมภาษณ์ และบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์

2. เครื่องบันทึกเทป

3. สมุดบันทึก

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือหรือแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยมีแนวทางดังนี้

1. นำวัตถุประสงค์ของการวิจัยจำแนกออกเป็นประเด็น เพื่อให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการจะศึกษา โดยตั้งคำถามย่อยๆเป็นแนวทาง

2. ศึกษาข่าว บทความและเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาแนวในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการ เพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบการศึกษาวิจัยและเพื่อเป็นการปรับแนวคำถามให้เหมาะสมกับเนื้อหาและเรื่องที่จะศึกษา

3. เรียงแนวคำถาม จากคำถามทั่วไป แล้วจึงเข้าสู่คำถามหลัก และอาจเพิ่มเติมคำถามซึ่งแนวคำถามที่ไม่ได้เตรียมมาก่อน แต่เป็นเรื่องที่ปรากฏระหว่างการสัมภาษณ์

การตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

ก่อนที่ผู้วิจัยจะนำเครื่องมือไปใช้กับผู้ทรงคุณวุฒิ (ภาคผนวก ข) เพื่อทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยผู้วิจัยนำแนวคำถามหรือแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวไปขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางการวิจัยเชิงคุณภาพก่อนนำไปใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแนวคำถาม ความครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา และภายหลังจากที่ผู้ทำการวิจัยได้ปรับปรุงแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวไปเก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 10-20 มีนาคม 2555 ผู้วิจัยได้นำสมุดจดบันทึกและเครื่องบันทึกเสียง ช่วยในการบันทึกประเด็นสำคัญของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยจะนำมาทำการถอดเทปและทำการสรุปอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ได้รายละเอียดในประเด็นที่ชัดเจน และครบถ้วน โดยผู้วิจัยจะใช้ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้แล้วเพื่อตอบปัญหาในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นหนังสือคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอให้ออกหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการธุรกิจขนาดย่อม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยยื่นหนังสือขอความร่วมมือ และแบบสอบถามไปส่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการธุรกิจขนาดย่อม เพื่อเก็บข้อมูล และนัดหมายวันและเวลาที่จะสัมภาษณ์

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดังนี้

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นแนะนำตัว ผู้วิจัยได้แนะนำตัวอย่างเปิดเผย และได้แจ้งให้กลุ่มเป้าหมายทราบถึงจุดประสงค์ของการสัมภาษณ์และวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์
2. ขั้นสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ที่ได้จัดเตรียมไว้ล่วงหน้าแล้ว พร้อมทั้งมีการบันทึกเสียงลงเครื่องบันทึกเสียงในระหว่างการสัมภาษณ์ทุกครั้ง
3. ขั้นเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ หลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ถอดเทปบันทึกเสียง และบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล จากมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ หลังจากที่ได้ตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับทราบเพียงพอ ครบถ้วน ถูกต้อง มีคุณภาพ สามารถตอบปัญหาของการวิจัย และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดแฟ้มข้อมูลตามประเด็นของวัตถุประสงค์ของการวิจัยและปัญหำการวิจัยที่กำหนดไว้
2. จำแนกประเภทข้อมูลโดยจำแนกข้อมูลเป็นประเภท ให้ข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันมารวมเป็นหมวดหมู่ เพื่อจัดระเบียบโครงสร้างของข้อมูลให้บ่งชี้ลักษณะ กระบวนการ และความเป็นเหตุเป็นผลที่ชัดเจน
3. สร้างข้อสรุปแบบอุปนัยจากข้อมูล โดยการประมวลความคิดขึ้นจากข้อมูลที่ได้รับเป็นข้อสรุปซึ่งมีลักษณะเชิงนามธรรม

การนำเสนอผลการวิจัย

เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา ตามประเด็นปัญหานำการวิจัยเป็นหลัก โดยจะนำเสนอในรูปแบบผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยแบ่งประเด็นตามวัตถุประสงค์หลักของการวิจัย และใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยรวบรวมความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ และหาประเด็นที่เด่น มีน้ำหนักมาอธิบาย และมีเหตุผลสนับสนุน โดยอิงข้อมูลประเภทเอกสาร รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อตอบปัญหาการวิจัย แบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ปัญหา ความต้องการทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

ส่วนที่ 2 แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม” ได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการศึกษาความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม โดยการวิจัยเชิงสำรวจ และส่วนที่ 2 ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยได้นำเสนอเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาปัญหา ความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 : แสดงความถี่ร้อยละของเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	175	61.00
- หญิง	112	39.00
สถานะภาพ		
- โสด	197	68.60
- แต่งงานแล้ว	90	31.40
ระดับการศึกษา		
- มัธยมศึกษาตอนต้น	2	0.72
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	21	7.31
- ปวส.	12	5.23
- ปวช.	15	4.25
- อนุปริญญา		

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
- ปริญญาตรี	43	15.00
- ปริญญาโท/เอก	13	4.52
- รวม	287	100.00

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 287 คน เป็นชาย 175 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00 และเป็นหญิง 112 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 อยู่ในสถานภาพโสด 197 คน คิดเป็นร้อยละ 68.60 และแต่งงานแล้ว 90 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 การศึกษาในระดับปริญญาตรีมีมากที่สุดจำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 63.1 อันดับสองอนุปริญญา จำนวน 43 คน คิดเป็น ร้อยละ 15.00

ตารางที่ 2 : แสดงค่าต่ำสุด สูงสุด และค่าเฉลี่ยของอายุ ประสบการณ์

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(ปี)
อายุ	
- ต่ำสุด	24.00
- สูงสุด	60.00
- เฉลี่ย	36.78
ประสบการณ์การประกอบธุรกิจขนาดย่อม	
- ต่ำสุด	1.00
- สูงสุด	16.00
- เฉลี่ย	4.95

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด แบ่งเป็นผู้ที่มีอายุต่ำสุด 24 ปี อายุสูงสุด 60 ปี โดยมีค่าเฉลี่ย 36.78 และมีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจขนาดย่อมโดยเฉลี่ย 4.95 ปี

ตอนที่ 2 ปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

ตารางที่ 3 : แสดงข้อมูลระดับปัญหาด้านเนื้อหาและกิจกรรม

ข้อคำถาม	ระดับปัญหา(N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การให้ความรู้ด้านการบริหาร ในเรื่องการวางแผน	4.81	0.90	สูงมาก
2. การให้ความรู้ด้านการจัดการบุคลากร ในเรื่องการค้าเลือกบุคลากร	4.64	0.68	สูงมาก
3. การให้ความรู้ด้านการจัดการบุคลากร ในเรื่องการประชุมผลพนักงาน	4.54	0.93	สูงมาก
4. การให้ความรู้ด้านการจัดการเงิน ในเรื่องเงินทุนในการจัดตั้งธุรกิจ	4.56	0.86	สูงมาก
5. การให้ความรู้ด้านการจัดการเงินเริ่มต้นธุรกิจ	4.61	0.78	สูงมาก
6. การให้ความรู้ด้านการจัดการเงินในการดำเนินงาน	4.59	0.69	สูงมาก
7. การให้ความรู้ด้านการบริหาร ในเรื่องการวางแผน	4.70	0.88	สูงมาก
8. การให้ความรู้ด้านการบริหาร ในเรื่องการประชุมงาน	4.63	0.70	สูงมาก
9. การให้ความรู้ด้านการบริหาร ในเรื่องการควบคุม	4.59	0.72	สูงมาก

ตารางที่ 3 : แสดงข้อมูลระดับปัญหาด้านเนื้อหาและกิจกรรม (ต่อ)

ข้อความ	ระดับปัญหา(N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
10. การให้ความรู้ด้านการจัดการด้านเครื่องมือเครื่องจักร ในเรื่องการจัดซื้อ	4.56	0.96	สูงมาก
11. การให้ความรู้ด้านการจัดการด้านเครื่องมือเครื่องจักร ในเรื่องการกระจายสินค้า	4.58	0.53	สูงมาก
12. การให้ความรู้ด้านการจัดการด้านเครื่องมือเครื่องจักร ในเรื่องการบำรุงรักษา	4.58	0.54	สูงมาก
13. การจัดการเรียนรู้แบบฝึกอบรวม	4.54	0.54	สูงมาก
14. การจัดการเรียนรู้แบบสัมมนา	4.67	0.50	สูงมาก
15. การจัดการเรียนรู้แบบดูงาน	4.62	0.55	สูงมาก
16. การจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย	4.60	0.55	สูงมาก
17. การจัดการเรียนรู้แบบแหล่งเรียนรู้	4.58	0.57	สูงมาก
18. การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์	4.58	0.57	สูงมาก
19. การจัดการเรียนรู้แบบการศึกษาทางไกล	4.57	0.52	สูงมาก

ตารางที่ 3: แสดงข้อมูลระดับปัญหาด้านเนื้อหาและกิจกรรม (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับปัญหา(N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
20. การจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา	4.57	0.54	สูงมาก
21. การให้จัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ	4.58	0.59	สูงมาก

จากตารางที่ 3 พบว่าระดับปัญหาในด้านเนื้อหาและกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.60 ซึ่งจัดได้ว่ามีระดับปัญหาอยู่ในระดับ สูงมาก โดยที่ การให้ความรู้ด้านการจัดการบุคลากร ในเรื่อง การฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.81 ลำดับที่ 2 การให้ความรู้ด้านการบริหาร ในเรื่องการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และการให้ความรู้ด้านการจัดการบุคลากร ในเรื่องการประเมินผลพนักงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ 4.54

ตารางที่ 4 : แสดงข้อมูลระดับปัญหา ด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับปัญหา(N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมในการเสนอหลักสูตร ในการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ	4.24	1.04	สูง
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอออกแบบกิจกรรม ในการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ	4.24	1.07	สูง
3. การมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลา ในการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ	4.24	0.96	สูง

ตารางที่ 4 : แสดงข้อมูลระดับปัญหาด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ)

ข้อความ	ระดับปัญหา(N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4. การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร ในการจัด ฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ	4.14	1.04	สูง
5. การมีส่วนร่วมจัดกิจกรรม การจัดฝึกอบรมใน หลักสูตรต่างๆ	4.24	0.91	สูง
6. การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วิธีการจัดฝึกอบรมใน หลักสูตรต่างๆ	4.28	0.91	สูง
7. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดฝึกอบรม ในหลักสูตรต่างๆ	4.35	0.92	สูง
8. การมีส่วนร่วมในการเสนอวิธีการปรับปรุงแก้ไข การ จัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ	4.25	1.00	สูง

จากตารางที่ 4 พบว่าระดับปัญหาในด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ซึ่งจัดได้ว่ามีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูง การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.35 ลำดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วิธีการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และการมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร ในการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ 4.14

ตารางที่ 5 : แสดงข้อมูลระดับปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์

ข้อความ	ระดับปัญหา(N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นต้น	4.32	0.90	สูง
2. การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสารเผยแพร่ หนังสือในโอกาสพิเศษ รายงานประจำปี เป็นต้น	4.31	0.97	สูง
3. การให้มีการประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อโทรทัศน์ เช่น เทปบันทึกเสียง เทปวีดิทัศน์ ภาพยนตร์ แผ่นดิสเก็ต แผ่นซีดีรอม เป็นต้น	4.18	1.10	สูง
4. การประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อบุคคล เช่น การสนทนาพบปะพูดคุย การประชุม การสอน การให้สัมภาษณ์ การโต้วาที การอภิปราย การปาฐกถา และการพูดในโอกาสพิเศษ เป็นต้น	4.24	0.92	สูง
5. การประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อกิจกรรม เช่น การจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม การจัดริ้วขบวน การจัดนิทรรศการ การจัดแสดง การจัดกิจกรรมทางการศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมอาชีพ การจัดกิจกรรมการกุศล เป็นต้น	4.31	0.91	สูง

จากตารางที่ 5 พบว่าระดับปัญหาในด้านการประชาสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ซึ่งจัดได้ว่ามีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูง การประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อมวลชนเช่น หนังสือพิมพ์

นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.32 ลำดับที่ 2 การประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสารเผยแพร่ หนังสือในโอกาสพิเศษ รายงานประจำปี เป็นต้น ในเรื่องการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และการให้มีการประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อโทรทัศน์ เช่น เทปบันทึกเสียง เทปวีดิทัศน์ ฟิล์มภาพยนตร์ แผ่นดิสเก็ต แผ่นซีดีรอม เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ 4.54

ตารางที่ 6 : แสดงข้อมูลระดับปัญหาด้านสภาพแวดล้อม

ข้อคำถาม	ระดับปัญหา(N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. สถานที่ในการจัดการเรียนรู้	4.71	0.48	สูงมาก
2. บรรยากาศในการเรียนรู้	4.73	0.47	สูงมาก
3. สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ห้องแอร์ เครื่องขยายเสียง ห้องน้ำ เป็นต้น	4.72	0.51	สูงมาก
4. สื่อในการจัดการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ จอโปรเจคเตอร์ เอกสาร เป็นต้น	4.69	0.51	สูงมาก

จากตารางที่ 6 พบว่าระดับปัญหาในด้านสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.71 ซึ่งจัดได้ว่ามีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูงมาก โดยบรรยากาศในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.73 ลำดับที่ 2 สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้ เช่น ห้องแอร์ เครื่องขยายเสียง ห้องน้ำ เป็นต้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และสื่อในการจัดการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ จอโปรเจคเตอร์ เอกสาร เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ 4.69

ตารางที่ 7 : แสดงข้อมูลระดับปัญหาด้านการประเมินผล

ข้อความคำถาม	ระดับปัญหา(N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบถึงข้อดีข้อด้อยและเสนอวิธีการปรับปรุงแก้ไข ทุกครั้งที่เข้าร่วมการฝึกอบรม	4.26	1.05	สูง
2. การได้รับวุฒิบัตรหลังจากการเข้ารับการฝึกอบรม	4.07	1.27	สูง
3. การจัดทำแบบประเมินตนเองให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.37	0.86	สูง
4. การทดสอบความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม	4.35	0.95	สูง
5. การรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกอบรม และแก้ปัญหาทันที	4.31	0.94	สูง
6. การทำแบบประเมินทุกครั้งเข้าร่วมนิทรรศการต่างๆ	4.38	0.88	สูง
7. การได้รับเกียรติบัตรจากการร่วมงานนิทรรศการต่างๆ	4.26	1.03	สูง

จากตารางที่ 7 พบว่าระดับปัญหาในด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.29 ซึ่งจัดได้ว่ามีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูง โดยการทำแบบประเมินทุกครั้งเข้าร่วมนิทรรศการต่างๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.38 ลำดับที่ 2 การจัดทำแบบประเมินตนเองให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และการได้รับวุฒิบัตรหลังจากการเข้ารับการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ 4.07

ตอนที่ 3 ความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

ตารางที่ 8: แสดงข้อมูลระดับความต้องการ ด้านเนื้อหาและกิจกรรม

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การให้ความรู้ด้านการบริหารเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ในเรื่อง การวางแผน	4.66	0.53	สูงมาก
2. การให้ความรู้ด้านการจัดการบุคลากร เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ในเรื่อง การคัดเลือกบุคลากร	4.59	0.51	สูงมาก
3. การให้ความรู้ด้านการจัดการบุคลากร เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ในเรื่อง การประเมินผลพนักงาน	4.53	0.55	สูงมาก
4. การให้ความรู้ด้านการจัดการเงิน เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ในเรื่อง เงินทุนในการจัดตั้งธุรกิจ	4.55	0.51	สูงมาก
5. การให้ความรู้ด้านการจัดการเงิน เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ในเรื่อง เงินทุนในการเริ่มต้นธุรกิจ	4.57	0.54	สูงมาก

ตารางที่ 8 : แสดงข้อมูลระดับความต้องการด้านเนื้อหาและกิจกรรม (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
6. การให้ความรู้ด้านการจัดการเงิน ในเรื่องเงินทุนในการดำเนินงาน	4.55	0.52	สูงมาก
7. การให้ความรู้ด้านการบริหาร ในเรื่องการวางแผน	4.62	0.49	สูงมาก
8. การให้ความรู้ด้านการบริหารในเรื่องการประสานงาน	4.58	0.55	สูงมาก
9. การให้ความรู้ด้านการบริหาร ในเรื่องการควบคุม	4.56	0.54	สูงมาก
10. การให้ความรู้ด้านการจัดการด้านเครื่องมือเครื่องจักร ในเรื่องการจัดซื้อ	4.53	0.52	สูงมาก
11. การให้ความรู้ด้านการจัดการด้านเครื่องมือเครื่องจักร ในเรื่องการกระจายสินค้า	4.56	0.51	สูงมาก
12. การให้ความรู้ด้านการจัดการด้านเครื่องมือเครื่องจักรในเรื่องการบำรุงรักษา	4.56	0.51	สูงมาก
13. การจัดการเรียนรู้แบบฝึกอบรวม	4.56	0.53	สูงมาก
14. การจัดการเรียนรู้แบบสั้มนนา	4.61	0.50	สูงมาก
15. การจัดการเรียนรู้แบบดูงาน	4.57	0.55	สูงมาก
16. การจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย	4.56	0.53	สูงมาก
17. การจัดการเรียนรู้แบบแหล่งเรียนรู้	4.57	0.54	สูงมาก
18. การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์	4.55	0.55	สูงมาก

ตารางที่ 8 : แสดงข้อมูลระดับความต้องการด้านเนื้อหาและกิจกรรม (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
19. การจัดการเรียนรู้แบบการศึกษาทางไกล	4.56	0.51	สูงมาก
20. การจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา	4.57	0.52	สูงมาก
21. การให้จัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ	4.55	0.58	สูงมาก

จากตารางที่ 8 พบว่าระดับความต้องการในด้านเนื้อหาและกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.57 ซึ่งจัดได้ว่ามีระดับปัญหาอยู่ในระดับ สูงมาก โดยที่ การให้ความรู้ด้านการบริหารในเรื่องการวางแผน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.66 ลำดับที่ 2 การให้ความรู้ด้านการบริหารในเรื่องการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และการให้ความรู้ด้านการบริหาร ในเรื่องการควบคุม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เท่ากับ 4.53

ตารางที่ 9: แสดงข้อมูลระดับความต้องการ ด้านการมีส่วนร่วม

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมในการเสนอหลักสูตร ในการจัด ฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ	4.24	1.05	สูง
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอออกแบบกิจกรรม ในการ จัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ	4.09	1.08	สูง
3. การมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลา ในการจัด ฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ	4.11	1.01	สูง

ตารางที่ 9 :แสดงข้อมูลระดับความต้องการ ด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความต้องการ (N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4. การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร ในการจัด ฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ	3.39	1.03	สูง
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดฝึกอบรม ในหลักสูตรต่างๆ	4.24	1.01	สูง
6. การมีส่วนร่วมในการเสนอวิธีการปรับปรุงแก้ไข การ จัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ	4.17	0.85	สูง

จากตารางที่ 9 พบว่าระดับความต้องการในด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.14 ซึ่งจัดได้ว่ามีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วิธีการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.81 ลำดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในการเสนอหลักสูตร ในการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และการมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร ในการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ 3.93

ตารางที่ 10: แสดงข้อมูลระดับความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์

ข้อความ	ระดับความต้องการ (N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นต้น	4.36	0.85	สูง

ตารางที่ 10: แสดงข้อมูลระดับความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์ (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2. การประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสารเผยแพร่ หนังสือในโอกาสพิเศษ เป็นต้น	4.17	1.12	สูง
3. การให้มีการประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อโสตทัศน เช่น เทปบันทึกเสียง เทปวีดิทัศน์ फिल्म ภาพยนตร์ แผ่นดิสเก็ต แผ่นซีดีรอม เป็นต้น	4.31	0.94	สูง
4. การประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อบุคคล เช่น การสนทนาพบปะพูดคุย การประชุม การสอน การให้สัมภาษณ์ การได้วาที การอภิปราย การปาฐกถา และการพูดในโอกาสพิเศษ เป็นต้น	4.04	1.13	สูง
5. การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อกิจกรรม เช่น การจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม การจัดริ้วขบวน การจัดนิทรรศการ การจัดแสดง การจัดกิจกรรมทางการศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมอาชีพ การจัดกิจกรรมการกุศล เป็นต้น	4.32	0.85	สูง

จากตารางที่ 10 พบว่าระดับความต้องการในด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.24 ซึ่งจัดได้ว่ามีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นต้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.36 ลำดับที่ 2 การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อกิจกรรม เช่นการจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม การจัดริ้วขบวน การจัดนิทรรศการ การจัดแสดง การจัดกิจกรรมทางการศึกษา เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 และการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อบุคคล เช่น การสนทนาพบปะพูดคุย การประชุม การสอน การให้สัมภาษณ์ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ 4.04

ตารางที่ 11 : แสดงข้อมูลระดับความต้องการด้านสภาพแวดล้อม

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. สถานที่ในการจัดการเรียนรู้	4.42	0.72	สูง
2. บรรยากาศในการเรียนรู้	4.38	0.83	สูง
3. สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ห้องแอร์ เครื่องขยายเสียง ห้องน้ำ เป็นต้น	4.27	0.92	สูง
4. สื่อในการจัดการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ จอโปรเจคเตอร์ เอกสาร เป็นต้น	4.57	0.63	สูง

จากตารางที่ 11 พบว่าระดับความต้องการในด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.41 ซึ่งจัดได้ว่ามีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง โดยสื่อในการจัดการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ จอโปรเจคเตอร์ เอกสาร เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.57 ลำดับที่ 2 สถานที่ในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และบรรยากาศในการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ 4.27

ตารางที่ 12 : แสดงข้อมูลระดับความต้องการด้านการประเมินผล

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ (N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบถึงข้อดีข้อด้อยและเสนอวิธีการปรับปรุงแก้ไข ทุกครั้งที่เข้าร่วมการฝึกอบรม	4.20	1.06	สูง
2. การได้รับวุฒิตรหลังจากการเข้ารับการฝึกอบรม	3.90	1.36	สูง
3. การจัดทำแบบประเมินตนเองให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.23	0.96	สูง

ตารางที่ 12 : แสดงข้อมูลระดับความต้องการด้านการประเมินผล (ต่อ)

ข้อความคำถาม	ระดับความต้องการ (N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4. การทดสอบความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม	4.03	1.10	สูง
5. การรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกอบรม และแก้ปัญหาทันที	3.91	1.12	สูง
6. การทำแบบประเมินทุกครั้งที่เข้าร่วมนิทรรศการต่างๆ	4.19	0.96	สูง
7. การได้รับเกียรติบัตรจากการร่วมงานนิทรรศการต่างๆ	4.24	0.98	สูง

จากตารางที่ 12 พบว่าระดับความต้องการในด้านการประเมิน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดได้ว่ามีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง โดยการได้รับเกียรติบัตรจากการร่วมงานนิทรรศการต่างๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.24 ลำดับที่ 2 การจัดทำแบบประเมินตนเองให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และการได้รับวุฒิบัตรหลังจากการเข้ารับการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ 3.9

ตารางที่ 13 : แสดงข้อมูลระดับปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

ข้อความคำถาม	ระดับปัญหา(N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านเนื้อหาและกิจกรรม	4.47	0.52	สูงมาก
2. ด้านการมีส่วนร่วม	4.25	0.90	สูงมาก
3. ด้านการประชาสัมพันธ์	4.27	0.91	สูงมาก
4. ด้านสภาพแวดล้อม	4.71	0.45	สูงมาก
5. ด้านการประเมินผล	4.29	0.91	สูงมาก

จากตารางที่ 13 พบว่าระดับปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.41 ซึ่งจัดได้ว่ามีปัญหายอยู่ในระดับสูง โดยด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.71 ลำดับที่ 2 ด้านเนื้อหาและกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ 4.25

ตารางที่ 14 : แสดงข้อมูลระดับความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

ข้อความคำถาม	ระดับปัญหา(N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านเนื้อหาและกิจกรรม	4.14	0.99	สูงมาก
2. ด้านการมีส่วนร่วม	4.25	0.87	สูงมาก

ตารางที่ 14 : แสดงข้อมูลระดับปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับปัญหา(N=287)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3. ด้านการประชาสัมพันธ์	4.24	0.88	สูงมาก
4. ด้านสภาพแวดล้อม	4.41	0.69	สูงมาก
5. ด้านการประเมินผล	4.10	1.02	สูงมาก

จากตารางที่ 14 พบว่าระดับปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.28 ซึ่งจัดได้ว่ามีความต้องการอยู่ในระดับสูง โดยด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.41 ลำดับที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 และด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ 4.24

จากการศึกษาปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ ผู้ประกอบการ เป็นเพศหญิงและเพศชายอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน อายุเฉลี่ย 36 ปี ซึ่ง ผู้ตอบมีอายุสูงสุด คือ 60 ปี และต่ำสุด 17 ปี ระดับการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาคือ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจขนาดย่อมเฉลี่ย 4 ปี ส่วนมากมีการเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต และการเข้ารับการฝึกอบรมรองลงมา

ผลการวิจัยจากแบบสอบถามปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการพบว่า ภาพรวมระดับปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการ สรุปพร้อมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับสูงมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านเนื้อหาและกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินผล

จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีปัญหาในด้านเนื้อหาและกิจกรรมซึ่งจัดได้ว่ามีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูงมาก โดยที่การให้ความรู้ด้านการจัดการบุคลากรในเรื่องการฝึกอบรมและ

พัฒนาบุคคล การให้ความรู้ด้านการบริหารในเรื่องการวางแผน และการให้ความรู้ด้านการจัดการบุคลากรในเรื่องการประเมินผลพนักงาน

ปัญหาในด้านการมีส่วนร่วมมีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูง การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้วิธีการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ และการมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร ในการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ

ปัญหาในด้านการประชาสัมพันธ์มีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูง การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสารเผยแพร่ หนังสือในโอกาสพิเศษ รายงานประจำปี และการให้มีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อโทรทัศน์ เช่น เทปบันทึกเสียง เทปวีดิทัศน์ ฟิล์มภาพยนตร์ แผ่นดิสเก็ต แผ่นซีดีรอม เป็นต้น

ปัญหาในด้านสภาพแวดล้อมมีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูงมาก โดยบรรยากาศในการเรียนรู้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้ เช่น ห้องแอร์ เครื่องขยายเสียง ห้องน้ำ เป็นต้น และสื่อในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ จอโปรเจคเตอร์ เอกสาร

ปัญหาในด้านการประเมินผลมีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูง โดยการจัดทำแบบประเมินตนเองหลังจากการเข้ารับการฝึกอบรม การได้รับวุฒิบัตรหลังจากการเข้ารับการฝึกอบรม และการทำแบบประเมินทุกครั้งที่เกี่ยวข้องนิทรรศการต่างๆ

ความต้องการในด้านเนื้อหาและกิจกรรมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับ สูงมาก โดยที่ การให้ความรู้ด้านการบริหาร ในเรื่องการวางแผน และการให้ความรู้ด้านการจัดการด้านเครื่องมือ เครื่องจักรในเรื่องการจัดซื้อ

ความต้องการในด้านการมีส่วนร่วมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วิธีการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ การมีส่วนร่วมในการเสนอหลักสูตร ในการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ และการมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร ในการจัดฝึกอบรม

ความต้องการในด้านการประชาสัมพันธ์มีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง การประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อมวลชนเช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุ

โทรทัศน์ และภาพยนตร์ การประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อกิจกรรม เช่นการจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม การจัดเวิร์กช็อป การจัดนิทรรศการ การจัดแสดง การจัดกิจกรรมทางการศึกษา และการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อบุคคล เช่น การสนทนาพบปะพูดคุย การประชุม การสอน การให้สัมภาษณ์ การได้วาที การอภิปราย การปาฐกถา และการพูดในโอกาสพิเศษ

ความต้องการในด้านสภาพแวดล้อมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง โดยสื่อในการจัดการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ จอโปรเจคเตอร์ เอกสาร เป็นต้น สถานที่ในการจัดการเรียนรู้ และบรรยากาศในการเรียนรู้

ความต้องการในด้านการประเมินผลมีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง โดยการได้รับเกียรติบัตรจากการร่วมงานนิทรรศการต่างๆ การจัดทำแบบประเมินตนเองให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม และการได้รับวุฒิปัตริ์หลังจากการเข้ารับการฝึกอบรม

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทั่วไป

1. ด้านเนื้อหาและกิจกรรม

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีปัญหา ความต้องการการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ในเรื่อง การจัดการบุคลากร การบริหาร และการจัดการการเงินแล้ว ยังมีผู้ประกอบการอีกส่วนหนึ่งที่กล่าวถึงปัญหาและความต้องการเพิ่มเติมว่า “ผมต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้ประกอบการมีความรู้ในเรื่อง การการพัฒนาคนในธุรกิจ ” ในด้านการบริหาร มีผู้ประกอบการให้ข้อเสนอแนะว่า “ผมไม่มีความรู้ในเรื่องของการวางแผนและการเริ่มต้นการจัดการธุรกิจขนาดย่อมเลย” ผู้ประกอบการอื่นเห็นด้วยและเสนอว่า “ผมเพิ่งมาทำธุรกิจนี้ อยากให้มีการนำเอาความรู้เกี่ยวกับอาชีพและทักษะที่เชื่อมโยง เช่น ผู้ประกอบการ ความรู้ การตลาด และหน่วยงานที่สนับสนุน”

สรุปได้ว่าปัญหาและความต้องการที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้ประกอบการโดยส่วนใหญ่ขาดความรู้ในด้านการจัดการการเงิน โดยเฉพาะเรื่องของการเริ่มต้นธุรกิจ เช่น การจัดหาแหล่งเงินทุนได้อย่างไร การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินธุรกิจ

นอกจากปัญหา ความต้องการดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้ประกอบการยังต้องการให้มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ เช่น “ผมรู้สึกไม่ชอบเลยกับการจัดการเรียนรู้ คราวละหลายๆ ผมมองว่ามันได้ประโยชน์น้อยมาก เพราะผู้เข้ารับการเรียนรู้ส่วนใหญ่ไม่สามารถ ถ้ามได้้อย่างละเอียด ต้องใช้เวลามาก ทำให้เสียเวลา” ผู้ประกอบการอีกคนเห็นด้วยและกล่าวเพิ่มเติมว่า “ผม

ว่ามันควรมีรูปแบบที่หลากหลาย เพราะปัญหาและความต้องการของแต่ละคนแตกต่างกันออกไป” ในปัจจุบัน สื่ออินเทอร์เน็ตเป็น สื่อที่ได้รับความนิยมและเข้าถึงได้ง่าย ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ จึงมุ่งหวังว่าจะมีการจัดการการเรียนรู้ผ่านทางอินเทอร์เน็ต เพราะว่า สะดวก รวดเร็วแต่อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ผ่านทางช่องทางอื่นยังคงมีความสำคัญอยู่ เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่าน ซีดี วีดีโอ หรือเอกสารต่างๆ ยังคงมีความสำคัญเช่นกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการที่จะเรียนรู้ การจัดการธุรกิจขนาดย่อมในเรื่อง การจัดการบุคลากร การบริหาร การจัดการการเงิน นอกจากเรื่องของความรู้แล้ว ในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้ประกอบการต้องการการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการและมีความเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนรู้ผ่านทาง อินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นสิ่งที่สะดวกและง่ายที่สุดสำหรับผู้ประกอบการ

2. ด้านการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ผู้ประกอบการมีความต้องการในการเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เช่น “ผมอยากมีส่วนร่วม ในการออกแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้กิจกรรมนั้นเป็นไปตามพื้นฐานปัญหาและ ความต้องการที่แตกต่างกันออกไปตามความสนใจของแต่ละกลุ่มบุคคล” ผู้ประกอบการอีกคนได้เสนอต่อไปว่า “การได้เข้าใจและมีส่วนร่วมในการประเมินผลหลังจากที่เข้ารับการจัดการเรียนรู้ต่างๆ จะทำให้ผู้ประกอบการเข้าใจในเกณฑ์การวัดและประเมิน รวมถึงเสนอแนะวิธีการต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการได้มากที่สุด” ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ กับการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมจะทำให้การจัดการเรียนรู้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมจะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการได้มากที่สุด

3. ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์เป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้ประกอบการรับรู้ถึงข่าวสาร ข้อมูลในการจัดการ เรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ของผู้ประกอบการ ปัญหาความ ต้องการโดยส่วนใหญ่ ของผู้ประกอบการ มีความต้องการรับรู้ข่าวสาร ข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ผู้ประกอบการคนหนึ่งให้ความเห็นว่า “ทุกวันนี้ การรับรู้ข่าวสารข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ต เป็น เรื่องปกติ เพราะง่าย สะดวกและรวดเร็ว” ผู้ประกอบการอีกคนเสนอต่อว่า “ นอกจาก อินเทอร์เน็ตแล้ว การรับรู้ข่าวสาร ข้อมูลผ่านทาง จดหมาย สมาคม ยังเป็นอีกวิธีที่จะเข้าถึง ผู้ประกอบการได้เป็นจำนวนมาก”

สรุปได้ว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดการประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนรู้ สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ผ่านช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะ อินเทอร์เน็ต สมาคม และ จดหมาย วิธีการดังกล่าวจึงเป็นวิธีการที่ดีที่สุด ในการตอบสนองปัญหา ความต้องการของ ผู้ประกอบการในด้านการประชาสัมพันธ์ได้ดีที่สุด

4. ด้านสภาพแวดล้อม

การจัดสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม จากการศึกษาข้อเสนอนะของผู้ประกอบการ สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ 2 ประเด็นคือ ประเด็นแรก การจัดการเรียนรู้แบบพบกลุ่ม ประเด็นที่สองการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้ประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเองการจัดการเรียนรู้แบบพบกลุ่มผู้ประกอบการมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวว่า “กลุ่มใหญ่ เกินไป ไม่สามารถอธิบายโดยละเอียดได้อย่างทั่วถึง และการจำกัดด้วยเวลาทำให้การจัดการ เรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร” ผู้ประกอบการอีกคนได้เสนอต่อไปว่า “ถ้าจัดกลุ่มเล็ก การ เรียนรู้จะเป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพมากกว่า และเรียนรู้ได้มากกว่ากลุ่มใหญ่” ซึ่ง โดยรวมผู้ประกอบการเห็นไปในทางเดียวกันว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบพบกลุ่ม ควร มีลักษณะของผู้ประกอบการ ที่มีความคล้ายคลึงกัน และมีขนาดไม่ใหญ่มาก เพื่อที่การเรียนรู้จะ เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และความสะดวกสบายก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการ จัดการเรียนรู้แบบพบกลุ่ม ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้แบบพบกลุ่มใน เขตหรือพื้นที่ของตน เพราะจะได้สามารถร่วมการจัดการเรียนรู้ได้โดยง่าย การเดินทางไกลเพื่อ ไปร่วมการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้ประกอบการมีปัญหาในการเดินทางทั้งไม่สะดวกเรื่อง เวลาและค่า ใช้จ่าย

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้ประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ผู้ประกอบการส่วนมากให้ความสำคัญ เพราะบางครั้งการจัดการเรียนรู้แบบพบกลุ่มอยู่ไกลเกินไป หรือผู้ประกอบการไม่สะดวกที่จะมาร่วมในการจัดการเรียนรู้นั้นๆ แต่มีความต้องการในการเรียนรู้เรื่องเหล่านั้น การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้ประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงเป็นวิธีการที่สำคัญที่จะช่วยตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการได้ ผู้ประกอบการให้ความเห็นว่า “การเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ หรือผ่านซีดี ช่วยผมได้มาก เพราะการเรียนรู้ผ่านสื่อเหล่านี้ทำให้ผมประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายได้เป็นอย่างมาก” ผู้ประกอบการอีกคนเห็นด้วยและเสนอต่อไปว่า “ นอกจากการเรียนรู้ผ่านทางอินเทอร์เน็ตและ ซีดีแล้ว การจัดทำเอกสารประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือ การจัดทำแบบเรียนต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้ประกอบการ จะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับผู้ประกอบการหลายๆกลุ่มที่ที่ไม่ค่อยมีเวลา” ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความเห็นไปในทางเดียวกันว่า การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ด้วยวิธีการต่าง ๆ นั้น ต้องสอดคล้องกับ ปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการในปัจจุบันด้วย

ดังนั้นการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ในปัจจุบัน ผู้ประกอบการเห็นว่าต้องมีความหลากหลายในวิธีการ เพื่อที่จะได้เข้าถึงผู้ประกอบการได้มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้นั้นก็ต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้ประกอบการด้วย

5. ด้านการประเมินผล

การประเมินผลในการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม จากการศึกษา ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการ สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ 2 ประเด็นคือ ประเด็นแรก ประเมินผลตามสภาพจริง ประเด็นที่สองวิธีการประเมินการปฏิบัติ การประเมินผลเป็นการนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการวัดมาพิจารณาตัดสินว่า ผู้ประกอบการสามารถบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเพียงใด มีสิ่งใดที่ต้องการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งประโยชน์จากการวัดและการประเมินผลของการจัดการเรียนรู้จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ โดยผู้ประกอบการเองได้ให้ความสำคัญกับการประเมินผลด้วยเช่นกัน เพื่อนำข้อมูลที่รวบรวมมาใช้ในการตรวจสอบว่าผู้ประกอบการสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้หรือไม่ และยังมีทักษะใดของผู้เรียน ที่ต้องปรับปรุงหรือส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นอีก

วิธีการประเมินการปฏิบัติประกอบด้วย การพูด การสาธิต การทดลอง การแสดงบทบาทสมมุติ และอื่นๆ ซึ่งจะทำให้ผู้ประเมินสามารถใช้การสังเกตเพื่อ ตรวจสอบสิ่งที่ผู้ประกอบการแสดงออกว่ามีทักษะตามที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้หรือไม่นอกจากนี้แล้ว

ผลจากการวัดการประเมินยังเป็นข้อมูลที่ผู้จัดนำมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้การจัดการธุรกิจขนาดย่อมให้มีคุณภาพ และเกิดแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ในส่วนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสามารถสรุปได้ดังนี้ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านเนื้อหาและกิจกรรมผู้ประกอบการมีความต้องการที่จะเรียนรู้ การจัดการธุรกิจขนาดย่อมในเรื่องการจัดการบุคลากร การบริหาร การจัดการการเงิน นอกจากเรื่องของความรู้แล้ว ในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้ประกอบการต้องการการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการและมีความเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนรู้ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นสิ่งที่สะดวกและง่ายที่สุดสำหรับผู้ประกอบการ

ด้านการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ผู้ประกอบการมีความต้องการในการเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ การได้เข้าใจและมีส่วนร่วมในการประเมินผลหลังจากที่เข้ารับการจัดการเรียนรู้ต่างๆ จะทำให้ผู้ประกอบการเข้าใจในเกณฑ์การวัดและประเมิน รวมถึงเสนอแนะวิธีการต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการได้มากที่สุด ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ กับการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมจะทำให้การจัดการเรียนรู้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ด้านการประชาสัมพันธ์ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดการประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ผ่านช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะ อินเทอร์เน็ต สమాคม และจดหมาย วิธีการดังกล่าวจึงเป็นวิธีการที่ดีที่สุด ในการตอบสนองปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการในด้านการประชาสัมพันธ์ได้ดีที่สุด

ด้านสภาพแวดล้อมการจัดสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม จากการที่ได้ศึกษาข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการ สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ 2 ประเด็นคือ การจัดการเรียนรู้แบบพบกลุ่ม การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้ประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ดังนั้นการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมในปัจจุบัน ผู้ประกอบการเห็นว่าต้องมีความหลากหลายในวิธีการเพื่อที่จะได้เข้าถึงผู้ประกอบการได้มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้นั้นก็ต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้ประกอบการด้วย

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

1. ด้านเนื้อหาและกิจกรรม

การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ในด้านเนื้อหาและกิจกรรม หน่วยงานหลักที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม คือ สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีหน้าที่หรือภารกิจในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ทักษะและประสบการณ์ที่มีความหลากหลาย และสัมพันธ์กันเป็นองค์รวม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการรู้แจ้ง รู้จริงในสิ่งที่ศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

“บทบาทในการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักๆ ในการจัด คือ สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระทรวงศึกษา และภาคเอกชน เหล่านี้ล้วนแต่มีความสำคัญในการในการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม”

(ขจรศักดิ์ สังข์เจริญ. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2555)

ด้านเนื้อหาและกิจกรรมจะต้องสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงจำเป็นต้องตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการให้ได้มากที่สุด ดังนั้นก่อนการจัดการเรียนรู้ ผู้จัดการศึกษาจะทำการต้องศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการเสียก่อน โดยนำปัญหา ความต้องการเหล่านั้นมาศึกษาอย่างละเอียด เพื่อให้การจัดการเรียนรู้นั้นๆ มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ นอกจากนี้การวางแผนในการทำกิจกรรม รวมถึงขั้นตอนต่างๆ ทางผู้

จัดต้องนำปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการมาพิจารณาเป็นหลัก เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง

“มีการประชุมหารือกัน นำปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการมาเป็นส่วนประกอบหลักในการจัดการเรียนรู้ โดยเมื่อเราอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้ประกอบการแล้ว สิ่งต่อไปคือ กิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ เพราะผู้ประกอบการมีความต้องการที่แตกต่างกันออกไปในการเรียนรู้ ดังนั้นการจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมและหลากหลาย จึงตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการได้มากกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพียงรูปแบบเดียว”

(สันติ วิริยะรัตนะศักดิ์. ผู้เชี่ยวชาญด้านการธุรกิจขนาดย่อม. สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2555)

วัตถุประสงค์หลักในการศึกษาปัญหา ความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ด้านเนื้อหาและกิจกรรม คือ ทำให้ผู้จัดทำทราบถึงปัญหา ความต้องการในเนื้อหาและกิจกรรมที่ผู้ประกอบการมีความต้องการให้จัดหรือให้มี ผู้จัดการศึกษาจะได้จัดการเรียนรู้และกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการต่างๆเหล่านั้น นอกจากนี้ก็ยังมีเรื่องประโยชน์ของผู้ประกอบการ รวมไปถึงการส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ประกอบการในการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

สำหรับกิจกรรมที่สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มที่หนึ่ง ผู้ประกอบการสามารถเข้ารับการจัดการเรียนรู้แบบพบกลุ่มได้ กลุ่มที่สอง ผู้ประกอบการไม่สามารถเข้ารับการจัดการเรียนรู้แบบพบกลุ่มได้ แต่ที่ผู้ประกอบการมีความต้องการร่วมกันคือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ ง่าย สะดวก และรวดเร็ว

กิจกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม จากการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการ และผู้จัดการศึกษา พบว่า กิจกรรมที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของผู้ประกอบการมี 3 ประเภท คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแหล่งการเรียนรู้ และการจัดฝึกอบรม

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อสื่อการศึกษา หมายถึง วัสดุที่เสนอเนื้อหา

สาระความรู้แก่ผู้รับ ช่วยอำนวยความสะดวกในการให้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อ อาจเป็นสื่อที่ให้สารสนเทศในตัวเอง หรือ อาจเป็นเครื่องมือ อุปกรณ์ในการนำเสนอ การเรียนการสอน ในชั้นเรียน การบริการสารสนเทศในห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง เทคนิค วิธีการ ให้ทันกับความก้าวหน้าและวิทยาการของโลก เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการ ที่แตกต่างกันออกไป ผู้สอน จำเป็นต้องใช้สื่อการศึกษา สื่อการสอน เข้ามาช่วยผู้เรียน อาศัยสื่อเพื่อการเรียนรู้ ค้นคว้าตัวตนเองได้ เป็นเครื่องเสริมให้สามารถรับรู้ได้ ทัดเทียมกับผู้อื่น เพิ่มทักษะการศึกษา และสามารถสนองตอบต่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างของผู้สอนและผู้เรียนสื่อหรือวัสดุสื่อ จำแนกได้เป็นสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อพิมพ์ สื่อที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์หรือสื่อไม่พิมพ์แบ่งได้กว้างๆคือ สื่อโสตทัศน หมายถึง สื่อที่ให้สารสนเทศด้วยการฟัง และการมองเห็น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึงสื่อที่ต้องใช้ร่วมกับคอมพิวเตอร์

สื่อโสตทัศน เป็นสื่อที่นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มของสื่อการเรียนการสอน โดยเป็นสื่อที่บรรจุหรือ ถ่ายทอดข้อมูลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการได้ยินเสียงและเห็นภาพ สื่อที่ใช้กันมาแต่ดั้งเดิม เช่น หนังสือตำราเรียน ภาพ ของจริง ของจำลอง จะเป็นสื่อที่บรรจุเนื้อหาในตัวเอง ต่อมามีการใช้ เทคโนโลยีในการประดิษฐ์อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการถ่ายทอดเนื้อหาและเนื้อหาและวัสดุที่ใช้ กับอุปกรณ์เหล่านี้

“ในช่วงแรกๆของการจัดการเรียนรู้การจัดการธุรกิจขนาดย่อมสำหรับผู้ประกอบการนั้น สื่อโสตทัศนเป็นสื่อแรกๆที่ถูกนำมาใช้ เพราะเทคโนโลยีในสมัยก่อนยังไม่เจริญก้าวหน้า ดังเช่น ทุกวันนี้ ทำให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปได้อย่างไม่ทั่วถึง ในช่วงนั้นเราใช้คำว่า “สื่อการเรียนการสอน” หรืออาจจะเรียกสั้นๆว่า “สื่อการสอน” หมายถึงสิ่งใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิดีโอ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผนภูมิ รูปภาพ โดยรวมเราใช้สื่อเหล่านี้เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้การจัดการธุรกิจขนาดย่อมสำหรับผู้ประกอบการ”

(ชิตชงค์ นันทนาเนตร. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สัมภาษณ์ 17 มีนาคม 2555)

หลังจากช่วงแรกในการจัดการเรียนรู้การจัดการธุรกิจขนาดย่อมสำหรับผู้ประกอบการ สื่อการเรียนการสอน ก็ได้ลดบทบาทลงไป โดยไปเน้นหนักที่สื่ออิเล็กทรอนิกส์แทน การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เกิดจากวิวัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโทรคมนาคม การใช้

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอนจะออกมาในลักษณะของสื่อประสม หรือมัลติมีเดีย แสดงผลออกมาหลายรูปแบบตามที่โปรแกรมไว้ เช่น มีเสียง เป็นภาพเคลื่อนไหว สามารถให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ ปัจจุบันสื่อประเภทนี้มีหลายลักษณะ ประกอบด้วย

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นซอฟต์แวร์ทางการศึกษาชนิดหนึ่ง เป็นสื่อที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และมีผลการตอบสนองได้รวดเร็วกว่าสื่อประเภทอื่น ยกเว้นสื่อบุคคล ลักษณะเป็นบทเรียนที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นตัวนำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนใหญ่มุ่งที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก มีการโต้ตอบกันระหว่างผู้เรียนกับเครื่องคอมพิวเตอร์ ในแต่ละบทเรียนจะมีตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและมีเสียงประกอบ

สื่อการเรียนการสอนบนเครือข่าย ปัจจุบันสถาบันการศึกษาได้ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการเรียนรู้ที่รู้จักกันในนาม อีเลิร์นนิง (E-learning) ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เกิดขึ้นทั่วโลก การเรียนผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นการเรียนตลอดชีวิตที่สามารถเข้าไปศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลา สื่อการเรียนการสอนบนเครือข่ายมีการพัฒนาหลายรูปแบบ เช่น

1.1 MSU-Cyberclass เป็นระบบการจัดการเรียนการสอน รูปแบบหนึ่ง ที่อาจารย์ใช้จัดการสอน โดยบรรจุเนื้อหา กิจกรรม แบบฝึกหัด การวัดผล ห้องสนทนา นิสิตสามารถ Login เข้าไปเรียนได้ ในบางมหาวิทยาลัยมีการลงทะเบียนเรียนออนไลน์ จนจบหลักสูตรก็มี

1.2 บทเรียนบนเครือข่าย เป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ที่ใช้ เว็บเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิตและเผยแพร่บทเรียน ผู้เรียนศึกษาได้ในระบบออนไลน์ หรือบันทึกลงในแผ่น CD เพื่อนำไปศึกษาในสถานที่ต่างๆ

1.3 วิกิตำนาตามสั่ง เป็นระบบบริการสัญญาณภาพหรือเสียงผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ผู้ใช้บริการสามารถรับชมการสอนในรายวิชาหรือวิกิตำนาประกอบการสอน สารคดี และรายการต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดเตรียมไว้

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ คือ หนังสือหรือเอกสารที่ถูกดัดแปลงอยู่ในรูปแบบที่สามารถแสดงผลออกมาได้ โดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้อ่านสามารถอ่านผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พกพา หรือทางอินเทอร์เน็ต ได้ ลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากหนังสือฉบับตีพิมพ์ คือ ความสะดวกและรวดเร็วในการค้นหา และการที่ผู้อ่านสามารถอ่าน พร้อมๆ กันได้

วารสารอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง วารสารรูปแบบใหม่ที่มีการจัดเก็บ บันทึก และเผยแพร่ในรูปแบบของแฟ้มคอมพิวเตอร์ (สื่อดิจิทัล) และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สามารถเข้าถึงหรือสืบค้นได้โดยการ

สั่งซื้อหรือบอกรับเป็นสมาชิกจากฐานข้อมูลออนไลน์หรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือจากฐานข้อมูลที่ตีพิมพ์

ฐานข้อมูล คือ มวลสารสนเทศที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน มักจัดเก็บสะสมไว้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ในรูปของแฟ้มข้อมูล มีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้งานได้หลายๆ ด้าน โดยมีชุดคำสั่งระบบจัดการฐานข้อมูล ทำหน้าที่ควบคุมการจัดการและการใช้ฐานข้อมูล

“ด้วยที่ผู้จัดการเรียนรู้การจัดการธุรกิจขนาดย่อมสำหรับผู้ประกอบการ ส่วนใหญ่เป็นภาครัฐ งบประมาณในการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดกิจกรรมนั้นมีจำนวนจำกัด ดังนั้นการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้การจัดการธุรกิจขนาดย่อมสำหรับผู้ประกอบการ การดำเนินงานจะเป็นไปได้ อย่างไม่รวดเร็วนัก เพราะงบประมาณในแต่ละปีมีจำกัดและยังแบ่งไปหลายๆส่วน การดำเนินงาน จะประสบผลสำเร็จหรือ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงาน และองค์กร อื่นๆที่เกี่ยวข้อง”

(วีระกุล อรรถนะนาค. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2555)

1.2 การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้จากศึกษาพบว่า การใช้แหล่ง

เรียนรู้มีความสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมสำหรับผู้ประกอบการ เพราะผู้ประกอบการสามารถเรียนรู้จากสภาพจริง การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับบุคคล สถานที่ ธรรมชาติ หน่วยงาน องค์กร สถานประกอบการ ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งผู้ประกอบการ ผู้สอนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือเรื่องที่สนใจได้จาก แหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ชุมชนและธรรมชาติเป็นชุมชนทรัพยากรมหาศาลที่ เราสามารถค้นพบความรู้ได้ไม่รู้จักจบ ทำให้ผู้ประกอบการเกิดการเรียนรู้และสร้างทักษะการเรียนรู้ สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมได้ด้วยตนเอง

“แหล่งเรียนรู้ในการให้การจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมสำหรับผู้ประกอบการ แหล่งเรียนรู้จำเป็นต้องสามารถตอบสนองการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ การเรียนรู้โดยปฏิบัติจริง ทั้งการเรียนรู้ของผู้ประกอบการ ที่มีแหล่งเรียนรู้ของตนเองอยู่แล้ว และการเรียนรู้ของ คนอื่นๆทั้งนอกระบบและตามอัธยาศัย เป็นแหล่งทำกิจกรรม แหล่งทัศนศึกษา แหล่งฝึกงาน และ แหล่งประกอบอาชีพของผู้ประกอบการ เป็นแหล่งส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจ ขนาดย่อมให้เกิดขึ้นโดยตนเอง เป็นองค์กรเปิด ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเต็มที่

และทั่วถึง สามารถเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้เรียนในเชิงรุก เข้าสู่ทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง ประหยัด และสะดวกมีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันมีสื่อประเภทต่างๆ ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม”

(ขจรศักดิ์ สังข์เจริญ. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2555)

แหล่งเรียนรู้ จึงประกอบด้วย แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ ที่สนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมสำหรับผู้ประกอบการ ให้เกิดทักษะการจัดการธุรกิจขนาดย่อมและเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามแนวทางการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้การจัดการธุรกิจขนาดย่อม

“แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการ สถานประกอบการที่ประสบความสำเร็จ เพราะจะทำให้เราได้เห็นวิธีการ การทำงานและการจัดการธุรกิจของแหล่งประกอบการนั้นๆ แล้วนำมาปรับปรุง และพัฒนาของตนเองได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น”

(สันติ วิริยะรัตนะศักดิ์. ผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจขนาดย่อม. สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2555)

1.3 การจัดฝึกอบรมการจัดการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม เป็นกระบวนการที่จัดขึ้น เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการ ให้มีความสามารถในการจัดการธุรกิจขนาดย่อม โดยมุ่งเน้นให้เกิดทักษะ ความชำนาญในงานที่ปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปฏิบัติงานในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการทำงาน และเพื่อเป็นการเตรียมตัวไว้รองรับความเจริญเติบโตของธุรกิจที่ขยายตัว หรือเตรียมความพร้อมในการรับกับสภาพปัญหาอันอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ดังคำกล่าวของผู้อำนวยการสำนักงาน การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร (สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2555) ที่ว่า

“ในระยะแรก ของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการธุรกิจขนาดย่อม หน่วยงานของรัฐส่วนใหญ่เน้น การจัดการฝึกอบรมเป็นหลัก เพราะในสมัยก่อนนั้น เทคโนโลยีต่างๆยังไม่ทันสมัยและเข้าถึงผู้ประกอบการได้อย่างทุกวันนี้”

เทคนิคในการฝึกอบรม เป็นส่วนประกอบสำคัญในการจัดฝึกอบรม เพราะการใช้เทคนิคที่เหมาะสม และหลากหลายจะทำให้การฝึกอบรมการจัดการธุรกิจขนาดย่อม สามารถเข้าถึงและตอบสนองปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการได้อย่างทั่วถึง และตรงประเด็น การใช้เทคนิคที่หลากหลายในการจัดฝึกอบรมแต่ละครั้ง จะทำให้การสื่อสาร ระหว่างผู้จัดและผู้ประกอบการ เข้าใจตรงกันมากขึ้น เพราะในบางหัวข้อต้องใช้เทคนิคที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

“ถ้ามีเทคนิคที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้ประกอบการ การเรียนรู้ก็คงไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป การจัดทำโครงการและหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการธุรกิจขนาดย่อม เป็นกระบวนการที่กระทำภายหลังการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมและพัฒนาผู้ประกอบการแล้ว โดยการวิเคราะห์ภารกิจ หน้าที่ และกลุ่มผู้ฟัง หลักสูตรการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นจะต้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม เมื่ออบรมแล้วจะต้องสามารถแก้ไขข้อบกพร่อง ปัญหา หรือตอบสนองความต้องการผู้ประกอบการได้”

(สันติ วิริยะรัตนะศักดิ์. ผู้เชี่ยวชาญด้านการธุรกิจขนาดย่อม. สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2555)

การจัดทำโครงการฝึกอบรมจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับการจัดหลักสูตรภายใต้สถานการณ์ที่ถูกต้องตรงตามความต้องการ ซึ่งแนวทางการออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรม หรือได้ตั้งกรอบแนวความคิดไว้ 5 ส่วนด้วยกัน ซึ่งโดยส่วนประกอบต่าง ๆ นั้น องค์การสามารถมั่นใจได้ว่าการจัดทำโครงการฝึกอบรมนั้นถูกต้องตรงตามความต้องการ องค์ประกอบ 5 ส่วน มีดังต่อไปนี้

ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ทุกคนนั้นอยากจะทำตัวเขาเหล่านั้นต้องการที่จะเรียนรู้อะไร ผู้ประกอบการต้องการฝึกอบรมเรื่องใด ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ความต้องการของแต่ละคน จาก การทราบถึงความรู้และความสามารถของเขาขณะนั้น

แรงจูงใจ ทุก ๆ คนนั้นต้องการแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก ซึ่งหมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนั้นสามารถทราบได้ว่าจะได้ประโยชน์อะไรจากการเข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนั้น ดังนั้น การจูงใจผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยการบอกผลประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับสามารถเป็นการสร้างแรงจูงใจได้ ความรู้และทักษะใหม่ ๆ ทุกคนนั้นจะต้องแสดงความต้องการของแต่ละคนว่า ต้องการที่จะเพิ่มความรู้ และความสามารถใหม่ ๆ อย่างไรก็ตามกับผู้ประกอบการ การจัดทำโครงการฝึกอบรมนั้นต้องคำนึงถึงการเพิ่มความสามารถและความรู้ใหม่ ๆ ที่ผู้ประกอบการนั้นยังคงไม่มี

เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ในหลักสูตรการฝึกอบรมนั้นจำเป็นจะต้องให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนั้นได้ลองเรียนรู้จากสถานการณ์จริง เพื่อที่จะทำให้การฝึกอบรมได้ประสิทธิภาพสูง การเข้าร่วมกิจกรรมเสมือนจริงนั้นก็เป็นโยบายที่แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเช่นกัน

การรายงานผลหรืออธิบายผล เป็นที่แน่นอนว่าการรายงานผลนั้นมาจากผลการดำเนินงานในธุรกิจ แต่ในขณะเดียวกัน การรายงานผลว่าได้รับอะไรบ้างจากการฝึกอบรม นั้นต้องมาจากผู้ประกอบการด้วย เพื่อจะได้ทราบถึงความเข้าใจและความสนใจหลังการฝึกอบรม อีกทั้งผู้ประกอบการควรจะต้องทำการรายงานผล เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการฝึกอบรมครั้งต่อไป

“สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการจัดการฝึกอบรมสิ่งที่ควรคำนึงในการจัดทำโครงการฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม มีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ฟัง ผู้ประกอบการที่จะเข้ารับการฝึกอบรมจะมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระดับสติปัญญา ทักษะ ค่านิยม ชนิดของกลุ่ม ตลอดจนความคาดหวังที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม
2. สถานที่ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดฝึกอบรมจะมีอิทธิพลต่อผลของการฝึกอบรมมาก เช่น สถานที่ฝึกอบรม ควรจะเป็นห้องที่ปราศจากเสียงรบกวน มีขนาดแสงสว่าง อุณหภูมิ การจัดที่นั่งเหมาะสม ตลอดจนมีอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้สูง
3. บรรยากาศและการจูงใจ การฝึกอบรมที่ดีจะต้องมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การร่วมมือในกิจกรรมการอบรมการจูงใจให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วม มีความตื่นตัวอยากที่จะเรียนรู้
4. จิตวิทยาการเรียนรู้ การฝึกอบรมจะต้องคำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ของเด็ก
5. ปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น เวลา ทรัพยากร และงบประมาณจัดเป็นสิ่งที่ผู้จัดทำโครงการต้องพิจารณา เพื่อการจัดทำโครงการได้เหมาะสม”

(ชิตชงค์ นันทนาเนตร. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2555)

ปัจจุบันการฝึกอบรมพัฒนาไปมาก มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ อย่าง เช่น สื่ออินเตอร์เน็ต เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรม ทำให้ผู้ที่อยู่ไกลหรือไม่สะดวกสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้

จากผลการสัมภาษณ์ดังกล่าวสามารถสรุปแนวทางทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ได้ดังนี้

1. ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาสาระเรื่องการจัดการบุคลากร การประเมินผลพนักงาน ฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม และเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้ประกอบการจะได้รับความเข้าใจและนำไปปรับใช้ในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม

2. ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาสาระเรื่องการบริหาร การวางแผนซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม และเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้ประกอบการจะได้รับความเข้าใจและนำไปปรับใช้ในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม

3. ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาสาระเรื่องการจัดการการเงิน การลงทุน การเริ่มต้นธุรกิจ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม และเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้ประกอบการจะได้รับความเข้าใจและนำไปปรับใช้ในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม

4. ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการสัมมนา ผู้ประกอบการจะได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลการประกอบธุรกิจขนาดย่อม ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม

5. ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการดูงาน ผู้ประกอบการจะได้มีการเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว นักศึกษาจะได้รับความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น

6. ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการแบบบรรยาย หากเนื้อหาสาระหรือประเด็นข้อสงสัยเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้ประกอบการ จะทำให้นักศึกษาได้ใช้ประโยชน์ได้

7. ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น อีเลิร์นนิง (E-learning) ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เกิดขึ้นทั่วโลก การเรียน ผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นการเรียนตามอัธยาศัยที่สามารถเข้าไปศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลา

8. ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ ผ่านการจัดนิทรรศการ สารสนเทศที่สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดทักษะและเรียนรู้ตัวอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้การจัดการธุรกิจขนาดย่อม

9. ควรจัดฝึกอบรมโดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบการศึกษาทางไกล เพราะสามารถเข้าถึงและตอบสนองปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการได้ และควรใช้เทคนิคที่หลากหลายในการจัดฝึกอบรมแต่ละครั้ง

2. ด้านการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม คงเป็นที่ชัดเจนว่าความคาดหวังของทุกคนคงอยากให้มันเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์มากที่สุด แต่ความเป็นจริงแล้วความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับผู้ประกอบการจะอยู่ในแบบบางส่วน หรือไม่ก็แบบมีส่วนร่วมในการประเมิผลผลการจัดกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่

“ในสภาวะปัจจุบันการจะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาคงจะทำได้ยาก และถึงแม้ทำได้ก็ประสบผลสำเร็จน้อย ทั้งนี้ก็แล้วแต่พื้นที่ แล้วแต่บริบทที่แตกต่างกัน การศึกษาข้อมูลปัญหา ความต้องการ บริบทผู้ประกอบการ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับวางแผนการเริ่มต้นสร้างการจัดการเรียนรู้ถือเป็นสิ่งสำคัญ”

(ชิดชงค์ นันทนาเนตร. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2555)

สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือ สสว. ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 มีสถานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ภายใต้ การกำกับดูแลของคณะกรรมการ 2 คณะ ประกอบด้วย คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พร้อมทั้งกำกับภารดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ซึ่งรองนายกรัฐมนตรี ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่แทน และผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีอำนาจหน้าที่วางนโยบาย บริหารงาน ควบคุม กำกับดูแลและรับผิดชอบในกิจการของ สสว. โดยมี ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นประธานกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นกรรมการและเลขานุการ สสว. เปิดทำการตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน 2544 โดยได้รับความอนุเคราะห์ให้ใช้พื้นที่บางส่วนบริเวณ ชั้น 2 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ถนนพระรามที่ 6 เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ต่อมา สสว. ย้ายสถานที่ทำการมาอยู่ ณ อาคารทีเอสทีทาวเวอร์ ถนนวิภาวดีรังสิต ตั้งแต่วันที่ 14 ธันวาคม 2544 จนถึงปัจจุบันมีหน้าที่ โดยตรงในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ประกอบการ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่หน้าที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับ

การจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทย การศึกษานอกโรงเรียน เดิมอยู่ในความรับผิดชอบของกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาได้มีการแยก กศน. ออกจากกรมสามัญศึกษาและจัดตั้งเป็น "กรมการศึกษานอกโรงเรียน" จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการปฏิรูประบบราชการ และมีการยุบรวมกรมต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการจากเดิม 14 กรม เหลือเพียง 5 สำนักงาน ทำให้กรมการศึกษานอกโรงเรียน ถูกยุบรวมเป็นสำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สังกัดสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 สำนักฯ จึงปรับภารกิจเป็นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

หน่วยงานในสังกัด

1. สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาค 5 ภาค (เหนือ, ตะวันออกเฉียงเหนือ, กลาง, ตะวันออก,ใต้) และกรุงเทพมหานคร (สถาบัน กศน. ภาค/สถาบัน กศน. กทม.)
2. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด 77 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร (สำนักงาน กศน. จังหวัด/สำนักงาน กศน. กทม.)
 - 2.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต (ศูนย์ กศน. อำเภอ/เขต)
 - 2.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล/แขวง (กศน. ตำบล/แขวง)
 - 2.3 ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.)
3. ศูนย์ฝึกวิชาชีพ
 - 3.1 ศูนย์ฝึกวิชาชีพจังหวัดกาญจนบุรี "สามสงฆ์ทรงพระคุณ"
 - 3.2 ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 - 3.3 ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน (ศฝช.) จังหวัดชุมพร เชียงราย บัณฑิตานี้ มุกดาหาร สระแก้ว สุรินทร์ อุตรดิตถ์)สถาบันการศึกษาทางไกล
4. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวัง)
5. สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร

6. ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเป้าหมายพิเศษ

7. ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในต่างประเทศ

หน่วยงานต่างๆข้างต้นมีหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะ และพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้ประกอบการได้มีทักษะในการจัดการธุรกิจขนาดย่อม วิธีการหนึ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ดีของผู้ประกอบการ และน่าจะเป็นการแก้ปัญหาที่ดีอีกหนทางหนึ่ง จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องหันหน้าเข้าหาผู้ประกอบการ โดยผู้จัดเป็นผู้เริ่มต้นก่อน ดีกว่าจะให้ผู้ประกอบการหันมาหา ซึ่งวิธีการนี้จะสามารถทำได้ง่ายกว่า

“โดยปกติแล้ว ผู้ประกอบการจะมีความคาดหวังเสมอว่าหน่วยงานของรัฐน่าจะมีแหล่งเรียนรู้ มีข้อมูลทางวิชาการมากมายทั้งเอกสาร และทรัพยากรบุคคลสำหรับการจัดการเรียนรู้ หากหน่วยงานของรัฐนำศาสตร์ความรู้ต่างๆ เหล่านี้เข้าหาผู้ประกอบการ จะเป็นการช่วยเหลือผู้ประกอบการก่อนที่จะให้หน่วยงานของรัฐยื่นมือมาหา น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมระหว่างผู้จัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมกับผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่น่าจะทำให้การสร้างความสัมพันธ์ได้ดี”

(สันติ วิริยะรัตนะศักดิ์. ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการธุรกิจขนาดย่อม. สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2555)

บทบาทของผู้ประกอบการและผู้จัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมที่จะผลักดันให้เกิดจุดเริ่มต้นของการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมที่ยั่งยืน โดยส่งเสริมให้มี การพัฒนาทักษะการจัดการธุรกิจขนาดย่อมในการธุรกิจ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดบทบาทและแสดงบทบาทของตนให้ชัดเจน

“บทบาทของผู้ประกอบการ ต้องร่วมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ให้เป็นวิธีการที่มีบทบาทหลักในการส่งเสริมทักษะการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ให้เกิดเป็นหลักหรือแนวทางสำหรับการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม และนำไปใช้ประโยชน์ต่อส่วนร่วม”

(ระวี สัจจโสภณ. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบ. สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2555)

“บทบาทหน่วยงานรัฐ เป็นแกนนำให้กับผู้ประกอบการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม โดยการสร้างความสัมพันธ์ ส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ โดยร่วมพัฒนาผู้ประกอบการให้มีคุณภาพ นอกจากนี้หน่วยงานรัฐ ควรสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ประกอบการ โดย

ทำภารกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมกับผู้ประกอบการ รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลของผู้ประกอบการ และที่ปรึกษาทางวิชาการ ตลอดจนสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้ประกอบการ และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีทักษะในการจัดการจัดการธุรกิจขนาดย่อมเพื่อธุรกิจของตนเอง นอกจากนี้ควรสร้างหลักสูตรการเรียนรู้โดยนำประสบการณ์จริงของผู้ประกอบการ เป็นสื่อในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของผู้ประกอบการในการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมต่อไป”

(ขจรศักดิ์ สังข์เจริญ. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2555)

กล่าวโดยสรุปกลไกการพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการที่ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมของตนเอง ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นระหว่างสองฝ่ายคือทั้งผู้ประกอบการและหน่วยงานของรัฐ เป็นการเอื้อเอื้อกันและกัน กล่าวคือผู้ประกอบการต้องร่วมสร้างเครือข่าย หรือกลุ่มผู้ประกอบการ เพื่อสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ การถ่ายทอดทักษะการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ร่วมคิด ร่วมทำให้มีคุณภาพ ส่วนบทบาทของหน่วยงานของรัฐ ก็ต้องเป็นแหล่งความรู้ สร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ประกอบการ เป็นที่ปรึกษาหรือทางวิชาการ สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้ประกอบการ สนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีทักษะในการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสามารถสรุปแนวทางได้ดังนี้

1. ควรให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรม โดยเฉพาะเสนอหลักสูตร การกำหนดระยะเวลา การจัดกิจกรรม เพื่อให้การจัดฝึกอบรมนั้น ตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการมากที่สุด เพื่อเป็นการส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้ของผู้ประกอบการ ซึ่งผู้ประกอบการจะได้นำสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันมาร่วมไว้ในการจัดฝึกอบรม
2. ควรเน้นให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดฝึกอบรม เพื่อให้การประเมินผลนั้น เหมาะสมกับผู้ประกอบการมากที่สุด
3. ควรเน้นให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในเป็นวิทยากร การจัดฝึกอบรม โดยผู้ประกอบการจะได้นำสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันมาแบ่งปัน เนื่องจากเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้ประกอบการจะได้นำความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น

4. ควรเน้นให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดฝึกอบรม เพื่อให้การประเมินผลนั้น เหมาะสมกับผู้ประกอบการมากที่สุด

3. ด้านการประชาสัมพันธ์

กระบวนการประชาสัมพันธ์ทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ผู้ที่รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์ในปัจจุบันคือ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งหน้าที่หลักของทั้ง 2 หน่วยงานนี้ คือ การดำเนินการ การจัดกิจกรรม รวมถึงเรื่องของการประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้ประกอบการ

“บทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม จะขึ้นตรงกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้ประกอบการ บริหารจัดการในเรื่องการจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้ประกอบการเกิดทักษะการเรียนรู้การจัดการธุรกิจขนาดย่อม”

(ระวี สัจจโสภณ. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบ. สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2555)

ในช่วงแรกของการประชาสัมพันธ์นั้นผู้จัดเน้น การส่งจดหมาย แผ่นพับ การแจ้งทางโทรศัพท์ ผ่านสื่อโทรทัศน์และวิทยุให้ผู้ประกอบการรับทราบถึงกิจกรรมต่างๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากมีผู้สนใจในการประกอบธุรกิจขนาดย่อมเพิ่มขึ้นทุกวันทำให้การเข้าถึงผู้ประกอบการรายใหม่ๆ เป็นไปได้ยาก ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ในระยะแรกไม่ควรครอบคลุมและทั่วถึง

วัตถุประสงค์หลักในการทำการประชาสัมพันธ์ คือ การให้การจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม เป็นที่รู้จักทั้งผู้ประกอบการที่ประกอบธุรกิจขนาดย่อมอยู่แล้ว และผู้ประกอบการหน้าใหม่ได้รู้จัก เนื่องจากการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมเป็นทักษะที่ผู้ประกอบการทุกคนควรมีในการประกอบธุรกิจ จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการได้ให้ข้อมูลว่า การที่ผู้ประกอบการได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆ ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม จะก่อให้เกิดผลดีกับผู้ประกอบการ

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม พบว่าสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มี 3 ประเภท คือ สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อกิจกรรม

1. สื่อมวลชนสื่อมวลชนเป็นสื่อหลักที่มีความสำคัญในการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้เนื่องจากความสามารถในการเข้าถึงและครอบคลุมเป้าหมาย ซึ่งมีจำนวนมากและกระจายกระจายกันไปได้ในเวลาอันรวดเร็ว โดยจะใช้สื่อมวลชนเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรู้จักและจดจำหน่วยงานที่มีการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

การประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมนั้น สื่อมวลชนที่ใช้ในช่วงแรกๆ คือโทรทัศน์ เนื่องจากสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง พร้อมทั้งทำให้ผู้พบเห็นจดจำได้ง่าย การใช้สื่อโทรทัศน์ต้องมีการใช้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้ประกอบการทั้งรายเก่า และรายใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องรู้จักหน่วยงานที่จัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

“การเลือกใช้สื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ จะสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว ผู้ประกอบการจะสามารถรู้จักและจดจำหน่วยงานที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมได้ ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของเราที่ว่า ต้องการให้หน่วยงานที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมเป็นที่รู้จักได้อย่างรวดเร็ว”

(วีระกุล อรรถนะนาถ. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2555)

นอกจากการประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ด้วยโทรทัศน์แล้ว การขอความร่วมมือจากหนังสือพิมพ์ วิทยุเข้ามามีส่วนช่วยในการกระจายข้อมูลข่าวสารในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการเชิญสื่อมวลชนมาร่วมกิจกรรม หรือมาทำข่าวกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น

“ด้วยที่ทางเราเป็นภาคราชการ งบประมาณในการประชาสัมพันธ์ หรือการจัดทำสื่อนี้มีจำนวนจำกัด ดังนั้นการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของเราจะอยู่ในรูปแบบการขอความร่วมมือ และช่วยเหลือจากหน่วยงานและสื่อประเภทต่างๆ”

(วีระกุล อรรถนะนาถ. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2555)

2. สื่อเฉพาะกิจจากการสัมภาษณ์พบว่า การใช้สื่อเฉพาะกิจ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อกิจกรรมนั้น สื่อดังกล่าวจะต้องถูกใช้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการประชาสัมพันธ์แต่ละกิจกรรมรวมทั้งการจัดเผยแพร่สื่อในแต่ละโอกาสการใช้สื่อเฉพาะกิจในนี้จะเป็นเรื่องของการออกหนังสือราชการเป็นส่วนใหญ่ เพื่อขอประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือ ต่อหน่วยงานหรือสื่อต่างๆ สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น แผ่นพับชี้แจงและเผยแพร่ให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยการนำแผ่นพับไปวางไว้ยังจุดต่างๆในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การจัดการเรียนรู้ธุรกิจขนาดย่อม

“เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐเป็นองค์กรใหญ่ มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกันในหลายๆ ส่วน ดังนั้นการนำจุดแข็งตรงนี้มาสร้างเป็นเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถจะเข้าถึงผู้ประกอบการได้มากขึ้น”

(ชิตชงค์ นันทนาเนตร. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาขนาดระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2555)

“สำหรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อทำการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างหลากหลายและเข้าถึงผู้ประกอบการได้มากที่สุด”

(ระวี สัจจโสภณ. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาขนาดระบบ. สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2555)

3. สื่อกิจกรรมสำหรับสื่อกิจกรรมนั้น ในการประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนรู้ สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ควรจะมีสื่อกิจกรรมหลัก เพื่อเป็นการกระตุ้นผู้ประกอบการ

“ในการจะทำให้การจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมเป็นที่รู้จักและแพร่หลายอย่างรวดเร็ว ต้องเน้นการจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงหรือรับรู้ ข้อมูลข่าวสารนั้นได้อย่างทั่วถึง เช่น การจัดกิจกรรมการแสดงผลงานการจัดการธุรกิจขนาดย่อมของผู้ประกอบการในแต่ละภูมิภาค ควรจัดปีละ1-2ครั้ง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมเป็นที่รู้จักได้มากขึ้น”

(สันติ วิริยะรัตนะศักดิ์. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาขนาดย่อม. สัมภาษณ์, 18 มีนาคม

2555)

นอกจากนี้แล้วการจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ยังเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ดีอีกทางหนึ่งด้วย เพราะจะทำให้ผู้ที่สนใจสามารถที่จะเข้ามาเรียนรู้และค้นคว้าข้อมูลได้อีกทางหนึ่ง

“นิทรรศการจะเป็นตัวเล่าเรื่องราวและประชาสัมพันธ์ได้ดีอีกทางหนึ่ง การจะประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อนิทรรศการนี้จะช่วยให้ผู้ประกอบการ หรือผู้ที่สนใจในการประกอบธุรกิจขนาดย่อมได้เห็นถึงแหล่งข้อมูล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการมีความรู้ในเรื่องการจัดการธุรกิจขนาดย่อม”

(วีระกุล อรรถยะนาท. ผู้เชี่ยวชาญด้านกรศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2555)

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสามารถสรุปแนวทางได้ดังนี้

1. ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เนื่องจากความสามารถในการเข้าถึงและครอบคลุมเป้าหมาย ซึ่งมีจำนวนมากและกระจัดกระจายกันไปได้ในเวลาอันรวดเร็ว เพื่อให้ผู้ประกอบการรู้จักและจดจำหน่วยงานที่มีการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม และการขอความร่วมมือจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ เข้ามามีส่วนช่วยในการกระจายข้อมูลข่าวสารในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการเชิญสื่อมวลชนมาร่วมกิจกรรม หรือมาทำข่าวกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้น

2. ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อเฉพาะกิจ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อกิจกรรมนั้น สื่อดังกล่าวจะต้องถูกใช้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการประชาสัมพันธ์แต่ละกิจกรรมรวมทั้งการจัดเผยแพร่สื่อในแต่ละโอกาสเช่น แผ่นพับใช้แจกและเผยแพร่ให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยการนำแผ่นพับไปวางไว้ยังจุดต่างๆ ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนรู้ธุรกิจขนาดย่อม

3. ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อกิจกรรม เช่น การจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ยังเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ดีอีกทางหนึ่งด้วย เพราะจะทำให้ผู้ที่สนใจสามารถที่จะเข้ามาเรียนรู้และค้นคว้าข้อมูลได้อีกทางหนึ่ง และยังสอดคล้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเชิงบูรณาการอีกด้วย

4. ด้านสภาพแวดล้อม

ปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมคือ สภาพแวดล้อม เพราะสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะของผู้ประกอบการได้ ดังนั้นผู้จัดจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นผู้ประกอบการให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของตนเองเต็มตามศักยภาพ เพื่อที่จะได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ประกอบการให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

“สภาพแวดล้อมของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมเป็นสิ่งที่ควรให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ไม่ควรเพิกเฉยละเลย เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้ประกอบการ สภาพแวดล้อมทางการเรียนถูกจัดโดยบุคลากรทางการศึกษา หรือ ผู้สอน แต่โดยในสภาพ ความเป็นจริงนั้นเป็นที่สังเกตว่าสภาพแวดล้อมทางการเรียนต่าง ๆ ดังกล่าว ไม่ค่อยได้รับความเอาใจใส่เท่าใดนัก ส่วนใหญ่จะมองข้ามไปจนเกิดผลเสียต่อการเรียนรู้ของผู้ประกอบการ และยังเป็นการเรียนด้วยตนเอง ผู้ประกอบการมักเข้าใจผิดว่า เพียงให้เวลาใส่ใจต่อการอ่าน หรือวิธีการเรียน ก็เพียงพอแล้ว และมองข้ามความเป็นจริงเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการเรียนของตนเอง ดังนั้น หาก ได้ตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการเรียน ทำความเข้าใจและจัด สภาพแวดล้อมทางการเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนของตนเอง ก็จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้ของมีประสิทธิภาพมากขึ้น”

(ขจรศักดิ์ สังข์เจริญ. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2555)

สภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมที่เป็นรูปธรรม หรือสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพต่าง ๆ ที่ทำขึ้น เช่น อาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุ อุปกรณ์ หรือสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ตาม ธรรมชาติ อันได้แก่ ต้นไม้ พืช ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพแวดล้อมมีผลกระทบต่อกระบวนการทำกิจกรรมของผู้เรียน คือช่วยอำนวยความสะดวก หรือขัดขวางการกระทำของผู้เรียน การจัดเฟอร์นิเจอร์ และเครื่องมือบางอย่าง อาจเหมาะกับบุคคลหนึ่ง แต่ไม่เหมาะกับอีกคนหนึ่งก็ได้ แม้กระทั่งเวลา อากาศ อุณหภูมิ แสง เสียง ก็อาจมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน

การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางการเรียนของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการมักจะหาสาเหตุที่เป็นปัญหาที่ส่งผลต่อการเรียนที่มาจากสภาพแวดล้อมภายนอก และปรับสภาพให้เหมาะกับตน แต่วิธีการนี้ ก็อาจใช้ได้เพียงระยะหนึ่ง เพราะมักเป็นการปรับสภาพภายนอกไม่ได้แก้ไขที่สาเหตุ ผู้ประกอบการต้องพยายามทำความเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง แต่ตอบคำถามให้ได้ว่าตนเองเรียนได้ดีในสภาพอย่างไร

“ปัญหาในการเรียนมักจะมาจากพฤติกรรมในการเรียนของผู้ประกอบการนั่นเอง ซึ่งต้องปรับแก้ไขจากพฤติกรรม จากลบ มาเป็น บวกต่อพฤติกรรมการเรียน โดยต้องเข้าใจให้ถูกต้องก่อนว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองมีลักษณะคือ จะเรียน เมื่อไรที่ไหน ก็ได้ตามความพอใจโดยเลือกเรียนตามเวลาที่ผู้ประกอบการว่าง ทำให้ผู้ประกอบการที่สามารถจัดการกับเวลาเรียน การทำงาน ชีวิตส่วนตัวและสังคม สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แตกต่างจากผู้ประกอบการบางคนที่ไม่สามารถกำหนดเวลาของตนเองก็อาจทำให้การเรียนล้มเหลวได้”

(ระวี สัจจโสภณ. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบ. สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2555)

เมื่อผู้เรียนเลือกสถานที่ได้ตามความพอใจแล้วผู้เรียนจะใช้เวลาในการทำความเข้าใจบทเรียนได้เต็มที่ บางคนอาจใช้เวลา 1 ชั่วโมงต่อหนึ่งบทเรียน ในขณะที่บางคนอาจใช้เวลา 5 ชั่วโมงก็ได้ แต่ประสิทธิภาพเท่ากัน คือ เข้าใจทั้งบทเรียน เนื่องจากความสามารถในการรับรู้ของผู้ประกอบการแต่ละคนย่อมไม่เท่ากัน แบบเรียนที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง ต้องมีการบอกวัตถุประสงค์ในแต่ละบทไว้ให้ชัดเจนเพราะถ้าผู้เรียนสามารถตอบคำถามของวัตถุประสงค์ได้ทั้งหมดแสดงว่าผู้เรียนเข้าใจบทเรียนนั้น

“การมีปฏิสัมพันธ์กันในขณะเรียน จะช่วยให้ผู้ประกอบการสนุกกับการเรียน การวางแผนกิจกรรมการเรียนสำหรับตนและหากมีเพื่อนเป็นกลุ่ม ย่อมทำให้เกิดความน่าสนใจในการเรียน และมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น และทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจที่กระจ่างแจ้งมากขึ้น หรือการช่วยเหลือในการเรียนรู้แก่ผู้ประกอบการ”

(สันติ วิริยะรัตนศักดิ์. ผู้เชี่ยวชาญด้านกรธุรกิจขนาดย่อม. สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2555)

การเลือกวิธีเรียน ผู้ประกอบการแต่ละคนย่อมมีวิธีเรียนแบบที่ตนชอบ เพราะฉะนั้นผู้ประกอบการสามารถเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง บางคนอาจชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะสะดวก และง่าย ในขณะที่บางคนอาจชอบการเรียนรู้ด้วยการฝึกอบรม แต่ทั้งนี้ผู้เรียนต้องมี

ความตระหนักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ผู้ประกอบการจะทำการวางแผนและกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เลือกแหล่งข้อมูลเลือกวิธีการเรียนรู้ และการประเมินผลด้วยตนเอง โดยจะมีผู้ช่วยเหลือหรือไม่มีผู้ช่วยเหลือก็ได้

“สภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่มีการพัฒนาไปมากตัวอย่างที่เห็นได้ชัด ได้แก่ คอมพิวเตอร์ สื่อโทรทัศน์ และ ระบบการเรียนการสอนสมัยใหม่ ตัวอย่าง คือ e-learning หรือ การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ช่วยให้การเรียนเป็นรายบุคคลบรรลุวัตถุประสงค์ยิ่งขึ้น การเรียนเป็นรายบุคคล หรือการเรียนด้วยตนเอง จะช่วยลดความคับข้องใจของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการสามารถเรียนได้ตามความสามารถของตนเอง และอาจใช้เครื่องมือเหล่านี้เป็นส่วนสนับสนุนการเรียน เช่น การรวบรวมข้อมูล การจัดระบบเอกสาร การบันทึกย่อ ซึ่งจะช่วยให้จัดระบบความคิด รวมทั้งเป็นช่องทางในการสร้างสัมพันธภาพ ปฏิสัมพันธ์ การได้รับการสนับสนุนจากเพื่อน และผู้จัด ที่มากขึ้น และบ่อยขึ้นตามความต้องการ”

(วีระกุล อรรถยะนาถ. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2555)

นอกจากนี้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเอง โดยฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การบันทึกข้อความ การจัดประเภทหมวดหมู่ การสังเกต การแสวงหาและใช้แหล่งความรู้ เทคโนโลยีและสื่อที่สนับสนุนการเรียนรวมทั้ง ฝึกฝนการหาประสบการณ์ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาจากการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในความเป็นจริง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน เช่น การเรียนภาษา หรือ คณิตศาสตร์ จะไม่สามารถเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากขาดการฝึกฝนทักษะระดับพื้นฐานทางการเรียน การทำซ้ำ หรือ การเข้าใจการคิดวิเคราะห์ การมองภาพองค์รวม เป็นต้น

“อย่างไรก็ดี ขอให้พึงเข้าใจอย่างถูกต้องว่า การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนนั้นเป็นการเอื้ออำนวยให้การเรียนเป็นไปได้อย่างเหมาะสม ช่วยส่งเสริมให้ การเรียนรู้ของผู้ประกอบการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนหนึ่งอาจได้รับการดำเนินการแล้วโดยสถาบันการศึกษา แต่ก็ต้องระมัดระวังการติดยึดกับวิธีการ จน ลืม แก่นแท้ของสาระ คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และต้องฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ที่เป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของผู้ประกอบการ”

(จิตชงค์ นันทนาเนตร. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2555)

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสามารถสรุปแนวทางได้ดังนี้

1. ควรจัดกิจกรรมที่เน้นให้มีบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยผู้ประกอบการจะสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น ประกอบด้วยความพร้อมในอุปกรณ์ สถานที่ เวลา
2. ควรจัดกิจกรรมที่เน้นให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้ โดยสามารถเรียนรู้ออนไลน์ได้ ซึ่ดี
3. ควรจัดสถานที่ในการจัดการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับผู้ประกอบการ เพราะบางคนอยู่ในพื้นที่ห่างไกล การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มขนาดเล็กในพื้นที่ต่างๆจะทำให้เข้าถึงผู้ประกอบการได้มากขึ้น
4. ควรจัดกิจกรรมที่เน้นให้มีสื่อในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น การศึกษาทางไกล

5. ด้านการประเมินผล

การวัดและการประเมินผลเป็นกระบวนการหนึ่งในกระบวนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม เนื่องจากการวัดเป็นการตรวจสอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในรูปของคะแนนหรือคำบรรยายที่เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้ประกอบการ โดยผู้ประกอบการเองได้ให้ความสำคัญ

“การประเมินผลเป็นการนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการวัดมาพิจารณาตัดสินว่าผู้ประกอบการสามารถบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเพียงใด มีสิ่งใดที่ต้องการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งประโยชน์จากการวัดและการประเมินผลของการจัดการเรียนรู้จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ”

(สันติ วิริยะรัตนศักดิ์. ผู้เชี่ยวชาญด้านการธุรกิจขนาดย่อม. สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2555)

โดยผู้ประกอบการเองได้ให้ความสำคัญกับการประเมินผลด้วยเช่นกัน นอกจากนี้แล้วผลจากการวัดการประเมินยังเป็นข้อมูลที่ถูกนำมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้การจัดการธุรกิจขนาดย่อมให้มีคุณภาพ และเกิดแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

จากวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้คือ การที่ผู้ประกอบการมีทักษะการจัดการธุรกิจขนาดย่อม การหาแนวทางในการส่งเสริมทักษะหรือการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะให้ผู้เรียน

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนด เช่น การจัดกิจกรรม การใช้สื่อ ซึ่งการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

“บทบาทของผู้จัดคือการตรวจสอบว่าผู้ประกอบการมีพฤติกรรมเป็นไปตามเกณฑ์ของ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ ผู้ประกอบการมีผลทางการเรียนรู้ในระดับใด ผู้ประกอบการมีข้อบกพร่องอะไรที่ต้องต้องแก้ไข หรือช่วยเสริมให้ดีขึ้น”

(ระวี สัจจโสภณ. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบ. สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2555)

การประเมินผลกระบวนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อ ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมตามสภาพจริงเป็นการประเมินที่ สอดคล้องกับความสามารถ หรือคุณลักษณะตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนเป็นการประเมินผล การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ จากการปฏิบัติงาน หรือการเข้าร่วมกิจกรรม

“ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถคาดคะเนสถานการณ์จริงที่ผู้ประกอบการนำผลการเรียนเรื่องการ จัดการธุรกิจขนาดย่อมไปใช้ได้อย่างแน่ชัดก็ตาม แต่ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลาย จะทำให้ การประเมินผลของผู้เรียนนั้นมีความครอบคลุม มิใช่เพียงการวัดด้วยปากกา และกระดาษ แต่เน้น การตรวจสอบถึงทักษะความคิดในการจัดการธุรกิจขนาดย่อม และการนำไปปฏิบัติจริง”

(วีระกุล อรรถยະណาค. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2555)

นอกจากการประเมินผลตามสภาพจริงแล้ว จุดมุ่งหมายของกระบวนการจัดการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาด ย่อมอีกประการหนึ่งคือ ผู้ประกอบการมีความสามารถในการปฏิบัติโดยการนำเอาความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ ในการประกอบธุรกิจขนาดย่อมให้ประสบผลสำเร็จ วิธีการประเมินการปฏิบัติจึงเป็น อีก วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้ประกอบการที่เหมาะสมอีกวิธีหนึ่ง

“การประเมินการปฏิบัติทำได้โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถ ทักษะและ ลักษณะนิสัยในการเรียน การประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ เพื่อนำข้อมูลที่รวบรวมมาใช้ในการ ตรวจสอบว่าผู้ประกอบการสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้หรือไม่ และยังมีทักษะใดของผู้เรียน ที่ต้องปรับปรุงหรือส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นอีก วิธีการประเมินการปฏิบัติ ประกอบด้วย การพูด การสาธิต การทดลอง การแสดงบทบาทสมมติ และอื่นๆ ซึ่งจะทำให้ผู้

ประเมินสามารถใช้การสังเกตเพื่อ ตรวจสอบสิ่งที่ผู้ประกอบการแสดงออกว่ามีทักษะตามที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้หรือไม่”

(ขจรศักดิ์ สังข์เจริญ. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2555)

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสามารถสรุปแนวทางได้ดังนี้

1. ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการประเมินผลตามสภาพจริง
2. ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการประเมินผลจากการปฏิบัติ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม โดยมุ่งศึกษาทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินผล โดยในการวิจัยคั้งนี้มุ่งศึกษาผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงปลาทะเลสวยงามและนก ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 287 คน โดยพัฒนาเครื่องมือวัดศึกษาปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการ ผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย 5 ท่าน ประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านกรวิจัยและสถิติกรวิจัย ผู้เชี่ยวชาญการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้เชี่ยวชาญการจัดการธุรกิจขนาดย่อม จากนั้นนำผลการวิจัยที่ได้มาสร้างและพัฒนาเป็นร่างทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง จำนวน 5 ท่าน ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญการศึกษานอกระบบโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัย ผู้เชี่ยวชาญการจัดการธุรกิจขนาดย่อม จากนั้นนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ได้มาสรุปเป็นแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาปัญหา ความต้องการ ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในเชิงสำรวจโดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงนกและปลาทะเลสวยงามเท่ากับ 287 คน สำหรับการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ซึ่งใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนของแบบวัดระดับที่เป็น ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมนั้นวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอในรูปแบบของตาราง เพื่ออธิบายเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมโดย ผลการวิจัยมี ดังนี้

ผู้ประกอบการ เป็นเพศหญิงและเพศชายอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน อายุเฉลี่ย 36 ปี ซึ่ง ผู้ตอบมีอายุสูงสุด คือ 60 ปี และต่ำสุด 17 ปี ระดับการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาคือ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจขนาดย่อมเฉลี่ย 4 ปี ส่วนมากมีการเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต และการเข้ารับการศึกษาอบรมรองลงมา

จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีปัญหาในด้านเนื้อหาและกิจกรรมซึ่งจัดได้ว่ามีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูงมาก โดยที่การให้ความรู้ด้านการจัดการบุคลากรในเรื่องการฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล การให้ความรู้ด้านการบริหารในเรื่องการวางแผน และการให้ความรู้ด้านการจัดการบุคลากรในเรื่องการประเมินผลพนักงาน

ปัญหาในด้านการมีส่วนร่วมมีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูง การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้วิธีการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ และการมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร ในการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ

ปัญหาในด้านการประชาสัมพันธ์มีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูง การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อมวลชนเช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสารเผยแพร่ หนังสือในโอกาสพิเศษ รายงานประจำปี และการให้มีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อโทรทัศน์ เช่น เทปบันทึกเสียง เทปวีดีทัศน์ ฟิล์มภาพยนตร์ แผ่นดิสเก็ต แผ่นซีดีรอม เป็นต้น

ปัญหาในด้านสภาพแวดล้อมมีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูงมาก โดยบรรยากาศในการเรียนรู้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้ เช่น ห้องแอร์ เครื่องขยายเสียง ห้องน้ำ เป็นต้น และสื่อในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ จอโปรเจคเตอร์ เอกสาร

ปัญหาในด้านการประเมินผลมีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูง โดยการจัดทำแบบประเมินตนเองหลังจากการเข้ารับการฝึกอบรม การได้รับวุฒิบัตรหลังจากการเข้ารับการฝึกอบรม และการทำแบบประเมินทุกครั้งที่เกี่ยวข้องนิทรรศการต่างๆ

ความต้องการในด้านเนื้อหาและกิจกรรมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับ สูงมาก โดยที่ การให้ความรู้ด้านการบริหาร ในเรื่องการวางแผน และการให้ความรู้ด้านการจัดการด้านเครื่องมือ เครื่องจักรในเรื่องการจัดซื้อ

ความต้องการในด้านการมีส่วนร่วมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วิธีการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ การมีส่วนร่วมในการเสนอหลักสูตร ในการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ และการมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร ในการจัดฝึกอบรม

ความต้องการในด้านการประชาสัมพันธ์มีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง การประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ การประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อกิจกรรม เช่น การจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม การจัดริ้วขบวน การจัดนิทรรศการ การจัดแสดง การจัดกิจกรรมทางการศึกษา และการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อบุคคล เช่น การสนทนาพบปะพูดคุย การประชุม การสอน การให้สัมภาษณ์ การได้วาที่ การอภิปราย การปาฐกถา และการพูดในโอกาสพิเศษ

ความต้องการในด้านสภาพแวดล้อมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง โดยสื่อในการจัดการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ จอโปรเจคเตอร์ เอกสาร เป็นต้น สถานที่ในการจัดการเรียนรู้ และบรรยากาศในการเรียนรู้

ความต้องการในด้านการประเมินผลมีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง โดยจะได้รับเกียรติบัตรจากการร่วมงานนิทรรศการต่างๆ การจัดทำแบบประเมินตนเองให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม และการได้รับวุฒิบัตรหลังจากการเข้ารับการฝึกอบรม

ดังนั้นการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ในปัจจุบันผู้ประกอบการเห็นว่าต้องมีความหลากหลายในวิธีการ เพื่อที่จะได้เข้าถึงผู้ประกอบการได้มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้นั้นก็ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความต้องการของผู้ประกอบการด้วย

ส่วนที่ 2 แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้คือ ผู้จัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือด้านเนื้อหาและกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านเนื้อหาและกิจกรรมเนื้อหาและกิจกรรมจะต้องสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงจำเป็นต้องตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการให้ได้มากที่สุด ดังนั้นก่อนการจัดการเรียนรู้ ผู้จัดจะทำการต้องศึกษาปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการเสียก่อน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ ผู้จัดจะได้จัดการเรียนรู้และกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการต่างๆ เหล่านั้น นอกจากนี้ก็ยังมุ่งในเรื่องประโยชน์ของผู้ประกอบการ รวมไปถึงการส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ประกอบการในการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

1.1 ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาสาระเรื่องการบริหารบุคคล การประเมินผล พนักงาน ฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม และเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้ประกอบการจะได้มีความเข้าใจและนำไปปรับใช้ในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม

1.2 ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาสาระเรื่องการบริหาร การวางแผนซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม และเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้ประกอบการจะได้มีความเข้าใจและนำไปปรับใช้ในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม

1.3 ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาสาระเรื่องการบริหารการเงิน การลงทุน การเริ่มต้นธุรกิจ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม และเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้ประกอบการจะได้มีความเข้าใจและนำไปปรับใช้ในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม

1.4 ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการสัมมนา ผู้ประกอบการจะได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลการประกอบธุรกิจขนาดย่อม ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม

1.5 ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการดูงาน ผู้ประกอบการจะได้มีการเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว นักศึกษาจะได้มีความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น

1.6 ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการแบบบรรยาย หากเนื้อหาสาระหรือประเด็นข้อสงสัยเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้ประกอบการ จะทำให้นักศึกษาได้ใช้ประโยชน์ได้

1.7 ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น อีเลิร์นนิง (E-learning) ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เกิดขึ้นทั่วโลก การเรียน ผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นการเรียนตามอัธยาศัยที่สามารถเข้าไปศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลา

1.8 ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ ผ่านการจัดนิทรรศการ สารสนเทศที่สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดทักษะและเรียนรู้ด้วยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้การจัดการธุรกิจขนาดย่อม

1.9 ควรจัดฝึกอบรมโดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบการศึกษาทางไกล เพราะสามารถเข้าถึงและตอบสนองปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการได้ และควรใช้เทคนิคที่หลากหลายในการจัดฝึกอบรมแต่ละครั้ง

2. ด้านการมีส่วนร่วมกลไกการพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการที่ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมของ

ตนเอง ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นระหว่างสองฝ่ายคือทั้งผู้ประกอบการและหน่วยงานของรัฐ เป็นการเอื้อเฟื้อกันและกัน กล่าวคือผู้ประกอบการต้องร่วมสร้างเครือข่าย หรือกลุ่มผู้ประกอบการ เพื่อสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ การถ่ายทอดทักษะการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ร่วมคิด ร่วมทำให้มีคุณภาพ ส่วนบทบาทของหน่วยงานของรัฐ ก็ต้องเป็นแหล่งความรู้ สร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ประกอบการ เป็นที่ปรึกษาหรือทางวิชาการ สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้ประกอบการ สนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีทักษะในการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

2.1 ควรให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรม โดยเฉพาะเสนอหลักสูตร การกำหนดระยะเวลา การจัดกิจกรรม เพื่อให้การจัดฝึกอบรมนั้น ตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการมากที่สุด เพื่อเป็นการส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้ของผู้ประกอบการ ซึ่งผู้ประกอบการจะได้นำสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันมาร่วมใช้ในการจัดฝึกอบรม

2.2 ควรเน้นให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดฝึกอบรม เพื่อให้การประเมินผลนั้น เหมาะสมกับผู้ประกอบการมากที่สุด

2.3 ควรเน้นให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในเป็นวิทยากร การจัดฝึกอบรม โดยผู้ประกอบการจะได้นำสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันมาแบ่งปัน เนื่องจากเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว ผู้ประกอบการจะมีความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น

2.4 ควรเน้นให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดฝึกอบรม เพื่อให้การประเมินผลนั้น เหมาะสมกับผู้ประกอบการมากที่สุด

3. ด้านการประชาสัมพันธ์ หลักในการทำการประชาสัมพันธ์ คือ การให้การจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม เป็นที่รู้จักทั้งผู้ประกอบการที่ประกอบธุรกิจขนาดย่อมอยู่แล้ว และผู้ประกอบการหน้าใหม่ได้รู้จัก เนื่องจากการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม เป็นทักษะที่ผู้ประกอบการทุกคนควรมีในการประกอบธุรกิจ จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการได้ให้ข้อมูลว่า การที่ผู้ประกอบการได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม จะก่อให้เกิดผลดีกับผู้ประกอบการ

3.1 ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เนื่องจากความสามารถในการเข้าถึงและครอบคลุมเป้าหมาย ซึ่งมีจำนวนมาก และกระจายตัวกันไปได้ในเวลาอันรวดเร็ว เพื่อให้ผู้ประกอบการรู้จักและจดจำหน่วยงานที่มีการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม และการขอความร่วมมือจากหนังสือพิมพ์ วิทยุเข้ามามีส่วนช่วยในการกระจายข้อมูลข่าวสารในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการเชิญสื่อมวลชนมาร่วมกิจกรรม หรือมาทำข่าวกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้น

3.2 ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อเฉพาะกิจ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อกิจกรรมนั้น สื่อดังกล่าวจะต้องถูกใช้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการประชาสัมพันธ์แต่ละกิจกรรมรวมทั้งการจัดเผยแพร่สื่อในแต่ละโอกาสเช่น แผ่นพับใช้แจกและเผยแพร่ให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยการนำแผ่นพับไปวางไว้ยังจุดต่างๆ ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนรู้ธุรกิจขนาดย่อม

3.3 ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อกิจกรรม เช่น การจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ยังเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ดีอีกทางหนึ่งด้วย เพราะจะทำให้ผู้ที่สนใจสามารถที่จะเข้ามาเรียนรู้และค้นคว้าข้อมูลได้อีกทางหนึ่ง และยังสอดคล้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเชิงบูรณาการอีกด้วย

4. ด้านสภาพแวดล้อมสภาพแวดล้อม เพราะสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะของผู้ประกอบการได้ ดังนั้นผู้จัดจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นผู้ประกอบการให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของตนเองเต็มตามศักยภาพ เพื่อที่จะได้เปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ประกอบการให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนนั้นเป็นการเอื้ออำนวยให้การเรียนเป็นไปได้อย่างเหมาะสม ช่วยส่งเสริมให้ การเรียนรู้ของผู้ประกอบการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.1 ควรจัดกิจกรรมที่เน้นให้มีบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยผู้ประกอบการจะสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้นประกอบด้วยความพร้อมในอุปกรณ์ สถานที่ เวลา

4.2 ควรจัดกิจกรรมที่เน้นให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้ โดยสามารถเรียนรู้อินเทอร์เน็ตได้ ซึ่ดี

4.3 ควรจัดสถานที่ในการจัดการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับผู้ประกอบการ เพราะบางคนอยู่ในพื้นที่ห่างไกล การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มขนาดเล็กในพื้นที่ต่างๆจะทำให้เข้าถึงผู้ประกอบการได้มากขึ้น

4.4 ควรจัดกิจกรรมที่เน้นให้มีสื่อในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น การศึกษาทางไกล

5. ด้านการประเมินผลการศึกษาที่ผู้ประกอบการมีทักษะการจัดการธุรกิจขนาดย่อม การหาแนวทางในการส่งเสริมทักษะหรือการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนด ซึ่งการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมจะช่วยให้

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด การประเมินที่สอดคล้องกับความสามารถ หรือ คุณลักษณะตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการ จัดการเรียนรู้ จากการปฏิบัติงาน หรือการเข้าร่วมกิจกรรม วิธีการประเมินการปฏิบัติจึงเป็นอีก วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้ประกอบการที่เหมาะสมอีกวิธีหนึ่ง

5.1 ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการประเมินผลตามสภาพจริง

5.2 ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการประเมินผลจากการปฏิบัติ

อภิปรายผล

แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะ การเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

จากการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อ ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม สามารถอภิปรายผลในประเด็น ด้าน เนื้อหาและกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการ ประเมินผล ได้ดังนี้

1. ด้านเนื้อหาและกิจกรรม

ปัญหาของผู้ประกอบการ คือ การขาดความรู้ด้านการจัดการบุคลากรนับว่ามี ความสำคัญที่สุด โดยเฉพาะเรื่องของการจัดคนเข้าทำงานซึ่งพยอม วงศ์สารศรี (2534) ได้กล่าว ว่าเป็นการจัดหาบุคคลและเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับลักษณะงานที่กำหนดไว้ กล่าวคือ เป็นการ หาคนให้เหมาะสมกับงานนั่นเอง สำหรับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการที่ ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ ดำเนินการสรรหา คัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ให้ปฏิบัติงานในองค์กร พร้อมทั้งสนใจการพัฒนาธำรงรักษาให้สมาชิกที่ปฏิบัติงานในองค์กร เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ในการทำงาน การบริหาร ประกอบด้วยหน้าที่ ทางการบริหาร 5 ประการ ดังที่ Fayol (2537) ได้กล่าวไว้ดังนี้ 1) การวางแผน คือ ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมี ผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนงานปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อสำหรับ เป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต 2) การจัดองค์กร คือภาระหน้าที่ผู้บริหารจำต้องจัดให้มี โครงสร้างของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ และตัวคนอยู่ใน ส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์กรบรรลุความสำเร็จได้ 3) การบังคับ

บัญชาสั่งการ หมายถึง หน้าที่ในการสั่งงานต่างๆ ผู้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชา ซึ่งจะกระทำให้สำเร็จผลด้วยดีก็โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจะต้องเข้าใจคณงานของตน 4) การประสานงาน หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดหมายเดียวกัน การประสานงานเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้เทคนิคในการส่งเสริม ชักจูง ตักเตือน และช่วยเหลือให้ทุกหน่วยงานขององค์การ 5) การควบคุม คือภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว การจัดการการเงินการจัดการด้านการเงินการจัดการด้านการเงินของธุรกิจขนาดย่อม ถือเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะต้องคำนึงถึงในด้านการกำหนดความต้องการทางการเงิน โดยเฉพาะธุรกิจที่กำลังจะเปิดดำเนินหรือธุรกิจที่เปิดดำเนินการอยู่แล้วเพื่อให้เกิดการบริหารเงินให้มีประสิทธิภาพ ความต้องการทางการเงินของธุรกิจจะวนเวียนอยู่รอบๆ ความต้องการที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน 3 ประเภท คือ เงินทุนในการจัดตั้งธุรกิจ เงินทุนในการเริ่มต้นธุรกิจ และเงินทุนในการดำเนินงาน ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม

ผู้ประกอบการมีความต้องการที่จะเรียนรู้ การจัดการธุรกิจขนาดย่อมในเรื่อง การจัดการบุคลากร การบริหาร การจัดการการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมคิด บางโม (2545) ได้กล่าวไว้ดังนี้คือ การจัดการด้านบุคลากร การจัดการด้านการเงิน การจัดการเครื่องมือเครื่องจักร และการจัดการด้านการบริหาร นอกจากนี้เรื่องของความรู้แล้ว ในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้ประกอบการต้องการการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการและมีความเหมาะสม สำหรับการจัดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ด้วย ทฤษฎี Andragogy ตามแนวทางของ Knowles (1987) ได้สรุปพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่สมัยใหม่ ประกอบด้วยความต้องการและความสนใจ ผู้ใหญ่จะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ถ้าหากตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมาเขาก็จะเกิดความพึงพอใจ เพราะฉะนั้นควรจะมีการเริ่มต้นในสิ่งเหล่านี้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดการกิจกรรมทั้งหลายเพื่อให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้นั้นต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ด้วยเสมอ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดีถ้าหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ดังนั้น การจัดหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ควรจะยึดถือเอาสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่เป็นหลักสำคัญ มิใช่ยึดที่ตัวเนื้อหาวิชาทั้งหลาย การวิเคราะห์ประสบการณ์ เนื่องจากประสบการณ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่

แนวทางควรจัดกิจกรรมที่เน้นการสัมมนา การดูงาน การแบบบรรยาย การเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้แก่ อีเลิร์นนิง (E-learning) ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เกิดขึ้นทั่วโลก การเรียนรู้ผ่านการจัดนิทรรศการ สารสนเทศที่สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดทักษะและเรียนรู้ด้วยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้การจัดการธุรกิจขนาดย่อม การจัดฝึกอบรมโดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบทางไกล เพราะสามารถเข้าถึงและตอบสนองปัญหาความต้องการของผู้ประกอบการได้ และควรใช้เทคนิคที่หลากหลายในการจัดฝึกอบรมแต่ละครั้ง สอดคล้องกับสุมาลี สังข์ศรี (2543) ได้เสนอหลักการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีหลักการสำคัญที่นำมาใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. หลักการกระจายโอกาสทางการศึกษาควรต้องหาวิธีการต่างๆ ที่กระจายการศึกษานอกระบบให้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงแม้จะอยู่ในชนบทห่างไกล
2. หลักความยืดหยุ่นการศึกษานอกระบบจะมีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น หลักสูตรสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นได้ ระยะเวลาเรียน สถานที่เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนสามารถปรับให้เอื้อต่อสภาพของกลุ่มเป้าหมายและอำนวยความสะดวกต่อกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด
3. หลักการสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายกิจกรรมการศึกษานอกระบบเน้นการสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญโดยจะมีการสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายก่อนจึงจะกำหนดกิจกรรมกิจกรรมที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายแต่ละพื้นที่อาจแตกต่างกัน
4. หลักความหลากหลายกิจกรรมการศึกษานอกระบบควรมีความหลากหลายทั้งประเภทของกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนการสอนทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายในเรื่องอายุพื้นฐานความรู้ความสนใจเพื่อการศึกษานอกระบบให้กลุ่มเป้าหมายเลือกได้ตามความต้องการ

2. ด้านการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาในด้านการมีส่วนร่วมมีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูง การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้วิธีการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ และการมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร ในการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ การมีส่วนร่วมตั้งแต่คิดโครงการ กิจกรรม โดยเริ่มค้นหาปัญหา สาเหตุ วางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการ ระดมทรัพยากร กำหนดเป้าหมาย สรุบบทเรียน ติดตามประเมินผลรับผลที่เกิดร่วมกัน โดยทั้งนี้ต้องตั้งอยู่ในความเป็นธรรม (สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ, 2547) ดังนั้นการมีส่วนร่วมใน

การจัดการศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับผู้จัด เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการและการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อะหว่างผู้ประกอบการกับผู้จัดหรือหน่วยงานรัฐ มีส่วนร่วมกันในการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับต่ำ ประการแรก เพราะผู้ประกอบการกระจัดกระจาย มิได้มีการรวมกลุ่มกัน หรือมีการรวมกลุ่มกันแต่มีจำนวนน้อย ทำให้การติดต่อหรือการศึกษาปัญหา ความต้องการเป็นไปได้ยาก ประการที่สอง เนื่องจากผู้จัดการศึกษาเป็นหน่วยงานของรัฐทำให้การที่ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก เพราะหน่วยงานของรัฐจะมีนโยบายหรือแบบแผนที่กำหนดมาแล้ว หากได้เข้าไปมีส่วนร่วมก็เป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น เช่น ด้านเนื้อหาและกิจกรรม และด้านการประเมินผลเท่านั้น

ความต้องการในด้านการมีส่วนร่วมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วิธีการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ การมีส่วนร่วมในการเสนอหลักสูตร ในการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ และการมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร ในการจัดฝึกอบรมในสภาวะปัจจุบันการจะให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาคงจะทำได้ยาก และถึงแม้ทำได้ก็ประสบผลสำเร็จน้อย ทั้งนี้ก็แล้วแต่พื้นที่ แล้วแต่บริบทที่แตกต่างทั้งนี้ก็ด้วยเหตุปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น อย่างไรก็ตามหากมีความจริงจัง จริงใจในการพัฒนาการศึกษา การศึกษาข้อมูลพื้นฐานผู้ประกอบการ บริบทธุรกิจขนาดย่อมเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับวางแผนการเริ่มต้นสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้จัดการศึกษากับผู้ประกอบการ ทศนา แสงศักดิ์ (2548) ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ถือเป็นสิ่งสำคัญ แต่อีกวิธีการหนึ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ดีของผู้ประกอบการได้อีกครั้ง และน่าจะเป็นการแก้ปัญหาที่ดีอีกหนทางหนึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้จัดการศึกษาจะต้องหันหน้าเข้าหาผู้ประกอบการ สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2549) ดีกว่าให้ผู้ประกอบการหันมาหา ซึ่งวิธีการนี้จะสามารถทำได้ง่ายกว่า โดยปกติแล้ว ผู้ประกอบการจะมีความคาดหวังเสมอว่าสถานศึกษาน่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ มีข้อมูลทางวิชาการมากมายทั้งเอกสาร และทรัพยากรบุคคลสำหรับการเรียนรู้ หากนำศาสตร์ความรู้ต่างๆ เหล่านี้เข้าหาผู้ประกอบการเป็นการช่วยเหลือ นับเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมระหว่างผู้จัดการศึกษากับผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี กลไกการพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ที่สำคัญ

อีกประการหนึ่งคือการที่ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมของตนเอง ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นระหว่างสองฝ่ายคือทั้งผู้ประกอบการและหน่วยงานของรัฐ เป็นการเอื้อเฟื้อกันและกัน กล่าวคือผู้ประกอบการต้องร่วมสร้างเครือข่าย หรือกลุ่มผู้ประกอบการ เพื่อสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ การถ่ายทอดทักษะการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ร่วมคิด ร่วมทำให้มีคุณภาพ ส่วนบทบาทของหน่วยงานของรัฐ ก็ต้องเป็นแหล่งความรู้ สร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ประกอบการ เป็นที่ปรึกษาหารือทางวิชาการ สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้ประกอบการ สนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีทักษะในการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

แนวทางควรให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรม โดยเฉพาะเสนอหลักสูตร การกำหนดระยะเวลา การจัดกิจกรรม เพื่อให้การจัดฝึกอบรมนั้น ตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการมากที่สุด เพื่อเป็นการส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้ของผู้ประกอบการ ซึ่งผู้ประกอบการจะได้นำสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันมาร่วมไว้ในการจัดฝึกอบรม ควรเน้นให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดฝึกอบรม เพื่อให้การประเมินผลนั้นเหมาะสมกับผู้ประกอบการมากที่สุด ควรเน้นให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในเป็นวิทยากร การจัดฝึกอบรม โดยผู้ประกอบการจะได้นำสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันมาแบ่งปัน เนื่องจากเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว ผู้ประกอบการจะได้รับความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วมากขึ้นควรเน้นให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดฝึกอบรม เพื่อให้การประเมินผลนั้นเหมาะสมกับผู้ประกอบการมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551) กล่าวว่า การส่งเสริมกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ยึดหลักการ ประการหนึ่งคือ หลักการกระจายอำนาจแก่สถานศึกษา และหลักการมีส่วนร่วมของสถาบันต่างๆของสังคมซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งให้ภาคีเครือข่ายและสถาบันอื่นของสังคมมีสิทธิและส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

3. การประชาสัมพันธ์

ปัญหาในด้านการประชาสัมพันธ์มีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูง การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อมวลชนเช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสารเผยแพร่ หนังสือในโอกาสพิเศษ รายงานประจำปี และการให้มีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อโสตทัศน์ เช่น เทปบันทึกเสียง เทปวีดีทัศน์ ฟิล์มภาพยนตร์ แผ่นดิสเก็ต แผ่นซีดีรอม เป็นต้น ผลการวิจัยพบว่า การให้การจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม เป็นที่รู้จักทั้งผู้ประกอบการที่ประกอบธุรกิจขนาดย่อม

อยู่แล้ว และผู้ประกอบการหน้าใหม่ได้รู้จัก เนื่องจากการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจ ขนาดย่อมเป็นทักษะที่ผู้ประกอบการทุกคนควรมีในการประกอบธุรกิจ Bernays (1952) ผู้บุกเบิก งานประชาสัมพันธ์ ให้ความเห็นว่า การประชาสัมพันธ์มีความหมาย 3 ประการ ด้วยกัน คือ 1) เผยแพร่ชี้แจงให้ผู้ประกอบการทราบ 2) ชักชวนให้ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมด้วย ตลอดจนเห็นด้วย กับวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานของสถาบัน 3) ประสานความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการที่ เกี่ยวข้องให้เข้ากับจุดมุ่งหมาย และวิธีการดำเนินงานของสถาบัน

ความต้องการในด้านการประชาสัมพันธ์มีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง การ ประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อมวลชนเช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ การประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบของสื่อกิจกรรม เช่น การจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม การจัดริ้วขบวน การจัดนิทรรศการ การจัดแสดง การจัดกิจกรรมทางการศึกษา และการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อบุคคล เช่น การสนทนาพบปะพูดคุย การประชุม การสอน การให้สัมภาษณ์ การได้วาที การอภิปราย การปาฐกถา และการพูดในโอกาสพิเศษ สะอาด (2536) ให้คำจำกัดความว่า “ การประชาสัมพันธ์ คือ วิธีการของสถาบันอันมีแบบแผนและการ กระทำที่ต่อเนื่อง ในอันที่จะสร้างหรือยังให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มผู้ประกอบการ เพื่อให้ สถาบันและกลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจ และให้ความสนับสนุนร่วมมือซึ่ง กันและกัน อันจะเป็นประโยชน์ให้สถาบันนั้นๆ ดำเนินงานไปได้ผลดีสมความมุ่งหมาย โดยมี ประชาติเป็นแนวบรรทัดฐานสำคัญด้วย นอกจากนี้ ยังมีสมาคม สถาบัน ตลอดจนนักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์อีกเป็นจำนวนมากต่างก็ให้ความหมายและคำจำกัดความ ของการประชาสัมพันธ์ไว้อย่างหลากหลายซึ่งส่วนใหญ่จะมีความแตกต่างกันในถ้อยคำและ รายละเอียดปลีกย่อย แต่แนวความคิดและความหมายจะอยู่ในแนวเดียวกันทั้งสิ้น ดังนั้นกล่าว โดยสรุป การประชาสัมพันธ์ คือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดี ระหว่างองค์กร หรือสถาบันกับกลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง เพื่อหวังผลในความร่วมมือและสนับสนุนจาก ผู้ประกอบการนั่นเอง” (วิรัช, 2535) สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มี 3 ประเภท คือ สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อกิจกรรม

แนวทางควรจัดกิจกรรมที่เน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ และ หนังสือพิมพ์ เนื่องจากความสามารถในการเข้าถึงและครอบคลุมเป้าหมาย ซึ่งมีจำนวนมากและ กระจัดกระจายกันไปได้ในเวลาอันรวดเร็ว เพื่อให้ผู้ประกอบการรู้จักและจดจำหน่วยงานที่มีการ จัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม และการขอความร่วมมือจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ เข้ามามีส่วนช่วยในการกระจายข้อมูลข่าวสารในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการเชิญ

สื่อมวลชนมาร่วมกิจกรรม หรือมาทำข่าวกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้น (วิรัช, 2535) สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มี 3 ประเภท คือ สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อกิจกรรม

สื่อมวลชนเป็นสื่อหลักที่มีความสำคัญในการประชาสัมพันธ์ สื่อมวลชนอาจแบ่งประเภทตามคุณลักษณะของสื่อได้เป็น 5 ประเภท คือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532) ทั้งนี้เนื่องจากความสามารถในการเข้าถึงและครอบคลุมเป้าหมาย ซึ่งมีจำนวนมากและกระจัดกระจายกันไปได้ในเวลาอันรวดเร็ว โดยจะใช้สื่อมวลชนเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรู้จักและจดจำหน่วยงานที่มีการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

สื่อเฉพาะกิจจากการสัมภาษณ์พบว่า การใช้สื่อเฉพาะกิจ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อกิจกรรมนั้น สื่อดังกล่าวจะต้องถูกใช้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการประชาสัมพันธ์แต่ละกิจกรรมรวมทั้งการจัดเผยแพร่สื่อในแต่ละโอกาส สื่อเฉพาะกิจจัดว่ามีความสำคัญต่อการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล เพราะสื่อเฉพาะกิจเป็นสื่อที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้แน่นอน ตัวอย่างสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ การจัดพิมพ์เอกสาร จุลสาร แผ่นพับ หรือแผ่นปลิวออกเผยแพร่ ซึ่งอาจจะจัดส่งไปยังกลุ่มเป้าหมายโดยทางไปรษณีย์ นอกจากนี้การปิดโปสเตอร์ตามชุมชนต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ การสาธิตก็เป็นการใช้สื่อเฉพาะกิจที่มีประสิทธิภาพในการรณรงค์เผยแพร่ประดิษฐ์กรรมแปลก ๆ และทันสมัยในสังคมนั้น ๆ (Adams, 1971)

สื่อกิจกรรมสำหรับสื่อกิจกรรมนั้น ในการประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ควรจะมีสื่อกิจกรรมหลัก เพื่อเป็นการกระตุ้นผู้ประกอบการ การจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ยังเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ดีอีกทางหนึ่งด้วย เพราะจะทำให้ผู้ที่สนใจสามารถที่จะเข้ามาเรียนรู้และค้นคว้าข้อมูลได้อีกทางหนึ่ง และยังสอดคล้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเชิงบูรณาการอีกด้วย

4. ด้านสภาพแวดล้อม

ปัญหาในด้านสภาพแวดล้อมมีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูงมาก โดยบรรยากาศในการเรียนรู้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้ เช่น ห้องแอร์ เครื่องขยายเสียง ห้องน้ำ

เป็นต้น และสื่อในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ จอโปรเจคเตอร์ เอกสาร

ความต้องการในด้านสภาพแวดล้อมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง โดยสื่อในการจัดการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ จอโปรเจคเตอร์ เอกสาร เป็นต้น สถานที่ในการจัดการเรียนรู้ และบรรยากาศในการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้ให้เหมาะสมและเอื้อแก่การจัดการเรียนรู้ นั่นคือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะมีความเกี่ยวพันโดยตรงกับการประสบความสำเร็จของผู้ประกอบการ ทั้งนี้การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของผู้จัดการศึกษาจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าผู้จัดการศึกษาเองมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด และสามารถเป็นผู้นำที่ดีของผู้ประกอบการได้หรือไม่ ครูสามารถจัดห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้ให้เป็นสถานที่ที่น่าเรียนหรือไม่ สภาพบรรยากาศของห้องเรียนประกอบด้วยปัจจัย 4 ประการคือ คุณค่า สภาพแวดล้อม รูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ และผู้คน หากผู้จัดการศึกษานำปัจจัยดังกล่าว ทั้งสี่มาทำงานร่วมกัน และเสริมกำลังซึ่งกันและกัน การจัดการเรียนการสอนของผู้จัดการศึกษาจะเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และตัวผู้ประกอบการเองก็จะประสบความสำเร็จมากขึ้น

แนวทางการจัดกิจกรรมที่เน้นให้มีบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยผู้ประกอบการจะสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น ประกอบด้วยความพร้อมในอุปกรณ์ สถานที่ เวลา เน้นให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้ โดยสามารถเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งดี สถานที่ในการจัดการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับผู้ประกอบการ เพราะบางคนอยู่ในพื้นที่ห่างไกล การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มขนาดเล็กในพื้นที่ต่างๆ จะทำให้เข้าถึงผู้ประกอบการได้มากขึ้น ได้แก่ การศึกษาทางไกลปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมคือ สภาพแวดล้อม เพราะสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะของผู้ประกอบการได้ ดังนั้นผู้จัดการจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นผู้ประกอบการให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของตนเองเต็มตามศักยภาพ เพื่อที่จะได้เปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ประกอบการให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ ทิพย์รัตน์ เลขาวิเชียร (2553) ที่กล่าวว่าปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพสูงในการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา เช่น ช่วยนำการศึกษาให้เข้าถึงประชาชน ส่งเสริมการเรียนรู้ต่อเนื่องนอกระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ช่วยจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารและจัดการ ช่วยเพิ่มความรวดเร็วและแม่นยำในการจัดทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บรักษา และการเรียกใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ในงานจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เทคโนโลยี

เพื่อช่วยการเรียนรู้การสอน แต่การให้ความสนใจกับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนก็อาจหลงทางได้ ถ้าจัดการศึกษายึดถือการมีเทคโนโลยีเป็นจุดหมายปลายทาง ของการศึกษา แทนที่จะยึดถือผลการเรียนรู้เป็นจุดหมาย ปรัชญาการณของการหลงทางจะพบเห็นในการประชาสัมพันธ์ถึงความพร้อมทางระบบคอมพิวเตอร์ การมีเครือข่ายโยงเข้าอินเทอร์เน็ต สะดวก ผู้เรียนเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีและมีโอกาสใช้ได้เต็มที่ แต่ในบางสถานศึกษาผู้เรียนอาจใช้เทคโนโลยีไม่คุ้มค่า ขาดเป้าหมายในการเรียนรู้สาระสำคัญตามหลักสูตรวิชาต่าง ๆ และขาดโอกาสในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนากระบวนการทางปัญญาอย่างแท้จริง

5. ด้านการประเมินผล

ปัญหาในด้านการประเมินผลมีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูง โดยการจัดทำแบบประเมินตนเองหลังจากการเข้ารับการฝึกอบรม และการทำแบบประเมินทุกครั้งที่เกี่ยวข้องนิทรรศการต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ สุมาลี สังข์ศรี (2543) ที่กล่าวว่า การประเมินผลของกิจกรรมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพและปัญหาในชีวิตจริง เพื่อที่กลุ่มเป้าหมายจะสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต

ความต้องการในด้านการประเมินผลมีระดับความต้องการอยู่ในระดับสูง โดยที่ได้รับเกียรติบัตรจากการร่วมงานนิทรรศการต่างๆ การจัดทำแบบประเมินตนเองให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม และการได้รับวุฒิบัตรหลังจากการเข้ารับการฝึกอบรม อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์การประเมินผล การประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นระยะ เพื่อให้ผู้เรียนตัดสินใจในการกระทำของตนเองตามกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถ้าจำเป็นต้องตัดสินใจหรือยืดหยุ่นสำหรับการประเมินในขั้นสุดท้ายเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากผู้เรียนจะทราบว่าตนเองถึงจุดมุ่งหมายที่ตนกำหนด ไว้แล้วหรือยังขาดอีกเท่าไร การประเมินตนเองขั้นนี้มีข้อดีที่กลายเป็นการวิเคราะห์ความต้องการหรือสิ่งที่ขาดของผู้เรียนด้วยตนเองอีกครั้งถ้ายังไม่ถึงจุดหมายที่ต้องการผู้เรียนทราบว่าขาดอีกเท่าไรผู้เรียนเป็นผู้ระบุความขาดหรือความต้องการเองทำให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ต่อไป

แนวทางการจัดกิจกรรมที่เน้นการประเมินผลตามสภาพจริง และการประเมินผลจากการปฏิบัติการประเมินผลเป็นกระบวนการหนึ่งในกระบวนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม เนื่องจากการวัดเป็นการตรวจสอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในรูปแบบของคะแนนหรือคำบรรยายที่เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของ

ผู้ประกอบการ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ มีความต้องการที่จะประเมินตนเองในกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแบบประเมิน สอดคล้องกับแนวคิดของ สมมาตร ชัยบุรินทร์ (2549) เสนอแนะว่าการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานสำคัญอย่างยิ่งเพราะถ้าหากการติดตามและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมดำเนินการโดยบุคคลภายนอกย่อมจะไม่ได้ทราบผลการประเมินด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนี้ได้รับผลดีหรือได้รับประโยชน์อย่างไรหรือไม่ สอดคล้องกับ บัญชา แก้วส่อง (2549) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งที่สำคัญก็คือความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ การประเมินผลกระบวนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมตามสภาพจริง สุวิมล ว่องวานิช (2546) กล่าวว่า การประเมินตามสภาพจริง เป็นกระบวนการตัดสินความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์ สภาพจริงหรือคล้ายจริงที่ประสบในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนตอบสนองโดยการแสดงออก ลงมือกระทำ หรือผลิต จากกระบวนการทำงานที่คาดหวังและผลผลิตที่มีคุณภาพ จะเป็นการสะท้อนภาพเพื่อลงข้อสรุปถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด น่าพอใจหรือไม่ อยู่ในระดับความสำเร็จใด สอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้กล่าวว่า การประเมินสภาพจริงเป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้ปฏิบัติ จะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริงหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง จึงเป็นงานที่มีสถานการณ์ซับซ้อนและเป็นองค์รวมมากกว่างานปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ไป นอกจากการประเมินผลตามสภาพจริงแล้ว การประเมินผลจากการปฏิบัติ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถตอบสนองปัญหา ความต้องการ ของผู้ประกอบการได้ สอดคล้องกับที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) จึงกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเสนอวิธีการวัดและประเมินผลจากการปฏิบัติ ให้ผู้สอนมอบหมายงานหรือกิจกรรม ให้นักเรียนปฏิบัติ และให้มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น สำนักส่งงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นต้น ควรมีช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต ซีดี เป็นต้น เนื่องจาก ผู้ประกอบการมีความแตกต่างกัน

ทั้งด้านวิธีการ รูปแบบ ระยะเวลา อีกทั้งการเรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้ที่ทางหน่วยงานจัดเตรียมไว้ให้ อาจจะไม่เพียงพอ รวมไปถึงการสืบสอบหาความรู้เพิ่มเติมของผู้ประกอบการ อีกทั้งเพื่อให้เกิดการตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้ประกอบการว่ามีระดับความก้าวหน้าในการเรียนรู้เพียงใด นอกจากนั้นแล้ว ควรจัดให้มีพื้นที่ในการแสดงออกทางความคิด เพื่อการพบปะระหว่างผู้สอน และผู้ประกอบการด้วยกันเอง อาจจะเป็นกลุ่มสนทนา (webboard) หรือกลุ่มการเรียนรู้ เป็นต้น

2. แนวทางการจัดการส่งเสริมทักษะการจัดการธุรกิจขนาดย่อมของผู้ประกอบการ ควรเน้นด้านการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการให้มากที่สุด เพราะจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง การจัดตั้งเครือข่ายหรือสมาคมให้ผู้ประกอบการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้จัดและผู้ประกอบการ หรือผู้ประกอบการด้วยกันเอง

3. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้จัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเน้นให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน จะสามารถตอบสนองและเข้าถึงกลุ่มผู้ประกอบการได้มาก และรวดเร็วขึ้น โดยการใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ การเรียนรู้แบบทางไกล การรับส่งข้อมูลด้วยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

4. การให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในทุกๆกระบวนการ

5. การประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย โดยเฉพาะ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ จะทำให้เข้าถึงผู้ประกอบการได้เป็นจำนวนมาก สะดวก และรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาของค้ประกอบการที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม

2. ควรนำแบบสอบถามปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมไปพัฒนาและปรับใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3. ควรพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมให้มีการจัดตั้งเครือข่ายหรือสมาคม ด้วยวิธีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเชิงบูรณาการควรเป็นอย่างไร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ . กระบวนการฝึกอบรมสำหรับการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภา, 2546

กระทรวงศึกษาธิการ . การพัฒนา การเรียนรู้ของผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2545

กรมวิชาการ.[online]. แหล่งที่มา

http://203.172.142.6/0104v3/frontend/view_main_information.php?Submit

กรมการศึกษานอกโรงเรียน, กรม. การศึกษาดูตัวอย่างชีวิตของคนไทยในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ ฯ

โรงพิมพ์คุรุสภา, 2538

กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน. เอกสารเสริมความรู้การจัดการศึกษาตามหลักสูตร

การศึกษาระดับพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547

จันทร์ณี กิตติภูริวงศ์. ปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(SME) ศึกษาเฉพาะโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัย

รามคำแหง , 2548

ฉลองศรี พลโยธา. กระบวนการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน. วารสาร

การศึกษานอกโรงเรียน (กรกฎาคม 2544) : 18 - 23.

ฉันทนา กล่อมจิต . การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2544

ชนินทร์ ชุณหพันธวัช. การจัดการธุรกิจขนาดย่อม. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2544

ชัยยศ อิมสุวรรณ์. การศึกษาตามอัธยาศัย วารสารการศึกษานอกโรงเรียน 3 (พฤษภาคม 2543) :

หน้า 3-5.

ชัยยศ อิมสุวรรณ์. 2550. “คิดเป็นคือคิดพอเพียง” วารสาร กศน. เพื่อนเรียนรู้ มีนาคม 2550, หน้า

9-11.

เชียร์ ศิริวิวิธสิริ. การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2530

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. การจัดการทรัพยากรบุคคล. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2545

दनัย เทียนพุด. กลยุทธ์การพัฒนาคน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุรพิมพ์ , 2541

ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิและสุนี เลิศแสงกิจ. การบริหารธุรกิจขนาดย่อม. พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ ฯ :

วังอักษร, 2541.

- ทวีป อภิสิตฺธิ. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2523
- ทัศน์า แสงศักดิ์. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพระยะสั้นทางอุตสาหกรรมกรมอาชีวศึกษา. ปรินญาณินพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, (2548).
- ทิพรัตน์ เลาหวิเชียร. ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพฯ ฯ: ธนรัชการพิมพ์, 2553
- ธงชัย สันติวงษ์. การศึกษานโยบายและกลยุทธ์การบริหารขององค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ ฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2537
- บัญชา แก้วส่อง. รูปแบบทางสังคม – จิตวิทยาสำหรับกรอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ ฯ : ปรินญาการศึกษาดุสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549
- ปฐม นิคมมานนท์. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ ฯ : ทิพย์อักษร, 2528
- สุสติ รุมาคม. การบริหารธุรกิจขนาดย่อม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักงานพิสิทธ์เซ็นเตอร์, 2540
- พยอม วงศ์สารศรี . องค์การและการจัดการ. ม.ป.ท., [2534].
- พงศ์ดี ไชยประสิทธิ์ . หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ ก.วิโรจน์, 2535
- พจน์ ราศีรัตน์ . ความพร้อมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ของครุสั้งกัตกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. [online]. แหล่งที่มา : <http://www.watsamrongschool.com/newseducation/1387.html>[14 ธันวาคม พ.ศ. 2554]
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551. ความต้องการพัฒนาตนเองของข้าราชการสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในส่วนกลาง. กรุงเทพฯ ฯ :วี.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2551
- พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจ 2543. แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2543
- พัชรี แสงจันทร์ . การจัดและบริหารงานห้องสมุด. กรุงเทพฯ ฯ : ศิปาคาร, 2548

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช ความต้องการ. [online]. แหล่งที่มา : <http://www.ripb.ac.th/ELEARN/Dranuwat/chapter1/a4.html> [14 มกราคม พ.ศ. 2555]
- พิชิติน วรธรรมชัย . มิติใหม่ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ ฯ : อักษรบัณฑิต, 2547
- พิชิต เทพวรรณและคณะ. จิตวิทยาทั่วไป. ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21.วารสารการศึกษานอกโรงเรียน (พฤษภาคม 2544) : 4-5กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544
- รัชดา คงคาหลวง. การศึกษาความต้องการและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของบ้านหนังสือ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553
- รัตนา พุ่มไพศาล. การศึกษานอกระบบโรงเรียนเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ ฯ : ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530
- วรรณฤดี พักหอม. การศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545
- วิจิตรา การกลาง . การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับแนวโน้มการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2550.
- วิชัย โถสุวรรณจินดา. ครบเครื่องเรื่องบริหารธุรกิจขนาดย่อม. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี ไทย-ญี่ปุ่น, 2546
- วินิจ วีรยางกูร. การบริหารธุรกิจขนาดย่อม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528
- วินิจ วีรยางกูร. การบริหารธุรกิจขนาดย่อม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532
- วิรัช . การศึกษาการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์, 2535
- วิรัช ลภีรัตนกุล. นักประชาสัมพันธ์กับงานประชาสัมพันธ์ในเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2550
- วิศนี ศิลตระกูลและชัยยศ อิมสุวรรณ. การศึกษานอกระบบโรงเรียนกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ ฯ : โครงการดำรงและเอกสารทางวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547

- วิศนี ศิลตระกูล และอมรา ปฐภิญโญบุรณ. การศึกษาตามอัธยาศัย : จากแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่แนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ ฯ : ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย, 2544
- วีระวรุฒ มาชะศิริานนท์. เทคนิคการแสวงหาโอกาส=เทคนิคเพื่อค้นหาโอกาสไปสู่ความสำเร็จของชีวิตและความก้าวหน้าของ. กรุงเทพฯ ฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท, 2543
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ . การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรัชญาการศึกษาชุมชนสัมพันธ์. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542
- ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย . จิตวิทยาการปรับตัว. [online]. แหล่งที่มา:
<http://www.kmutt.ac.th/organization/ssc334/asset1.htm> [22 พฤศจิกายน 2554]
- ศูนย์ส่งเสริมอาชีพศึกษา . หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ ก.วิโรจน์, 2550
- สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เครือข่าย ม.ขอนแก่น, 2548 . การบริหารและการจัดการ. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548
- สมคิด บางโม . การประกอบธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ ฯ : วิทย์พัฒน์, 2545
- สมประสงค์ วิทย์เกียรติ . การศึกษาทางไกลในระดับอุดมศึกษาของไทย. นนทบุรี :
 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544
- สมพันธ์ เตชะอธิกและคณะ. ชุมชนเข้มแข็ง. ขอนแก่น : คณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชนพัฒนาชนบท (กป.อพช.)ภาคอีสาน, 2547
- สมมาตร ชัยบุรินทร์ . การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ ฯ : เซ็นจูรี่, 2549
- สมศรี สง่าศิลป์ . สภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่.
 กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, 2538
- สายชล สิงห์สุวรรณ. รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ.วารสารศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ : 29 ฉบับที่ : 2 เลขหน้า : 77-88 ปี พ.ศ. : 2543
- สุทัน มณีวัลย์และคนอื่น . ห้องสมุดประชาชน.กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544
- สุธรรม รัตนโชติ . การจัดการธุรกิจทั่วไป. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548
- สุนทร สุนันท์ชัย. “หลักและปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต” ในเอกสารสอนชุดวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2530
- สุมาลี สังข์ศรี. การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ ฯ : 2543
- สุมาลี สังข์ศรี. การศึกษาผลงานวิจัยทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษานอกโรงเรียน.วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปีที่ : 8 ฉบับที่ :
 3 เลขหน้า : 56-62 ปีพ.ศ. : 2553

สุรศักดิ์ หลาบมาลา . การศึกษาทางเลือกในโรงเรียน . วารสารการศึกษาปีที่ 3 ฉบับที่ 20-24
(มี.ย.-ก.ย.2549)

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ ฯ : ศิลปาบรรณาคาร, 2529

สุวิมล ว่องวานิช. ปัจจัยที่ส่งเสริมให้กลุ่มอาชีพประสบความสำเร็จ : ศึกษาเฉพาะกรณี
สำนักงานประชาสงเคราะห์เขตพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร สังกัดกรมประชาสงเคราะห์.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2546

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ 50 [online]. ห้องสมุดประชาชน. [online]. แหล่งที่มา:
<http://www.nfe.go.th/042103/libralian/module/module3.html> [10 สิงหาคม 2554]

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 2550. พฤติกรรมวัยต่าง ๆ.
กรุงเทพฯ ฯ, 2550

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม .จำนวนการจ้างงานวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อม ปี 2553. กรุงเทพฯ ฯ : ภาพพิมพ์, 2553

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.จำนวนการจ้างงานวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อม ปี 2555. กรุงเทพฯ ฯ : ภาพพิมพ์, 2555

อาชัญญา รัตนอุบล. เงื่อนไขการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และแนวทางการสอนผู้ใหญ่. คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2542 (อัดสำเนา)

อุดม เขยกีวงศ์. แนวทางการบริหารและการจัดการ : การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2544

อุ้นตา นพคุณ. การศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ(ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
องค์การรับสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546

อุบลวรรณ ภวกานันท์. การศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ของรูปแบบความคิดสร้างสรรค์เชิง
อารมณ์ และความสำเร็จในการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมเครื่อง
เขียน. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สำนักห้องสมุด, 2546

ภาษาอังกฤษ

Carter V. Good. Dictionary of Education. New York : Mcgraw-Hill,1973

Coombs, Philip. Attack Rural poverty : How Non-Formal Education Can Help.

Baltimore : The John Hopkins University Press, 1974

Dave, R.H., ed. Foundation of Lifelong Education. Pergamon Press,1976

Ferire, P. Pedagogy of the Oppressed. New York : Seabury Press,1970

Gibson, J.L., Ivancevich, J.M. and Donnelly, J.H. (1973). Organization : Behavior,

Structure Processes. Texas : Business Publication.

Knowles. The Adult Learner : A Neglected Species. Houston, 1978

Knowles, Malcolm S. The Modern Practice of Adult Education : From Pedagogy to

Andragogy. New York: Cambridge, The Adult Education Company, 1980.

Lee, Ivy Ledbetter. Publicity: Some of the Things It Is and Is Not. New York: Industries

Publishing Company, 1925

Maslow A. H. Motivation and Personality. New York : Harpers&Brothers Publishers.

Microsoft. Discovery Learning Library. [online]. Available from:

<http://www.microsoft.com/thailand/lumpini> [เมษายน 2554]

UNESCO. The General Conference Adopts a Recommendation ion Adult Education.

(Adult Education Information Notes, No. 1), 1977

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตอบแบบสัมภาษณ์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

1. ดร.ปาน กิมปี	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ดร.ดวงกลม ไตรวิจิตร	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. รศ.ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ดร.สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ดร.ภัทพพล มหาพันธ์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
6. ดร. ผกาพันธ์ อินทะแก้ว	คณะบริหาร มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสัมภาษณ์

1. ดร.ภัทพพล มหาพันธ์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตอบแบบสัมภาษณ์

1. นายวีระกุล อรรถยะนาค	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร
2. นายสันติ วิริยะรัตน์ศักดิ์	ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม
3. ผศ.ดร.ชิตชงค์ นันทนาเนตร	ผู้เชี่ยวชาญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
4. นายระวี สัจจโสภณ	นักวิชาการอิสระ
5. ดร.ขจรศักดิ์ สังข์เจริญ	นักฝึกอบรม

ภาคผนวก ข

จดหมายขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลงานวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๕๐)/๐๘๗

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ด้วย นายอรรถสิทธิ์ ปากคลอง เลขประจำตัวนิสิต ๕๒๘๓๕๐๑๓๒๗ นิสิตหลักสูตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ระหว่างการดำเนินงานเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ เรื่อง แนวทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการจัดการธุรกิจขนาดย่อมของผู้ประกอบการ จึงขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการดำเนินการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

คณะครุศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา)
หัวหน้าภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต

สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต

โทรศัพท์ ๐๒-๒๑๙-๒๕๕๙ ถึง ๗๖ ต่อ ๗๑๐-๗๒๐

โทรสาร ๐๒-๒๑๙-๒๕๕๙ ถึง ๗๖ ต่อ ๗๑๑

โปรดติดต่อประสานงาน ชื่อนิสิต นายอรรถสิทธิ์ ปากคลอง มือถือ ๐๙๔๔๔๒๔๕๖๔

สำเนา

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามปัญหา ความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการงานวิจัยของนายอรรถสิทธิ์ ปากคลองนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบโรงเรียนภาคศึกษาศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยภายใต้การควบคุมวิทยานิพนธ์โดยรองศาสตราจารย์ดร. อาชัญญารัตนอุบล

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 : แบบสอบถามปัญหา ความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมจำนวน 45 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านเนื้อหาและกิจกรรม	จำนวน 21 ข้อ
2. ด้านการมีส่วนร่วม	จำนวน 8 ข้อ
3. ด้านการประชาสัมพันธ์	จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านสภาพแวดล้อม	จำนวน 4 ข้อ
5. ด้านการประเมินผล	จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 : ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
--

1. เพศ

(1) ชาย

(2) หญิง

2. ปัจจุบันท่านมีอายุ ปี

3. สถานภาพการสมรส

(1) โสด

(4) หย่าร้าง

(2) สมรส/คู่

(5) แยกกันอยู่

(3) หม้าย

4. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

(1) ต่ำกว่าประถมศึกษา

(6) ปวช.

(2) ประถมศึกษา

(7) อนุปริญญา

(3) มัธยมศึกษาตอนต้น

(8)ปริญญาตรี

(4) มัธยมศึกษาตอนปลาย

(9)ปริญญาโท/เอก

(5) ปวส.

(10) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. ท่านมีประสบการณ์การประกอบธุรกิจขนาดย่อมมาแล้ว ปี

6. ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตรการจัดการธุรกิจหรือหลักสูตรที่เกี่ยวข้องจากที่ใดบ้าง
(โปรดระบุ)

(1)

(5).....

(2)

(6).....

(3)

(7).....

(4)

(8).....

7. ท่านรับรู้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจของท่านจากแหล่งใดบ้าง

(1)

(5).....

(2)

(6).....

(3)

(7).....

(4)

(8).....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหา ความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อม

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 45 ข้อ แต่ละคำถามผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นที่มีต่อปัญหา ความต้องการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับการจัดการธุรกิจขนาดย่อมโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งช่องต่าง ๆ มีระดับความหมายดังนี้

1. ปัญหา

ระดับ 5 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับปัญหาของผู้ตอบมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับปัญหาของผู้ตอบมาก

ระดับ 3 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับปัญหาของผู้ตอบปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับปัญหาของผู้ตอบน้อย

ระดับ 1 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับปัญหาของผู้ตอบน้อยที่สุด

2. ความต้องการ

ระดับ 5 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้ตอบมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้ตอบมาก

ระดับ 3 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้ตอบปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้ตอบน้อย

ระดับ 1 หมายถึง คำถามดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้ตอบน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

คำถาม	ระดับปัญหา					ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. การให้ความรู้ด้านการจัดการบุคลากรในเรื่องการฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล		✓					✓			
2. การให้ความรู้ด้านการจัดการบุคลากรในเรื่องการคัดเลือกบุคลากร			✓					✓		

คำถาม	ระดับปัญหา					ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
11. การให้ความรู้ด้านการจัดการด้านเครื่องมือเครื่องจักร ในเรื่องการบำรุงรักษา										
12. การให้ความรู้ด้านการจัดการด้านเครื่องมือเครื่องจักร ในเรื่องการควบคุม										
13. การจัดการเรียนรู้แบบฝึกอบรม										
14. การจัดการเรียนรู้แบบสัมมนา										
15. การจัดการเรียนรู้แบบดูงาน										
16. การจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย										
17. การจัดการเรียนรู้แบบแหล่งเรียนรู้										
18. การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์										
19. การจัดการเรียนรู้แบบการศึกษาทางไกล										
20. การจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา										
21. การให้จัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ										

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการจัดการด้านเนื้อหาและกิจกรรม

ปัญหา

.....

ความต้องการ

.....

.....

ด้านที่2 แบบสอบถามปัญหา ความต้องการด้านการมีส่วนร่วม

คำถาม	ระดับปัญหา					ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. การมีส่วนร่วมในการเสนอหลักสูตร ในการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ										
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอออกแบบ กิจกรรม ในการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ										
3. การมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลา ในการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ										
4. การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร ในการ จัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ										
5. การมีส่วนร่วมจัดกิจกรรม การจัดฝึกอบรม ในหลักสูตรต่างๆ										
6. การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วิธีการจัด ฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ										
7. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัด ฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ										
8. การมีส่วนร่วมในการเสนอวิธีการ ปรับปรุงแก้ไข										

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการจัดการด้านการมีส่วนร่วม

ปัญหา

.....

.....

ความต้องการ

.....

.....

ด้านที่3 แบบสอบถามปัญหา ความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์

คำถาม	ระดับปัญหา					ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อมวลชนเช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นต้น										
2. การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสารเผยแพร่ หนังสือในโอกาสพิเศษ รายงานประจำปี เป็นต้น										
3. การให้มีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อโสตทัศน์ เช่น เทปบันทึกเสียง เทปวีดีทัศน์ ฟิล์มภาพยนตร์ แผ่นดิสเก็ต แผ่นซีดีรอม เป็นต้น										
4. การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อบุคคล เช่น การสนทนาพบปะพูดคุย การประชุม การสอน การให้สัมภาษณ์ การได้วาที การอภิปราย การปาฐกถา และการพูดในโอกาสพิเศษ เป็นต้น										
5. การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อกิจกรรม เช่น การจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม การจัดริ้วขบวน การจัดนิทรรศการ การจัดแสดง การจัดกิจกรรมทางการศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมอาชีพ การจัดกิจกรรมการกุศล เป็นต้น										

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการจัดการด้านการประชาสัมพันธ์

ปัญหา

.....

.....

ความต้องการ

.....

.....

ด้านที่ 4 แบบสอบถามปัญหา ความต้องการด้านสภาพแวดล้อม

คำถาม	ระดับปัญหา					ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. สถานที่ในการจัดการเรียนรู้										
2. บรรยากาศในการเรียนรู้										
3. สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้ เช่น ห้องแอร์ เครื่องขยายเสียง หอน้ำ เป็นต้น										
4. สื่อในการจัดการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ จอโปรเจคเตอร์ เอกสาร เป็นต้น										

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการจัดการด้านสภาพแวดล้อม

ปัญหา

.....

ความต้องการ

.....

ด้านที่ 5 แบบสอบถามความต้องการด้านการประเมินผล

คำถาม	ระดับปัญหา					ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. การได้รับวุฒิบัตรหลังจากการเข้ารับการฝึกอบรม										
2. การจัดทำแบบประเมินตนเองให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม										
3. การทดสอบความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม										
4. การรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกอบรมและแก้ปัญหาทันที										
5. การทำแบบประเมินทุกครั้งที่เกี่ยวข้องนิทรรศการต่างๆ										
6. การแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบถึงข้อดี ข้อด้อยและเสนอวิธีการปรับปรุงแก้ไข ทุกครั้งที่เข้าร่วมการฝึกอบรม										
7. การได้รับเกียรติบัตรจากการร่วมงานนิทรรศการต่างๆ										

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการจัดการด้านการประเมินผล

ปัญหา

.....

.....

ความต้องการ

.....

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทั่วไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ
นายอรรถสิทธิ์ ปากคลอง
(ผู้วิจัย)

ประวัติผู้เขียน

นายอรรถสิทธิ์ ปากคลอง เกิดวันที่ 5 กรกฎาคม 2530 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาตลอดชีวิต จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อ พ.ศ. 2552 และเข้ารับการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2552